

”Onks vapaaehtosia?” Keskustelunanalyyttinen tutkielma
päätösten syntymisestä ja vastuutehtävien jakamisesta partioleirin
suunnittelukokouksissa

Pro gradu -tutkielma
Jenni Fabritius
Suomen kieli
Suomalais-ugrilainen ja
pohjoismainen osasto
Toukokuu 2020

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Humanistinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Suomen kielen ja suomalais-ugrilaisten kielten ja kulttuurien maisteriohjelma	
Opintosuunta – Studieinriktning – Study Track Suomen kieli			
Tekijä – Författare – Author Fabritius, Jenni			
Työn nimi – Arbetets titel – Title ”Onks vapaaehtosia?” Keskustelunanalyyttinen tutkielma päätösten syntymisestä ja vastuutehtävien jakamisesta partioleirin suunnittelukokouksissa			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma	Aika – Datum – Month and year Toukokuu 2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 93 + 6 liitesivua	
<p>Tiivistelmä – Referat – Abstract</p> <p>Tutkielmassani tarkastelen partioleirin suunnittelukokousten suunnittelujaksoja. Tavoitteena on osoittaa, minkälainen on prototyyppinen suunnittelujakson kokonaisrakenne. Analyysin kohteena ovat näiden jaksojen sisältämät päätöksenteko- ja työnjakojaksot. Osoitan, miten päätöksentekoprosessi rakentuu vuorovaikutuksessa ja millä kielellisillä keinoilla osallistujat jakavat työtehtäviä toisilleen. Tarkastelun kohteeksi olen rajannut sellaiset päätöksenteko- ja työnjakojaksot, joihin liittyvät päätökset on kirjattu kokousten muistioihin. Aineisto koostuu kolmesta videoidusta monenkeskisestä suunnittelukokouksesta. Yhteensä aineistoa on vajaa neljä tuntia. Tutkimusmenetelmänä on keskustelunanalyysi ja analyysissa hyödynnän erityisesti aiempaa tutkimusta vuorovaikutuksesta kokouksissa.</p> <p>Luvussa 3 osoitan, minkälainen on kokousten suunnittelujakson kokonaisrakenne ja eritellen sen eri alajaksot. Luvussa 4 analysoin, miten päätökset syntyvät kokouksessa. Osoitan, että päätösjaksot voidaan jakaa eksplisiittisiin ja implisiittisiin. Eksplisiittisistä päätösjaksoista on hahmotettavissa päätöksenteon laukaiseva ehdotus-hyväksyntä-vieruspari, joka aloittaa meneillään olevan topiikin sulkemisen. Implisiittisistä päätösjaksoista puuttuu jokin eksplisiittisten jaksojen tunnusmerkeistä. Osoitan myös, kuinka osallistujien roolit vaikuttavat siihen, miten ehdotus tehdään kielellisesti ja miten päätösjakson eksplisiittisyyteen vs. implisiittisyyteen vaikuttaa aiheen monimutkaisuus.</p> <p>Luvussa 5 erittelen työnjaon toteutumista aineistoni kokouksissa. Olen jakanut työnjaon muodot niiden keskeisten toimintojen eli pyyntöjen, tarjoutumisten ja ehdotusten mukaan. Puheenjohtajat toteuttavat työnjakoa pääosin pyyntöjen ja muut osallistujat tarjoutumisten avulla. Toisin kuin pyynnöissä ja ehdotuksissa, tarjousvuoroissa pystyvyys ottaa jokin asia vastuulle merkitään modaalisisilla kielenaineiksilla (esim. <i>voida</i>). Analyysini osoittaa, että osallistujat voivat sekä tarjoutua yksin että ryhmänsä puolesta ottamaan vastuutehtävän.</p> <p>Tutkielma lisää tietoa siitä, miten kokousten osallistujat tekevät yhteistyössä päätöksiä vuorovaikutuksessa ja miten aiemmin vähemmälle tutkimukselle jäänyt työnjako toteutuu. Aiempi kokoustutkimus on painottunut työelämään, ja tutkielmani avaakin näkökulmia siihen, miten vapaaehtoiskonteksti vaikuttaa kokousvuorovaikutukseen. Jatkossa olisi kiinnostavaa tutkia esimerkiksi kiinteämmin kokousten muistioiden ja vuorovaikutuksen suhdetta sekä tarkastella työnjaon resursseina käytettyjä toimintoja laajemmalla aineistolla sekä erilaisissa vuorovaikutuskonteksteissa.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Keskustelunanalyysi, kokousvuorovaikutus, päätöksenteko, työnjako, suomen kieli			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Keskustakampanin kirjasto; Muoto-opin arkisto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimusaihe ja tutkimuskysymykset	1
1.2 Tutkielman kannalta keskeisiä partiokäsitteitä	2
1.3 Aineisto	3
1.4 Tutkielman rakenne	5
2 TUTKIELMAN METODI JA TEORIATAUSTA	6
2.1 Keskustelunanalyysi metodina	6
2.2 Institutionaalinen vuorovaikutus ja aiempi kokoustutkimus	7
2.2.1 Kokousvuorovaikutuksen piirteistä	9
2.2.2 Puheenjohtajan roolin merkitys	10
2.2.3 Päätöksenteko sekä työtehtävien jako kokouksissa	11
2.3 Päätöksenteon ja työnjaon kannalta keskeiset toiminnot	14
2.3.1 Ehdotukset	15
2.3.2 Pyynnöt	15
2.3.3 Tarjoukset	16
3 SUUNNITTELUJAKSON KOKONAISRAKENNE	18
3.1 Aiheen esittely	19
3.2 Puheenjohtajan toteuttamiseksi ideoiden esittely	20
3.3 Ideoiden kehittäminen yhdessä	21
3.4 Resurssien määrittely ja kartoitus	23
3.5 Siirtymä ja aiheeseen palaaminen	24
3.6 Päätöksen syntyminen	25
3.7 Työnjako	28
4 MITÄ TEHDÄÄN: PÄÄTÖSTEN SYNTYMINEN	30
4.1 Eksplisiittiset päätösjaksot	30
4.2 Implisiittiset päätösjaksot	38
4.2.1 Ehdotus ilman hyväksyntävuoroja	39
4.2.2 Toimintajakso ei pääty	42
4.2.3 Keskeinen ehdotus-hyväksyntä-vieruspari puuttuu kokonaan	44
4.2.3 Poikkeustapaus: tietyn osallistujan hyväksynnän odottaminen	49
4.3 Yhteenveto	56
5 KUKA TEKEE: TYÖNJAOSTA PÄÄTTÄMINEN	57
5.1 Työnjaon toteuttaminen interrogatiivisella pyynnöllä	58
5.2 Tarjoutuminen tekemään vastuutehtävä	65

5.2.1 Deklaratiivimuotoiset tarjoutumiset	65
5.2.2 Interrogatiivimuotoinen tarjoutuminen.....	75
5.3 Rajatapauksia: omalle ryhmälle suunnatut ehdotukset.....	79
5.4 Yhteenvedo.....	84
6 LOPUKSI.....	86
LÄHTEET	90
LIITE 1: Keskustelunanalyttiset litterointimerkit.....	94
LIITE 2: Multimodaaliset litterointimerkit	95
LIITE 3: Aineiston kokousten muistiot	96

1 JOHDANTO

Olen harrastanut partiota 8-vuotiaasta lähtien ja osallistunut partiovuosieni aikana lukuisiin erilaisiin suunnittelukokouksiin. Suomessa partion puitteissa tehdään vuosittain yli kolme miljoonaa tuntia vapaaehtoistyötä (partio.fi (a)), ja merkittävä osa tunneista käytetään erilaisissa kokouksissa toiminnan, esimerkiksi partioleirien, suunnittelemiseen lapsille ja nuorille. Minua alkoikin kiehtoa, miten partiossa suunnitteleminen, päätösten tekeminen ja tehtävien jakaminen tapahtuvat vuorovaikutuksen tasolla näissä kokouksissa. Aiemmassa kokoustutkimuksessa on keskitytty lähinnä työyhteisöihin, joten graduni tuottaa tietoa erityisesti järjestötoiminnassa ja vapaaehtoistyössä tehtävästä päätöksenteosta ja työnjaosta.

Kokoukset tutkimuksen kohteena eivät ole uusi tai tuore asia. Kokous liitetään yleensä työmaailmaan, ja uskon, että työmaailma jäsentyy eri tavalla kuin harrastus- ja järjestömaailma. Erilaisissa harrastuksissa ja yhdistyksissä kokoustetaan kuitenkin koko ajan: onkin tärkeää nähdä, minkälaisia kokouksia näissä paikoissa järjestetään, minkälaista vuorovaikutus päätöksentekotilanteissa on ja miten vapaaehtoiset jakavat tehtäviä asioita toisilleen.

1.1 Tutkimusaihe ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkielman aiheena ovat partioleirin suunnittelukokouksien vuorovaikutuksessa tapahtuvat suunnittelujaksot, ja tarkemmin vielä näiden jaksojen sisältämät päätöksenteko- ja työnjakojaksot. Tavoitteenani on hahmottaa kokousten prototyyppisten suunnittelujaksojen kokonaisrakenne sekä kuvata, miten päätöksentekoprosessi rakentuu vuorovaikutuksessa ja millä kielellisillä keinoilla osallistujat jakavat työtehtäviä toisilleen. Tutkimuskysymyksiäni ovat:

- Minkälainen on suunnittelujakson vuorovaikutuksellinen kokonaisrakenne ja minkälaisia vaiheita siihen kuuluu?
- Miten sellaiset päätökset, jotka on kirjattu kokousten muistioihin, syntyvät partiroleirin suunnittelukokouksen vuorovaikutuksessa?
 - Eksplikoidaanko päätöksentekoprosessia ja sen tulosta vuorovaikutuksessa? Jos ei, miten päätöksen syntymisen voi osoittaa?

- Miten sellaiset vastuutehtävät, jotka on kirjattu muistioihin, jaetaan kyseisen ryhmän kokouksissa?
 - Miten ja kuinka paljon kokouksen osallistujat tarjoutuvat ottamaan vastuutehtäviä?

Olen rajannut tarkastelusta pois sellaiset päätös- ja työnjakojaksot, joiden lopputulosta ei ole kirjattu kyseisen kokouksen muistioon. Perustelen tätä sillä, että myös kyseinen ryhmä hahmottaa nämä asiat päätetyiksi asioiksi, joten on relevanttia tutkia, miten muistioihin kirjattuihin kohtiin on päädytty. Viitataan jokaisen esimerkin kohdalla muistioon kirjattuun kohtaan. Kaikkien kokousten muistiot löytyvät sellaisenaan, tunnistetiedot muutettuna, tutkielman lopusta (ks. liite 3).

Keskityn analyysissä erityisesti suunnittelukeskustelussa usein esiintyviin toimintoihin: ehdotuksiin, pyyntöihin ja tarjoutumisiin. Analyysin keskiössä on näiden toimintojen kielellinen rakenne ja miten osallistujat reagoivat toimintoihin. Tutkielmani laajentaa aiempaa tietoa siitä, miten osallistujat tuottavat päätöksentekoa prosessina vuorovaikutuksessa ja miten suppeammalle huomiolle jäänyt työtehtävien jakaminen tehdään vuorovaikutuksessa – etenkin silloin, kun joku osallistujista tarjoutuu ottamaan jonkin tehtävän. Tutkielmani tuottaa tietoa myös siitä, onko partion vapaaehtoiskontekstissa tapahtuva vuorovaikutus erilaista kuin aiemmassa kokoustutkimuksessa, joka on painottunut yritysmaailmaan.

1.2 Tutkielman kannalta keskeisiä partiokäsitteitä

Ennen kuin kuvailen aineistoani, avaan aineistoni kannalta keskeisimpiä partioon liittyviä käsitteitä aakkosjärjestyksessä: se helpottaa partiokontekstia tuntemattomalle hahmottamaan aineistoa ja esimerkkien seuraamista sekä kokousten osallistujien rooleja suhteessa toisiinsa.¹

- **Ikäryhmät:**
 - Sudenpentu: 10–12-vuotias partiolainen.
 - Seikkailija: 10–12-vuotias partiolainen.
 - Tarpoja: 12–15-vuotias partiolainen.

¹ Partiosanaston koostamisessa on käytetty apuna Suomen Partiolaisten verkkosivujen partiosanastoa (partio.fi (b)).

- Samoaja: 15–17-vuotias partiolainen.
- Vaeltaja: 18–22-vuotias partiolainen.
- Aikuinen: 23-vuotias tai sitä vanhempi partiolainen.
- **Kolo:** Tila, jossa partioryhmät kokoontuvat viikoittain; myös aineiston kokoukset järjestetään aina jonkin lippukunnan kololla.
- **Kylä:** Kliffa-partioleirillä osallistujat jakautuivat 14 kylään – aineistoni kylään kuului noin 300 henkilöä. Yhteen kylään kuului yksi tai useampi leirilippukunta. Aineistoni kylään kuului kaksi leirilippukuntaa.
- **Kylämestari:** Kliffa-partioleirillä kylien toiminnasta vastasivat kylämestarit. Aineistoni kylällä oli kaksi kylämestaria, ja he kutsuvat kokoukset koolle ja toimivat kokouksien puheenjohtajina.
- **Kärkikahdeksikko:** Kahdeksan henkilön muodostama ydinryhmä, joka johti yhtä leirilippukuntaa.
- **Kärkikolmikko:** Kolmen henkilön muodostama ydinryhmä, joka oli osa kärkikahdeksikkoa.
- **Lippukunta ja leirilippukunta:** Lippukunta on partiotoiminnan perusyksikkö, ja yleensä ne ovat rekisteröityjä yhdistyksiä. Leirilippukunta taas on väliaikainen yksikkö, joka kootaan isompaa leiriä varten, ja se on voimassa vain leirin ja sen suunnittelun ajan. Kuhunkin leirilippukuntaan kuului kaksi tai useampi leirin ulkopuolella pysyvästi toimiva lippukuntaa.
- **Pesti:** Vastaa työtehtävää partiossa.

1.3 Aineisto

Aineistoni koostuu kolmesta partioleirin suunnittelukokouksesta (vajaa 4 tuntia videoaineistoa), jotka kuvasin keväällä 2018 ennen Kliffa-partioleirin järjestämistä. Tallentamisessa on käytetty kahta videokameraa ja yhtä ääninauhuria. Kokouksiin osallistui vaihteleva määrä osallistujia: ensimmäisessä kokouksessa osallistujia on kahdeksan, toisessa yhdeksän ja kolmannessa 15.

Pääkaupunkiseudun Partiolaisten piirileiri Kliffa järjestettiin heinäkuussa 2018. Leirille osallistui noin 5600 osallistujaa. Osallistujat jakautuivat 14 kylään, ja jokainen

kylä koostui kahdesta tai useammasta leirilippukunnasta. Leirilippukunnat taas koostuivat yhdestä tai useammasta pysyvästä partiolippukunnasta. Jokaisella kylällä oli joko yksi tai useampi kylämestari, jotka vastasivat kylien toiminnasta niin leirillä kuin sitä ennenkin. Leirilippukuntaa johti niin kutsuttu kärkikahdeksikko eli leirilippukunnan ydinryhmä, jonka jäsenillä oli kullakin tietty vastuualue liittyen leirilippukunnan toimintaan. Aineistoni kokoukset ovat yhden kylän, Siiran, leirilippukuntien kärkikahdeksikkojen ja kyseisen kylän toiminnasta vastaavien kylämestareiden kokouksia. Aineistoni kylä koostui kahdesta leirilippukunnasta, HaTosta ja RoMista. HaToon kuului kolme pysyvää lippukuntaa, MeKä, SNP ja VaKa; RoMiin kuului kaksi pysyvää lippukuntaa, HaMi ja RoMe. Leirillä kylään kuului kaikkiaan noin 300 henkilöä.

Kokouksissa puheenjohtajina toimivat kylämestarit. Kokouksissa käydään läpi erilaisia leirin kannalta ajankohtaisia asioita sekä esiin tulleita kysymyksiä. Kokouksissa myös suunnitellaan sekä leiriä edeltävää että leirillä tapahtuvaa ohjelmaa oman kylän leiriläisille ja tehdään päätöksiä ohjelmakokonaisuuksista sekä muista leiriin liittyvistä asioista. Lisäksi kokouksiin kuuluu työnjakoa, eli osallistujat päättävät, mikä ryhmä tai kuka yksittäinen henkilö hoitaa jonkin asian. Nämä päätöksenteko- ja työnjakojaksot ovat tutkielmani keskiössä.

Suurin osa aineistoni kokouksien osallistujista on 20–25-vuotiaita nuoria aikuisia; kaksi on keski-ikäisiä ja yksi on alaikäinen. Kokouksen puheenjohtajat kuuluvat nuorten aikuisten joukkoon. Kaikki aineistoni henkilöt ovat vapaaehtoisia, eli he eivät saa palkkaa tai muuta korvausta leirin suunnittelemisesta. Kaikki kokouksiin osallistuvat ovat itsekin partiolaisia, ja partio on heille harrastus: monet ovat tunteneet toisensa vuosien, jopa vuosikymmenten ajan. Kokoukset ovatkin myös väylä vaihtaa kuulumisia asialistan ohella. Tutkielmani antaa uudenlaisen näkökulman kokoustutkimukseen, joka on painotunut työyhteisöihin ja erilaisiin työryhmiin, joiden osallistujat saavat kokouksista jonkinlaisen korvauksen.

Viitaan analyysiosiossa eri kokouksiin niiden kronologisen järjestyksen mukaan tunnisteilla Kokous 1, Kokous 2 ja Kokous 3 riippuen siitä, mistä kokouksesta esimerkin katkelma on otettu. Kokouksen 1 ja 2 välissä aikaa on kulunut noin kuukausi ja kokouksen 2 ja 3 välissä noin kaksi kuukautta niin, että aineiston kokoukset sijoittuvat helmi-toukokuulle 2018. Lisäksi esimerkkien tunnisteissa näkyy, kuinka paljon kokouksen aloituksesta on kulunut aikaa ja kuinka kauan katkelma kestää.

Olen litteroinut tutkimusaineiston itse ja litterointiin käytin keskustelunanalyytisten konventioiden mukaisia litterointimerkkejä (ks. liite 1). Kaikki aineistossa esiintyvien henkilöiden tunnistamisen mahdollistavat tiedot on muutettu, kuten henkilöiden ja ryhmien nimet. Osaan esimerkkejä on myös litteroitu ei-kielellisiä aineksia Lorenza Mondadan kehittämän multimodaalisen litterointimerkistön avulla (ks. liite 2), jos nämä keholliset piirteet ovat analyysini kannalta erityisen merkittäviä. Aiheen rajaus- ja tilasyistä suurin osa kehollisesta toiminnasta on kuitenkin tässä tutkielmassa rajattu tarkastelun ulkopuolelle.

1.4 Tutkielman rakenne

Tämän johdantoluvun jälkeen esittelen luvussa 2 tutkielman metodia ja teoriataustaa eli keskustelunanalyysia ja sen keskeisimpiä käsitteitä suhteessa tutkielmaani. Lisäksi käyn läpi aiempaa keskustelunanalyyttistä kokoustutkimusta erityisesti päätöksenteon ja työnjaon näkökulmasta. Tämän lisäksi määrittelen tutkielmani analyysin kannalta keskeisimmät toiminnot: ehdotukset, pyynnöt ja tarjoutumiset.

Olen jakanut tutkielmani analyysin kolmeen päälukuun. Luvussa 3 käyn lyhyesti läpi aineistolleni tyypillisen suunnittelujakson rakenteen. Luvussa 4 analysoin sellaisia päätöksentekojaksoja, joissa suunnitellaan tulevaa toimintaa eli kysymystä siitä, *mitä tehdään*, ja jaan nämä päätöksentekojaksot eksplisiittisiin ja implisiittisiin niiden vuorovaihtuksen rakenteen mukaan. Luvussa 5 käsittelen kokouksissa tapahtuvaa työnjakoa eli kysymystä siitä, *kuka tekee*.

Analyysilukujen jälkeisessä pohdintaluvussa (luku 6) kokoan yhteen tutkielmani tuloksia ja näytän, miten tutkielman johtopäätökset suhteutuvat aiempaan kokoustutkimukseen.

2 TUTKIELMAN METODI JA TEORIATAUSTA

Ennen kuin siirryn analysoimaan aineistoani, avaan tässä luvussa keskustelunanalyysia metodina sekä teoreettisena lähtökohtana. Sen jälkeen käyn läpi aiempaa keskustelunanalyttistä kokoustutkimusta, erityisesti liittyen päätöksentekoon ja työnjakoon vuorovaikutuksessa. Lisäksi määrittelen aineistoni päätöksenteossa keskeisiä toimintoja, eli ehdotuksia, pyyntöjä ja tarjoutumisia, sekä sivuan lyhyesti, miten niitä on käsitelty aiemmassa kokoustutkimuksessa.

2.1 Keskustelunanalyysi metodina

Käytän tutkielmassani tutkimusmenetelmänä keskustelunanalyysia. Keskustelunanalyysin juuret löytyvät Harold Garfinkelin kehittämästä etnometodologiasta (Heritage 1996). Empiiriselle metodille keskeistä on tutkia aitoja vuorovaikutustilanteita erilaisia video- ja äänitallenteita hyödyntäen, ja metodi onkin vahvasti empiirisen aineistolähtöinen. Mikroanalyttisellä lähestymistavalla päästään tutkimaan vuorovaikutuksen hienovaraisia yksityiskohtia (Lindholm, Stevanovic & Peräkylä 2016: 26), ja pienistä yksityiskohdista edetään laajempaa kokonaiskuvaan ja yleistykseen (Vatanen 2016: 312). Tutkimussuuntauksen perusolettamuksia ovat muun muassa:

1. Vuorovaikutus on rakenteellisesti järjestynyttä
2. Vuorovaikutuksen osallistujat ottavat huomioon vuorovaikutuksen kontekstin
3. Edelliset kaksi piirrettä läpäisevät vuorovaikutuksen yksityiskohtia myöten niin, että mitään yksityiskohtaa ei voida sivuuttaa sattumanvaraisena tai merkityksettömänä. (Heritage 1996: 236.)

Keskustelunanalyysin keskeisimpiin oivalluksiin kuuluukin, että keskustelu ei ole sattumanvaraista kaaosta ja että vuorovaikutus on järjestäytynyttä ja jäsentynyttä toimintaa (Hakulinen 1997: 13).

Metodiin kuuluu, että aineistona käytetyt vuorovaikutustilanteet olisivat tapahtuneet ilman tutkimustakin – tutkija ei siis puutu keskustelun kulkuun. Puhuttu aineisto litteroidaan tarkemman analyysin helpottamista varten. Nauhoitettujen aineistojen käyttö lieventää myös analyttisten vinoumien muodostumista: muutkin kuin analyysin tekijä

voivat palata alkuperäisen vuorovaikutuksen äärelle. Lisäksi vuorovaikutuksen pieniä yksityiskohtia voi toistaa ja tarkastella yhä uudelleen, turvautumatta muistiin tai kirjoitetuihin havaintoihin. (Ks. Heritage 1996: 233.)

Keskustelunanalyysi ei ole ainoastaan metodi, vaan se on myös teoreettinen lähtökohta: se sisältää muun muassa ajatuksen vuorovaikutuksesta sosiaalisena instituutiona, jossa normatiiviset odotukset määrittävät eri toimintojen liittymistä toisiinsa (Heritage 2008; Lindholm, Stevanovic & Peräkylä 2016: 27). Keskustelunanalyysi keskittyykin nimenomaan siihen, mitä puheella halutaan saada aikaan: esimerkiksi miten puhuja osoittaa, että keskustelukumppanin kertoma asia on uutta tai tuttua tietoa tai että puheena oleva asia on arkaluontoinen (Hakulinen 1997: 15). Keskustelu nähdään yhteistoiminnallisuuden mekanismina, eli osallistujia ei nähdä kahtiajakoisesti vain puhujina ja kuulijoina, vaan he yhdessä neuvotellen synnyttävät merkityksiä (Hakulinen mp.).

Keskustelunanalyysi on tutkinut keskustelun rakenteita erityisesti kolmen jäsenyksen avulla, joita ovat vuorottelujäsennys, sekvenssijäsennys ja korjausjäsennys. Nämä vaikuttavat vuorovaikutukseen samanaikaisesti ja muodostavat taustan, jota vasten keskustelijat tulkitsevat toisiaan (Hakulinen 1997: 16). Vuorottelujäsennyksen kautta keskustelijat neuvottelevat, *millä periaatteilla vuorot jaetaan*: kuka puhuu ja milloin, kuinka kauan voi puhuja ja miten vuoro vaihtuu (Sacks, Schegloff & Jefferson 1974). Vuorotellunormien kautta keskustelut hahmottuvat toimintajaksoiksi eli *sekvensseiksi*, joihin puhujat orientoituvat (Hakulinen mp.). Kun puhuja rakentaa puhettaan, hän yleensä kytkee vuoronsa edeltävään puheeseen. Tämä tarkoittaa, että puhe on kontekstin muotoilemaa: keskustelunanalyysissa konteksti liittyy kiinteästi nimenomaan sekvenssin käsitteeseen. Lisäksi puhuja luo, ylläpitää tai uudistaa kontekstia seuraavalle puhujalle. Kun puhuja tuottaa toiminnon, muut osallistujat osoittavat ymmärtämistä liittyen edelliseen vuoroon lukuisilla eri tasoilla. Esimerkiksi ”hyväksynnällä” seuraava puhuja voi osoittaa, että ymmärsi edeltävän vuoron tietynlaiseksi toiminnaksi, esimerkiksi ehdotukseksi. Nämä ymmärrykset joko vahvistetaan tai ne altistuvat *korjaukselle* seuraavassa vuorossa. Tämän prosessin kautta luodaan osallistujien välisiä yhteisiä ymmärryksiä. (Heritage 1997: 223–224.)

2.2 Institutionaalinen vuorovaikutus ja aiempi kokoustutkimus

Keskustelunanalyysissa institutionaaliseksi keskusteluksi mielletään sellainen puhe, jonka avulla puhujat suorittavat erityisiä institutionaalisia tehtäviä (Peräkylä 1997: 177) ja keskustelu on tavoitteellisempaa kuin arkikeskustelu (Drew & Heritage 1992: 22–23). Institutionaalisen keskustelun tutkimuksen avulla tutkitaan, miten vuorovaikutuksessa toteutetaan virallisten instituutioiden toimintaan liittyviä tehtäviä (Peräkylä mas. 180). Periaatteessa mikä tahansa puheen piirre voi palvella institutionaalisia tehtäviä (Peräkylä mp.), eikä puheen jäsentyminen ole välttämättä erilaista kuin arkikeskustelussa. Kuitenkin joskus institutionaalinen konteksti vaikuttaa puheen jäsentymiseen – tällaisia konteksteja ovat esimerkiksi oikeudenkäynnit. Jos keskustelun jäsentyminen muuntuu institutionaalisen kontekstin takia, tällaista institutionaalista ympäristöä nimitetään *formaaliksi*. Jos taas institutionaalisia tehtäviä suoritetaan sellaisten jäsentyneisyyden muotojen varassa, joita käytetään myös arkikeskustelussa, nimitetään ympäristöä *informaaliseksi*. (Peräkylä mas. 202–203.)

Institutionaalisuus näkyy vuorovaikutuksessa leksikaalisesta sekventiaaliseen tasoon. Leksikaalinen valinta voi ilmaista asymmetriaa vuorovaikutuksessa, joka johtuu siitä, että osallistujilla on eri määrä tietoa liittyen aiheeseen (Asmuß & Svennevig 2009: 8). Lisäksi sanavalinnat tukevat institutionaalisia asemia ja tehtäviä (ks. Drew & Heritage 1992: 29–32; Peräkylä 1997: 183–187; Drew & Sorjonen 2011: 199–204). Myös responsiivisen toiminnan valinta liittyy institutionaalisiin tilanteisiin ja rooleihin: esimerkiksi lääkärin kysyessä *mitä kuuluu* potilaan responssissa käsitellään fyysisiä vaivoja (Peräkylä mas. 187–190). Myös vuoron rakentumisesta voi nähdä institutionaalisia piirteitä (Drew & Heritage mas.).

Usein institutionaalisen keskustelun piirteisiin kuuluu vakiintunut kokonaisrakenne: keskustelun aloituksen ja lopetuksen välissä on samankaltaisia toistuvia piirteitä samantyyppisestä institutionaalisesta keskustelusta toiseen. Keskustelun osallistujat orientoituvat eri vaiheisiin – esimerkiksi jos potilas esittää vaivan kesken edellisen vaivan hoitoa, saattaa lääkäri ohittaa uuden vaivan. (Drew & Heritage 1992: 43–45; Peräkylä 1997: 197–202.)

Institutionaalisen vuorovaikutuksen tutkimus keskittyy siihen, miten institutionaaliset realiteetit saadaan aikaan ja miten niitä käsitellään ja muunnetaan sosiaaliseen vuorovaikutukseen (Heritage 1997: 223). Institutionaalisessa vuorovaikutuksessa osallistujien orientaatiot ja tavoitteet liittyvät heidän institutionaalisuudelle relevantteihin rooleihinsa: esimerkiksi lääkärin ja potilaan orientaatiot eroavat roolien mukaan.

Institutionaalinen puhe liittyy niihin asioihin, jotka ovat relevantteja kyseiselle institutionaaliselle kontekstille – ja jos puhuja ei käsittele relevantteja asioita, puhetta saatetaan rajoittaa. Institutionaalisessa vuorovaikutuksessa on vähemmän piirteitä käytettävissä kuin arkivuorovaikutuksesta, eli institutionaalinen vuorovaikutus on spesialisoitunutta. (Heritage mas. 224–225.)

Institutionaalisuudelle on usein keskeistä asymmetria, joka liittyy vuorovaikutuksen osallistujien erilaisiin rooleihin ja tiedollisiin lähtökohtiin. Tämä toteutuu erityisesti asiantuntija-maallikko-vuorovaikutuksessa. Asymmetria voi liittyä muun muassa osallistajuuteen: usein asiantuntija-maallikko-vuorovaikutuksessa asiantuntijat kysyvät ja maallikot vastaavat. Asymmetria voi myös liittyä vuorovaikutustilanteeseen liittyvään tietoon sekä siihen, kenellä ylipäänsä on oikeus tietoon. (Heritage 1997: 236–240.)

Institutionaalisen vuorovaikutuksen tutkimus on perinteisesti keskittynyt kolmeen analyysin pääalueeseen. Ensimmäinen on vuorojen ja sekvenssien organisoituminen institutionaalisessa keskustelussa. Toinen alue keskittyy vuorovaikutuksen saavutuksiin, joita suoritetaan rutiininomaisesti organisaatioissa ja instituutioissa. Kolmas alue tutkii tapoja, joilla institutionaalisia identiteettejä muodostetaan ja perustetaan keskustelun ja vuorovaikutuksen kautta. (Raclaw & Ford 2015: 257.) On kuitenkin huomautettu (ks. esim. Asmuß & Svennevig 2009; Svennevig 2012a), että keskustelunanalyysin institutionaalinen tutkimus on keskittynyt suurimmilta osin asiantuntija-maallikko-vuorovaikutukseen. Kokoustutkimus paikkaa tätä aukkoa keskittymällä organisaation jäsenten välisen vuorovaikutuksen tutkimiseen (Raclaw & Ford mp.).

2.2.1 Kokousvuorovaikutuksen piirteistä

Keskustelunanalyysin näkökulmasta kokoukset ovat etukäteen suunniteltuja ihmistenvälistä kohtaamisia, joita luonnehtii vuorovaikutteinen työ jakaa ja yhdessä muodostaa tehtäväperusteista ryhmätoimintaa, joka järjestetään tietyn sovitun ajanjakson sisällä (Raclaw & Ford 2015: 248). Kokoukset, kuten institutionaalinen vuorovaikutus yleensä, voivat olla formaaleja tai informaaleja. Kokousta määrittelevät muun muassa tilannekohtaiset piirteet: ne organisoidaan etukäteen, ja tähän sisältyvät etukäteen sovittu aika ja paikka sekä yksi tai useampi kokouksen syy, joita tavoitellaan kokouksen avulla. Useimpiin kokouksiin liittyy (kirjallinen) kutsu sekä esityslista. Lisäksi kokouksiin liittyy institutionaalisen kontekstin abstrakti kehys: kokouksen osallistujat toimivat heidän

institutionaalisista rooleistaan käsin, ja he käsittelevät institutionaalisia ongelmia ja kysymyksiä. He orientoituvat, kokouksen tavoitteista riippuen, saavuttamaan tietynlaisia tavoitteita, jotka voivat liittyä esimerkiksi päätöksentekoon, sopimuksiin tai ratkaisuihin. (Asmuß & Svennevig 2009: 9–10.)

Näiden piirteiden lisäksi kokouksen määritelmään liittyvät vuorovaikutuksen ja keskustelun jäsentymisen piirteet, ja tähän kuuluvat erityisesti vuorottelu ja topiikin kuljettaminen. Vuorottelu on erilaista kuin arkikeskustelussa, koska suurimmassa osassa kokouksia vuorottelua jäsentää puheenjohtaja. Puheenjohtaja hallinnoi usein myös topiikin kuljettamista, ja topiikkien hallintaa määrittää myös ennalta määritelty esityslista. (Asmuß & Svennevig 2009; Mondada 2013.) Kokouspuheen säätelyyn siis käytetään ja kehitetään erityisiä käytänteitä suhteessa arkikeskusteluun (Schwartzman 1989).

Edellä kuvattujen ominaisuuksien lisäksi kokouksia määrittävät fyysiset rakenteet, esimerkiksi kokoushuone, ja tyypillisesti osallistujat istuvat pöydän ympärillä niin, että se mahdollistaa kasvokkaisen kohtaamisen. Lisäksi kokoustilassa on usein teknologiaa informaation esittämistä varten. (Asmuß & Svennevig 2009: 11; Nissi & Lehtinen 2016.) Tutkijat ovat tunnistaneeet, että kokouspaikka vaikuttaa vuorovaikutukseen, ja siksi myös kokousten multimodaaliset käytänteet ovat viime aikoina nousseet kokoustutkimuksessa esille (ks. esim. Svennevig Jan 2012a: 8–9; Asmuß & Oshima 2012; Deppermann, Schmitt & Mondada 2010). Kokouksiin liittyvät olennaisesti myös kirjalliset dokumentit: kutsut, esityslistat, pöytäkirjat, erilaiset muistiinpanot ja mahdolliset sopimukset (Asmuß & Svennevig 2009: 11).

2.2.2 Puheenjohtajan roolin merkitys

Puheenjohtaja erottaa kokoukset muusta institutionaalisesta keskustelusta. Riippumatta osallistujien määrästä kokouksissa pysytään yhdessä toiminnassa kerrallaan, toisin kuin usein monenkeskisessä arkikeskustelussa, ja tätä yhteistä toimintaa ohjaa tyypillisimmin puheenjohtaja. Hänellä on institutionaalisesti myönnetty erityisoikeus muihin osallistujiin nähden. (Raclaw & Ford 2015: 248.) Roolia voi toteuttaa hyvin eri tavoin: puheenjohtaja voi toimia esimerkiksi ryhmän fasilitaattorina, joka hienovaraisesti ohjaa vuorovaikutusta, tai sitten hän voi olla johtaja, joka näkyvästi ohjaa ja kontrolloi osallistujien toimintaa. (Asmuß & Svennevig 2009: 11; Mondada 2013.) Kaikkein formaaleimissa kokouksissa puheenjohtaja jakaa puheenvuorot osallistujille, ja jaon lisäksi hän

hallinnoi esimerkiksi vuorojen pituutta sekä vuorossa käsitellyn aiheen relevanssia keskustelun aiheena olevalle topiikille (Asmuß & Svennevig 2009: 14). Toisaalta jos informaaleissa kokouksissa keskustelu kulkee sujuvasti, osallistujat voivat itse päättää, kuka ottaa vuoron, ja vain tarvittaessa puheenjohtaja puuttuu vuorotteluun (ks. Pomerantz & Denvir 2007).

Aiemmassa kokoustutkimuksessa on havaittu, että yksi erityisesti puheenjohtajien tehokas vuorovaikutuksellinen keino on formulaatioiden käyttäminen (Huisman 2001; Clifton 2006; Barnes 2007; Nissi 2015; Raclaw & Ford 2015). Tässä formulaatiolla tarkoitetaan toimintoa, joka viittaamalla taaksepäin keskustelussa kuvaa tai tulkitsee, mitä edellinen tai edelliset puhujat ovat sanoneet (Raclaw & Ford 2015: 260). Perinteisesti ne on jaettu asian ytimen muotoileviin ja asian lopputuloksen muotoileviin formulaatioihin (Heritage & Watson 1979). Rebecca Barnes on tutkinut, kuinka formulaatiot mahdollistavat topiikin sulkemisen ja kuinka puheenjohtajan formulaatiot vastaanotetaan päätöksenteon ”materiaalina” (2007). Riikka Nissi on puolestaan osoittanut, kuinka kokouksessa, jossa tuotetaan yhteistä tekstiä, puheenjohtajana toimiva fasilitaattori käyttää formulointeja tiivistämään useamman pienryhmän ehdotukset yhdeksi lopulliseksi muodoksi, jota käytetään yhdessä rakennettavassa tekstissä (2015). Puheenjohtajat voivat myös hyödyntää asymmetrian takaamaa vaikutusvaltaa päätöksentekoon formulaatioiden avulla (ks. Huisman 2001). Koska formulaatiot ovat sekventiaalisesti sijoittuneet niin, että ne ymmärretään edeltävän puheen tiivistyksinä, ne implikoivat, että muut puhujat ovat osallistuneet formulaatiossa ilmaistun asian tekemiseen. Formulaatioita on siis vaikeaa haastaa sekä puheenjohtajan institutionaalisen roolin että formulaation sekventiaalisen paikan takia. (Clifton 2006; Raclaw & Ford 2015.)

2.2.3 Päätöksenteko sekä työtehtävien jako kokouksissa

Sekä formaaleissa että informaaleissa kokouksissa tehdään säännöllisesti yhteisiä päätöksiä (Raclaw & Ford 2015: 259). Päätöksenteko on hajanainen ja vähitellen kehittyvä prosessi, joka tapahtuu kaikkialla organisaatiossa (Boden 1994: 83). Boden painottaa, että päätökset ovat yleensä suurimmilta osin näkymättömissä, kun taas päätöksentekoa vuorovaikutuksellisenä prosessina voidaan tarkastella (mts. 84–85). Myös Huisman (2001: 75) painottaa analyysissään, ettei päätöstä voida paikantaa ja rajoittaa yhteen tiettyyn lausumaan: päätös sisältää koko laajemman jakson, jossa esitellään tulevaisuuden asiointila

ja jossa sitoutuminen tämän asiointitilan toteuttamiseen syntyy. Lisäksi osallistujat voivat vasta päätösten muodostamisen jälkeen arvioida, onko päätös tehty (Boden mts. 183; Huisman 2001). Päätöksentekojaksoille on myös tyypillistä, ettei päätöksiä juurikaan eksplikoita (ks. esim. Boden mts. 84–85; Huisman mas. 75–77).

Aiemmassa kirjallisuudessa päätös on määritelty ”sitoutumiseksi tulevaan toimintaan” (ks. esim. Huisman 2001). Päätös voidaan myös nähdä tulevaisuuden asiointitilan formulaationa, jota relevantit osallistujat arvioivat positiivisesti (mas. 83). Aiemmassa kirjallisuudessa on painotettu, että päätöksiä ei voi paikantaa yhteen lausumaan. Huisman kuitenkin selventää, että päätösten syntyminen voidaan paikallistaa vuorovaikutuksen vuoro vuorolta etenemisestä – eli vuorovaikutuksesta voidaan tunnistaa tietynlaisia jaksosia, joissa päätöksenteko ilmenee. Tällaisissa päätöksentekojaksoissa Huismanin mukaan osallistujat toistuvasti muotoilevat asiointiloja, jotka voivat olla tapahtumia, tilanteita ja toimintaa. Lisäksi osallistujat arvioivat ja määrittelevät näitä asiointiloja. Toisin sanoen päätökset kehittyvät tulevaisuuden asiointilojen määrittelyn ympärillä: päätöksentekoprosessin aikana osallistujat muotoilevat tulevaisuuden todellisuutta. Useimmiten päätöksentekojakson alkupiste on paikallistettavissa nykyisen asiointitilan muotoiluun. (Huisman 2001: 72.) Päätös on tämän vuorovaikutuksellisen prosessin tuotos: prosessissa osallistujat yhdessä luovat asiointitilan formulaation, ja tämä yhteinen arviointi ja asiointitilan formulointi rakentavat sitoutumista käsitteilyssä olevaan asiaan – eli ne vievät vuorovaikutusta kohti päätöstä. (Mas. 75–76.)

Arviot siitä, onko päätös tehty, riippuu myös ryhmän *osallistumiskehikosta*. Keskusteluanalyysissa osallistumiskehikko tarkoittaa tapaa, jolla vuorovaikutustilanne hahmotetaan: se koostuu kahdesta tai useammasta osallistujasta, jotka saavat vaihtelevia diskurssi-identiteettejä, ja näiden muodostama kehikko muokkautuu jatkuvasti vuorovaikutuksen edetessä. (Seppänen 1997: 156.). Osallistujien tulkinta siitä, onko päätöstä syntynyt, riippuu kyseessä olevan ryhmän menettelytavoista ja normeista (Huisman 2001: 77), eli osallistumiskehikko vaihtelee ryhmästä toiseen, ja se vaikuttaa käsitykseen päätöksistä. Esimerkiksi tutkiessaan pastorin ja kanttorin välisiä suunnittelukeskusteluja Stevanovic huomasi, että yksi signaali päätöksen syntymisestä on se, kun osallistujat tekevät muistiinpanoja liittyen tulevaan toimintaan, jota on ehdotettu ja jota kohtaan toinen osallistuja on osoittanut sitoutumista (Stevanovic 2013). Lisäksi riippuu ryhmästä, *kenen* arviot ovat merkityksellisiä, kun päätöstä muodostetaan (Huisman 2001: 79). Se, mitä päätös ”on”, riippuu ryhmän kulttuurista ja menettelytapojen normeista (mas. 83). Siksi ei ole yksiselitteistä tapaa kuvata ryhmästä riippumatta, miten ja milloin päätös syntyy.

Päätöksentekotutkimukseen on myös säännöllisesti liitetty deonttisuuteen, eli keskustelijoiden valtasuhteisiin, liittyvät ilmiöt. Deonttinen auktoriteetti ja deonttiset oikeudet liittyvät siihen, kuka saa päättää toisten tulevasta toiminnasta (ks. Stevanovic & Peräkylä 2012), ja monet tutkijat ovatkin deonttisuuden käsiteiden kautta käsitelleet päätöksentekoa, erityisesti ehdotusten näkökulmasta (ks. esim. Nissi 2015; Stevanovic 2013, 2015). Päätöksentekovuorovaikutuksessa on normatiivinen odotus, että useamman kuin yhden osallistujan tulisi olla tekemässä päätöstä, ja varsinkin kahdenkeskisessä päätöskeskustelussa pyritään deonttiseen symmetriaan (Stevanovic 2013: 520). Institutionaaliin rooleihin liittyy myös deonttinen *asema*, joka tarkoittaa puhujan auktoriteettia ja valtaa suhteessa tämän kanssakeskustelijoihin tietyn toiminnan piirissä, riippumatta siitä, tunnustaako puhuja itse tätä valta-asemaa. Toisaalta vaikka puhujalla ei ole deonttisen aseman tuomaa muiden tunnustamaa valtaa, hän voi myös deonttisen *asenteen* kautta ilmaista julkisesti, missä määrin hänellä on valtaa tietyillä toimimisen alueilla verrattuna muihin osallistujiin. (Stevanovic & Peräkylä 2014: 190–191; Stevanovic & Svennevig 2015: 2.) Deonttisen statuksen avulla esimies voi pyytää alaisia ottamaan jonkin tehtävän vastuulleen, mutta toisaalta myös alainen voi deonttisen asenteen avulla määrätä jonkin tehtävän esimiehelleen, etenkin, jos hän osoittaa vuorovaikutuksessa tämän tehtävän toteutumisen hyödyttävän organisaatiota (ks. Svennevig & Djordjilovic 2015).

Tulevaa toimintaa koskevien päätösten tekemisestä kokouksissa löytyy siis jonkin verran tutkimusta, mutta vähemmälle huomiolle on jäänyt se, miten kokouksissa päätetään, kenen tulisi tehdä ja mitä. Tätä käsittelevät Jan Svennevig ja Olga Djordjilovic artikkelissaan, jossa he tutkivat, kuinka kokouksen osallistujat suorittavat työnjakoa pyyntöjen avulla ja kuinka he selostavat heidän oikeutensa jakaa työtehtävän kollegalle (2015). Yksi kokousten päätehtävistä on päättää, miten työnjako toteutetaan. Työtehtävät ovat erilaisia niiden monimutkaisuuden ja uutuuden suhteen – jos työtehtävä on rutiininomainen ja liittyy tietyn henkilön vastuualueeseen, saattaa esimies tehdä yksipuolisen päätöksen ja määrätä tehtävän sen vastuualueen mukaan, ilman selityksiä. Joskus myös osallistujat määräävät tehtävän itselleen eli tarjoutuvat tekemään jonkin työtehtävän. Jos taas ei ole itsestään selvää, kenen vastuualueelle jaettava työtehtävä kuuluu tai jos sitä jotenkin muuten kohdellaan hankalana toteuttaa, osallistujat ovat selontekovelvollisia siitä, miksi he osoittavat pyynnön jollekin tietylle henkilölle. (Svennevig & Djordjilovic 2015: 98.)

Työnjako on siis direktiivistä toimintaa, joka on erikoistunut organisatoriseen kontekstiin, ja sitä toteutetaan useimmiten pyyntöjen avulla (Svennevig & Djordjilovic

2015: 99). Oma aineistoni osoittaa, että myös tarjoutumiset ovat keskeinen toiminto pyyntöjen ohella työnjaossa vuorovaikutuksessa.

2.3 Päätöksenteon ja työnjaon kannalta keskeiset toiminnot

Aineistoni päätöksentekoon ja työnjakoon liittyvissä toimintajaksoissa keskeisiä puhetoimintoja ovat ehdotukset, pyynnot ja tarjoutumiset. Puheaktiteoreetikko Searlen (1976) mukaan direktiivit ovat puhujan yrityksiä saada vastaanottaja tekemään jotakin, ja hän luokitteli direktiiveihin muun muassa pyynnot, ehdotukset sekä suositukset ja komissiiveihin tarjoukset sekä kutsut (mas. 11). Komissiiveihin, joiden tarkoituksena on sitouttaa puhuja johonkin tulevaan toimintaan, hän luki tarjoukset sekä kutsut (mp.). Couper-Kuhlen käyttää näistä kahdesta luokasta kattokäsitettä direktiivis-komissiiviset toiminnot (2014) sisällyttäen niihin samat toiminnot kuin Searle: direktiiveihin pyynnot (*requests*), ehdotukset (*proposals*) ja suositukset (*suggestions*) ja komisseihin tarjoukset (*offers*) sekä kutsut (*invitations*) (mas. 624). Direktiivis-komissiivisille toiminnoille yhteistä on, että toiminta, jonka puhuja yrittää saada aikaan, on jotakin, mikä tulisi tapahtumaan tulevaisuudessa. Lisäksi näihin toimintoihin kytkeytyvät deonttiseen asemaan ja asenteeseen liittyvät kysymykset: kuinka suuri on osallistujan oikeus päättää tulevaisuuden toiminnasta ja kuinka sitoutunut osallistuja on toteuttamaan tietyn tulevaisuuden asiointilan. Lisäksi preferoitu tapa vastata direktiivis-komissiivisiin toimintoihin on joko hyväksyntä, myöntyminen tai suostuminen, eli jollakin tavalla sitoutumisen osoittaminen esille tuotuun tulevaisuuden toimintaan. (Couper-Kuhlen mp.)

Couper-Kuhlen määrittelee artikkelissaan (2014) direktiivis-komissiivisia toimintoja toimijuuden ja sen mukaan, kuka hyötyy niistä. Käytän Couper-Kuhlenin luokittelua hyväkseni analyysissäni ehdotuksista, pyynnöistä ja tarjoutumisista. Taulukko 1 on sovellettu Couper-Kuhlenin direktiivis-komissiivisten toimintojen ominaisten ulottuvuuksien taulukosta (2014: 634).

Taulukko 1: Direktiivis-komissiivisten toimintojen tekijä ja hyötyjä.

	<i>Tulevan toiminnan tekijä</i>	<i>Tulevan toiminnan hyötyjä</i>
Ehdotus	Itse & Toinen	Itse & Toinen
Pyyntö	Toinen	Itse
Tarjous	Itse	Toinen

2.3.1 Ehdotukset

Ehdotukset ovat sellaisia direktiivejä, joissa sekä ehdottaja että ehdotuksen vastaanottaja ovat tulevan toiminnan toteuttajia ja hyötyjiä (Couper-Kuhlen 2014). Aiemmassa keskusteluanalyytisessä kokoustutkimuksessa tutkielmani keskeisistä toiminnoista ehdotuksia on tarkasteltu ehdottomasti eniten. Ehdotukset ovat tyypillisiä kokouksissa, joissa niitä käytetään yhteiseen suunnitteluun ja hahmottamaan osallistujien ja organisaation potentiaalista tulevaa toimintaa (Nissi 2015: 3). Ehdotukset heijastavat yhteistä päätöksentekoa, koska ne kutsuvat toiset hyväksymään ehdotetun ja implikoivat, että päätökseen tulisi päätyä yhdessä. Ehdottaessaan puhuja ei siis itse päättää puheilla olevasta asiasta. (Stevanovic 2012: 780.) Yhteistoiminnan heijastuma näkyy myös yllä olevassa Couper-Kuhlenin taulukossa: toisin kuin tarjouksissa ja pyynnöissä, ehdotuksissa toiminnan tekijänä ja hyötyjänä on sekä toiminnon tekijä että toiminnon kohteena oleva vastaanottaja.

Ehdottava lausuma voidaan muotoilla monin eri tavoin, mutta suomen kielessä ehdotukset ovat tyypillisimmin muotoiltu joko interrogatiivisiksi tai deklarativisiksi lausumiksi, joissa finiittiverbi on konditionaalissa (VISK § 1645). Interrogatiivisissa lausumissa on yleensä modaaliverbi *voida*, kun taas deklarativiset lausumat alkavat yleensä verbillä tai partikkelilla *jos*. (VISK § 1659; § 1662; ks. myös Stevanovic 2013).

2.3.2 Pyyntöt

Pyyntöissä kyse on toiminnosta, jossa tulevan toiminnan hyötyjä on pyytäjä ja tulevan toiminnan toteuttaja on vastaanottaja (Couper-Kuhlen 2014). Svennevig ja Djordjilovic ovat tarkastelleet norjan- ja englanninkielisiä pyyntöjä, kun kokouksen osallistujat jakavat työtehtäviä toisilleen (2015). Jos henkilöllä on tietty institutionaalinen asema, kuten kokouksen puheenjohtajilla, he voivat käyttää deonttista asennetta vuorovaikutuksen resurssina ja näin oikeuttaa pyyntöjen käytön työnjaon välineenä (mas. 98). Toisaalta myös muut osallistujat voivat pyytää toisia ottamaan jonkin tulevan tehtävän vastuulleen, mutta tällöin pyyntöt vaativat esimerkiksi selostuksen ja pyynnön sisältämän tulevan toiminnan hyödyn organisaatiolle. Alaisten tekemät pyyntöt ovat myös alttiimpia kyseenalaistamiselle. Kirjoittajat ovat myös osoittaneet, että työnjaon yhteydessä yleisesti ottaen pyyntöt oikeutetaan osoittamalla niihin liittyvän tulevan toiminnan hyödyttävän osallistujien organisaatiota, ja tämä näkyy pyyntöihin liittyvissä selostuksissa. (Mas. 110).

Djordjilovic on havainnut analysoidessaan norjan kielellä käytyjä johtokokouksia, että kun osallistujat pyytävät toiselta osallistujalta jotakin tulevaisuuden toimintaa, pyytäjä näyttää toimivansa ”käytännöllisesti” käyttämällä erilaisia resursseja rajoittamaan omia deonttisia oikeuksiaan. Yksi tapa alentaa omia deonttisia oikeuksia on kehystää väite ajatukseksi tai tuntemukseksi. Konkreettiset pyynnot saatettiin myös tuottaa vain ”alustavina” pyyntöinä tai osallistujat saattoivat rakentaa pyynnön niin, että se korostaa, mitä tulee tehdä, eikä sitä, kenen tulisi tehdä tuleva toiminta – rakenne on kuitenkin tehty niin, että väite vaatii muilta osallistujilta tulevaa toimintaa. (2012: 110–111; 120.) Osallistujien käyttämät vuorovaikutukselliset resurssit siis merkitsivät pyytämisen jollakin tavalla ongelmalliseksi ja lisäsivät pyyntöihin varovaisen sävyn. Toisaalta, jos pyytäjällä on korkea deonttinen asema, kuten kokouksen puheenjohtajalla, on osoitettu, ettei työnjakoon liittyvä pyyntö tarvitse tuekseen esimerkiksi selostusta (Svennevig & Djordjilovic 2015: 110).

Pyyntöjä voidaan toteuttaa monien eri kielellisten rakenteiden avulla. Suomen kielessä pyynnot ovat tavallisesti interrogatiivisia, verbialkuisia vaihtoehtokysymyksiä, jotka ovat joko indikatiivissa tai konditionaalissa (VISK § 1645).

2.3.3 Tarjoukset

Tarjous (tässä tutkielmassa myös *tarjoutuminen*) on toiminto, jossa toiminnon tehnyt puhuja on tulevan toiminnan toteuttaja ja vastaanottaja on hyötyjä (Couper-Kuhlen 2014). Suomen kielessä tarjouksen on prototyypisesti deklaratiiivisesti tai interrogatiivisesti, ja finiittiverbi on yleensä konditionaalimuotoinen (VISK § 1645).

Svennevig ja Djordjilovic (2015) mainitsevat työnjakoa koskevassa artikkelissaan lyhyesti, että kokousten työnjakotilanteissa osallistujat osoittavat tehtäviä välillä itselleen. Kirjoittajat näyttävät, kuinka eräässä esimerkissä osallistujat neuvottelevat tehtävän (uudelleen) jakamisesta ja siitä, mikä on perusteltu syy työtehtävän jaolle – huolimatta siitä, että yksi osallistuja on tarjoutunut tekemään vastuutehtävän. Tarjoutuja, joka on myös kokouksen puheenjohtaja, tarjoutuu tekemään puhelinsoiton, joka on osoittautunut ongelmalliseksi. Tarjoutumiseen ei vastata hyväksynnällä, vaan vastaanottaja sitoo toiminnan puheenjohtajan haluihin: jos tämä haluaa tehdä puhelinsoiton, voi tämä ottaa tehtävän vastuulleen. (Mas. 105–106.)

Couper-Kuhlen on osoittanut, että englanninkielisessä arkikeskustelussa tarjoukset prototyyppisesti hylätään, tai jos ne hyväksytään, hyväksyntä tehdään vastahakoisesti. Couper-Kuhlenin mukaan tämä osoittaa, että tarjoukset ovat hierarkkisia: tarjouksen hyväksyvä henkilö tunnustaa hyväksynnällään tarpeensa tarjoukseen ja asettaa itsensä kiitollisuudenvelkaan. (2014: 629–630.)

Varsinkaan suomenkielisessä kokoustutkimuksessa tarjouksia ei ole juuri tutkittu, ja ylipäänsä työajaista kokouksissa ei ole olemassa kattavasti tutkimusta. Tämän tutkielman aineistossa tarjouksiin reagoidaan eri tavalla kuin esimerkiksi Couper-Kuhlenin (2014) englanninkielisessä arkiaineistossa, kuten osoitan myöhemmin analyysiluvussa 5.

3 SUUNNITTELUJAKSON KOKONAISRAKENNE

Leiriin liittyvien ohjelmakokonaisuuksien suunnitleminen on videokuvaamieni kokousten sydän. Tässä luvussa esittelen, minkälainen on aineistoni suunnittelujaksojen tyypillinen kokonaisrakenne erityisesti silloin, kun päätöksen kohteena on jokin ohjelmakokonaisuus. Institutionaalisista keskusteluista on usein havaittavissa kokonaisrakenne, jolloin jakson alun ja lopun välistä löytyy toistuvia piirteitä samantyyppisestä tilanteesta toiseen (Drew & Heritage 1992: 43–45; Peräkylä 1997: 197–202; Robinson 2013) – vaikka en käsittelekään tässä luvussa koko kokouksen kokonaisrakennetta, osoitan, minkälaisia piirteitä on havaittavissa kokousten suunnittelujaksoista.

Aineistoni kokoukset ovat hieman erityyppisiä keskenään. Ensimmäisessä kokouksessa on vähemmän päätöksentekokeskustelua kuin kahdessa muussa, ja tämän kokouksen päätökset kohdistuvat enemmän päivämäärien ja kellonaikojen päättämiseen. Ensimmäisessä kokouksessa tuotetaan erilaisia ideoita, joita viedään eteenpäin myöhemmissä kokouksissa, jotka sijoittuvat lähemmäs tulevaa leiriä, ja jolloin kokousten osallistujilla on myös enemmän tietoa suunniteltavien asioiden reunaehdoista, jotka tulevat leiriorganisaatiolta. Ensimmäisessä kokouksessa kaikki paitsi yksi osallistuja ovat kylän toisesta leirilippukunnasta, mutta myöhemmissä kokouksissa jako on tasaisempi. Tämäkin vaikuttaa siihen, että ensimmäinen kokous on luonteeltaan hieman erilainen kuin kaksi myöhempää. Kaikissa kolmessa kokouksessa puheenjohtajina toimivat kylämestarit Laura ja Kamilla, jotka vastaavat koko kylän toiminnasta. He kuuluvat samaan pysyvään lippukuntaan ja tuntevat toisensa hyvin. Laura myös toimii jokaisessa kokouksessa kirjurina, joka tekee muistiinpanoja kokouksen muistioon.

Aineistoni suunnittelujaksot ovat tyypillisesti pitkiä, ja keskustelussa palataan usein taaksepäin, kun jonkin ehdotuksen tueksi on etsitty lisää tietoa: rakenne on siis osin syklinen. Välillä kokouksissa suunnitellaan erilaisia leirin ohjelmakokonaisuuksia limit-täin, ja vuorovaikutuksessa liikutaan eri kokonaisuuksien välillä. Lisäksi kokouskeskustelun välissä on myös humoristisempia ja vapaamuotoisempia jaksoja. Vaikka kaikki aineistoni suunnittelujaksot eivät ole samankaltaisia, on niistä hahmoteltavissa prototyyppinen rakenne. Alla listatut alajaksot esiintyvät erityisesti ohjelmakokonaisuuksiin liittyvissä suunnittelujaksoissa.

1. AIHEEN ESITTELY
2. PUHEENJOHTAJAN TOTEUTTAMISIDEOIDEN ESITTELY

3. IDEOIDEN KEHITTELY YHDESSÄ
4. RESURSSIEN MÄÄRITTELY JA KARTOITUS
5. IDEAAN PALAAMINEN
6. PÄÄTÖKSEN SYNTYMINEN
7. TYÖNJAKO

Esittelen seuraavaksi yhden ohjelmakokonaisuuteen liittyvän suunnittelujakson avulla, miten yllä kuvatut eri vaiheet etenevät aiheen esittelystä työnjakoon. Analyysiluvuissa 4 ja 5 syvennyn kahteen viimeiseen tummennettuun alajaksoon: käytänkin tulevissa luvuissa kohdasta 6 termiä *päätöksentekojakso* ja kohdasta 7 *työnjakojakso*.

3.1 Aiheen esittely

Esityslistan seuraavan aiheen esittelee toinen puheenjohtajista, Laura tai Kamilla. Tämän jälkeen puheenjohtaja kertoo, mitä yksityiskohtia aiheeseen liittyy. Ennen esimerkin 1A katkelmaa kokouksen osallistujat ovat hetken ideoineet toista leirinaikaista tapahtumaa, ja nyt he siirtyvät käsittelemään leirillä järjestettävää kyläilypäivää, jonka ohjelmakokonaisuuksien suunnitteleminen kuuluu kylän vastuulle. Vaikka Kliffa-leirin leiriorganisaatio suunnittelee suurimman osan leirin ohjelmasta, kuuluu kylille ja niihin kuuluville leirilippukunnille joidenkin leirinaikaisten ohjelmakokonaisuuksien suunnitteleminen itse. Leirin kyläilypäivän aikana leiriläisten vanhemmat, ystävät ja muut tutut pääsevät vierailemaan leirillä. Kaikista tutkielmani esimerkeistä on lihavoitu puheenjohtajien nimet, jotta he erottuvat muista osallistujista.

(1A) Kyläilypäivän onginta [Kokous 3_00:32:58–00:33:15]

- 1 **Kamilla:** *ja SITTEN, öö, on: kyläilypäivä?
*katsoo Lauran tietokoneen ruutua
- 2 kyläilypäivääj jokaisen,
- 3 (0.9)
- 4 **Kamilla:** l(h)eirilippukunnam pitäis tehdä joku yks:, (0.4)
- 5 piste joka kai on nyt siel Leiribaanalla?
- 6 (0.2) .mt täst ei [oo (nyt) iha hirveesti viel
- 7 Ava: [ah↑aa.
- 8 **Kamilla:** hehku- (.) tai (.) tihkunu mitään, (0.2) °öh° .hh
- 9 tota: °mh°?
- 10 (0.5)
- 11 **Kamilla:** #i i# infoo,

Puheenjohtaja Kamilla käyttää ympäröivää puhetta voimakkaampaa äänenvoimakkuutta ja tuo vuorovaikutukseen uutena käsiteltävänä topiikkina kyläilypäivän alkuasemaisen *ja sitten* -partikkeliketjun avulla (r. 1): näin hän lisää kyläilypäivän osaksi muiden suunniteltavien leirinaikaisten ohjelmakokonaisuuksien jatkumoa. Ajalliseen etenemiseen viittaamalla Kamilla myös sitoo tulevan topiikin kyläilypäivästä esityslistaan ja näin osoittaa puheen etukäteen suunnitellun luonteen: tuleva puheenaihe nousee esityslistasta (vrt. Svennevig 2012b: 57). Kamilla myös ikään kuin lukee esityslistan kohdan (*kyläilypäivä* r. 1) niin kuin se on kirjoitettu esityslistaan, mikä on hyvin tyypillistä uuden topiikin esittelyssä kokouskeskustelussa (Svennevig 2012b). Lisäksi Kamilla on suunnannut katseensa Lauran edessä olevaan tietokoneeseen, jonka ruudulla on auki kokouksen esityslista, mikä tukee leksikaalisia valintoja (ks. katseesta topiikin tuomisessa keskusteluun Svennevig 2012b: 60–61).

Topiikin esittelyn jälkeen Kamilla kertoo, mitkä raamit kyläilypäivän suunnittelemisella on: mitä tulee suunnitella ja missä suunniteltavat ohjelmakokonaisuudet tämän hetken tiedon valossa järjestetään (r. 4–5). Hän osoittaa episteemistä epävarmuutta käyttämällä konditionaalia (*pitäis*, r. 4) sekä todennäköisyyttä merkitsevää modaalipartikkelia *kai* (VISK § 1601): hän osoittaa, että reunaehdot kyläilypäivän suunnittelemiseen tulevat muilta kuin tämän kokouksen puheenjohtajilta eli leiriorganisaatiolta. Lisäksi hän eksplikoii, etteivät puheenjohtajat ole vielä saaneet tämän enempää tietoa kyläilypäivän toteuttamisesta (r. 6, 8 & 11).

Näin puheenjohtaja tuo keskusteluun uutena topiikkina suunniteltavan leiriin liittyvän tapahtuman, joka vaatii kokouksen osallistujilta ohjelmakokonaisuuksien suunnitteleminen. Lisäksi suunnittelu- ja päätöksentekokeskustelulle asetetaan ne reunaehdot, jotka ovat puheenjohtajan tiedossa.

3.2 Puheenjohtajan toteuttamiseksi esittely

Aiheen esittelyn jälkeen puheenjohtaja usein esittää ideoita suunniteltavaan ohjelmakokonaisuuteen liittyen tai antaa esimerkkejä mahdollisista ohjelmakokonaisuuksista. Joskus toteuttamiseksi ideoita on jo jollakin pienemmällä porukalla ideoitu etukäteen, jolloin puheenjohtaja ilmoittaa ne. Alla oleva katkelma jatkuu suoraan siitä, mihin esimerkki 1A päättyy.

(1B) [Kokous 3_00:33:15–00:33:25]

11 **Kamilla:** #i i# infoo, se voi olla joku mitä vaik
 12 lippukunnas aina tehää tai sit se voi olla
 13 mölkkyykisaa tai se voi olla, .hh (0.2) #m ö y#
 14 m:ikä se o se, (0.5) pallo [mikä pyörii
 15 **Laura:** [tankopallo?
 16 **Kamilla:** sen, nii i,

Välittömästi aiheen esittelemisen jälkeen Kamilla vie suunnittelua eteenpäin tuomalla ilmi kolme vaihtoehtoista esimerkkiä, mitä kyläilypäivässä voitaisiin tehdä (ks. *tai sit* r. 12 sekä *tai* r. 13). Lisäksi toinen puheenjohtaja Laura täydentää kolmannen toteuttamis-idean (r. 15). Kamilla tuo vaihtoehdot esiin lausemuotoisesti toistuvalla *se voi olla* -rakenteella (r. 11, 12 ja 13) eikä luettele ideoita esimerkiksi vain sanoilla tai lausekkeilla. Puheenjohtajat siis tuovat keskusteluun ideointimateriaalia, jota kokouksen osallistujat voivat hyödyntää suunnittelukeskustelussa.

3.3 Ideoiden kehittäminen yhdessä

Puheenjohtajien alustuksen jälkeen yleensä muutkin kokouksen osallistujat alkavat ideoida käsiteltävää asiaa tai jalostaa jo esiteltyjä ideoita. Jokaisella kylällä on jokin tunnus-hyönteinen, ja aineistoni kylän nimi ja tunnus on Siira². Tämän takia moniin ohjelmakokonaisuuksiin yritetään sisällyttää jokin elementti, joka liittyy kylän tunnus-hyönteiseen.

(1C) [Kokous 3_00:33:24–00:33:44]

*Ell elect

+Kam elect

16 **Kamilla:** sen, nii i,
 17 (0.5)
 18 **Kamilla:** .MT tai se voi ol[la;
 19 Ella: => [voisko meil olla jotai,
 20 Liisa: °(-[-]°
 21 Ella: => [lintubongausta.
 22 Emma: f(njhoo)f.
 23 ((nau[rua))
 24 Ella: => [tai sit jotai: sella*ne,
 *nostaa toista kättä ylöspäin
 25 Ava: mhy [hy hu .hh
 26 Ella: => [sellane *°y° tietäköste ku kalas[tus tai, #e#
 *heiluttaa ylhäällä olevaa kättään

² Kylien tunnukset on tunnistamisen takia muutettu litteraateista, minkä takia osallistujien keskustelu kylän tunnuksesta voi näyttäytyä välillä epäloogiselta.

27 **Laura**:=> [tikanheitto,
 28 Ella: *>jo[o<, esim.
 *katsoo Lau ja osoittaa tätä etusormella
 29 **Laura**:=> [m, siiranheit[to.
 30 Ella: [siiranheitto?
 31 esime[rkiks voi olla,
 32 **Kamil**:=> [hei voiks olla se
 33 => MA[GNEETTikalastu[s+juttu,
 +imitoi käsillä vapaa ja kelan
 veivaamista
 34 Ella: [(ta), [↑NII,
 35 Ella: [↑NII [↑SE?
 36 Paula: [ähh hä hy
 37 **Kamil**:=> [siit ämpärist;
 38 Ella: ↑joo.
 39 ((naurua))
 40 Ella: => ja sitte (.) ollaa niinku se siira.
 41 **Kamilla**: .mff
 42 **Laura**: j:oo.
 43 **Kamilla**: TODELLAKI;;
 44 Ella: joo,

Kun Kamilla on lisäämässä listaansa vielä jonkin esimerkin (r. 18), Ella ehdottaa ohjelmaideaa, jota ei ole aiemmin mainittu (*lintubongausta*, r. 19 ja 21) Hän tekee ehdotuksen interrogatiivilauseella, joka alkaa konditionaalimuotoisella *voida*-verbillä, ja osoittaa ehdotuksen sisällön yhteiseksi projektiksi monikon 1. persoonan pronominilla (*meil*, r. 19). Ellan ehdotus vastaanotetaan naureskelulla, ja Emma osoittaa hyväksyntää ehdotukselle (r. 22). Ella ehdottaa myös toista ohjelmaideaa, esittäen tämän vaihtoehtona ensimmäiselle ehdotukselle (ks. r. 24 *tai sit*). Muodostaessaan ehdotustaan Ella hakee oikeaa termiä (kahdesti toistuva *sellane*, r. 24 ja 26) ja samalla toisella kädellä osoittaa jonkin heittämistä. Samaan aikaan kun hän sanallistaa ehdotuksensa (r. 26 *kalastus*), Laura täydentää Ellan vuoron omalla tulkinnallaan ehdotuksesta (*tikanheitto*).

Tästä yhteiskonstruktiosta (ks. esim. Lerner 1991 yhdessä tuotetuista rakenteista) lähtien Laura, Ella ja Kamilla alkavat rakentaa yhdessä ohjelmaideaa. Laura tarkentaa tulkintaansa Ellan ehdotuksesta vastaamaan kylän tunnushyönteistä (*siiranheitto* r. 29), ja Ella hyväksyy tulkinnan kierrättämällä Lauran vuoron (r. 30) ja arvioimalla sitä mahdolliseksi (r. 31). Kamilla valitsee itsensä puhujaksi huomionkohdistimena toimivalla *hei*-partikkelilla sekä kovemmalla äänenvoimakkuudella päällekkäin Ellan arvion kanssa, palaten Ellan rivin 26 alkuperäiseen kalastus-ideaan. Hän esittää verbikysymysmuotoisen ehdotuksen ohjelmaideasta muille tuttuna *se*-pronominitarkenteen (r. 32) avulla (VISK § 723), nimeää ohjelmaidean magneettikalastukseksi ja samalla elehtii jonkin heittämistä ja kelaamista (r. 33). Ella osoittaa tunnistavansa Kamillan ilmi tuoman ohjelmaidean kovalla äänenvoimakkuudella tuotetuilla *nii*-partikkeleilla ja toistamalla *se*-

pronominin (r. 34–35). Lisäksi puheen sävelkorkeus nousee molempien *nii*-partikkelien sekä *se*-pronominin kohdalla aina hieman korkeammaksi. Sekä Kamilla että Ella vielä tarkentavat Kamillan ehdotusta magneettikalastamisesta (r. 37 ja 40), ja he kummatkin osoittavat hyväksyntää toistensa tarkennuksille (r. 38 ja 43). Myös Laura osoittaa hyväksyntää tarkennetulle ehdotukselle painokkaasti tuotetulla *joo*-partikkelilla (r. 42).

Kuten katkelma 1C osoittaa, jakso, jossa ohjelmaideoita kehitetään yhdessä, sisältää runsaasti ehdotuksia ja ehdotusten muunnelmia. Osallistujat, niin puheenjohtajat kuin muutkin, muokkaavat toistensa ehdotuksia sekä konstruoivat niitä yhdessä. Tähän kokonaisrakenteen jaksoon kietoutuu vahvasti huumori ja nauru. Tämänkaltaisten jaksosten analysoiminen vaatisi oman tutkimuksensa, joten en käsittele yhdessä suunnitelmista tutkielmassani tämän enempää.

3.4 Resurssien määrittely ja kartoitus

Usein kunkin suunniteltavan asian yhteydessä käsitellään myös aiheeseen liittyviä seikkoja, jotka vaikuttavat ohjelmakokonaisuuden toteutukseen: esimerkiksi minkälainen on tila, jossa tapahtuma järjestetään, tai kuten seuraavassa katkelmassa, mitä materiaaleja suunniteltavaan ohjelmaan tarvitaan ja löytyykö materiaaleja jo ennestään.

(1D) [Kokous 3_00:33:43–00:33:50]

43 **Kamilla:** TODELLAKI;;
 44 Ella: joo,
 45 (0.6)
 46 **Laura:** eiks meil_o joskus oo ollukki näit et löytyyskö
 47 nää fvalmiit paketi[tɛ jostai;
 48 Ella: [>(no) (ku)< siel o_niit [ANkkoja mitä
 49 Emma: [krh.,
 50 ol[laa kalas[tettu,
 51 **Laura:** [aa?
 52 Emma: [tai sit järjest'tää joku Siira börds,

Edellinen jakso, yhdessä ideointi, päättyy hyväksyntävuorojen ja lyhyen tauon (r. 45) jälkeen, ja Laura aloittaa resurssien kartoittamisen. Laura hakee toisia mukaan *eiks*-alkuisella kysymyksellä sekä konditionaaluotoisella verbikysymyksellä, jota edeltää *et*-konnektiivi (r. 46). Näin hän kehittää ideaa eteenpäin tuomalla ilmi, että samankaltaiseen ohjelmaan on olemassa jo valmiit materiaalit. Ella eksplikoi sen, mitä välineitä heillä

on jo valmiina ohjelmaideaan (r. 48 *niit ankkaja*) ja että niitä on aiemmin käytetty kalastamiseen. Kun näin vuorovaikutuksessa tuodaan ilmi, että tarvittavat resurssit löytyvät, tukee se jo aiemmin tehtyä ehdotusta kalastus-ohjelmakokonaisuudesta.

3.5 Siirtymä ja aiheeseen palaaminen

Välillä ideointi- ja resurssienkartoitusjaksojen jälkeen siirrytään suoraan päätöksentekoon, mutta useimmiten keskustelussa siirrytään esimerkiksi käsittelemään jotakin toista kokonaisuutta, joka vaatii ideointia, tai keskustelussa esimerkiksi siirrytään vapaamuotoisempaan keskusteluun. Usein eri jaksot vuorottelevat, ja aikaisemmin käsitellyssä oleviin topiikkeihin palataan myöhemmin kokouksessa.

Edellisen esimerkin 1D-katkelman jälkeen kokouksessa siirrytään suunnittelemaan toista leirinaikaista iltaa. Ideaan onginnasta palataan uudelleen noin 20 minuutin päästä kokouksen loppupuolella, kun Aura, joka ei ole kokouksen puheenjohtaja, palauttaa keskustelun takaisin kyläilypäivään seuraavan katkelman rivillä 5.

(1E) [Kokous 3_00:52:10–00:52:29]

```

1  Aurora:  oho hup[s, ihan meni pari naulaa läpihh, hi hi
2  Ella:    [lainata ja hukata sen sinne,
3  Kamilla: ni[i,
4  Aurora:  [purkkaa °tai (jotai)°? .hhh
5  Aura: => mm päädyttiiks me nyt siihe päivän #ohjelmaav
6           vie[lä#?
7  Ava:     [((nauraa Emmalle))
8  Laura:  nii. meitä (täy[tys) ehk siit,
9  Aura:    [(-) päivänä tapahtuu?
10          (0.3) ((Ava yskii))
11 Laura:  e[:i,
12 Aura:    [°(-- )°
13          (0.4)
14 Ava?:    (-[-)
15 Laura:  [siin oli niit ideoit lintubongaust_tai et [just
16 ????:    [joo,
17 Laura:  tota Siira börtsii ja ongintaa ja (.)
18          merimerkkinavigointii, .thh (ja),=

```

Aura palauttaa rivillä 5 keskustelun kyläilypäivän ohjelmaideoihin verbikysymyksellä. Hän käyttää monikon ensimmäisen persoonan pronominia *me* viittamaan yhteiseen päätöksentekoon. Laura ei heti vahvista, onko päätöstä tehty: *nii*-partikkeli toimii tässä paluun merkkinä aiempaan puheenaiheeseen kyläilypäivän ohjelmasta (ks. Heinonen 2002). Aura muotoilee rivillä 9 kysymyksensä uudelleen, mutta hänen puhettaan on hankalaa

kuulla tallenteesta. Laura etsii tietokoneen ruudulta muistion oikean kohdan, ja lukee ää-
neen ne neljä ideaa, jotka ovat tulleet esille aikaisemmassa keskustelussa tuottivat (r. 15
& 17–18).

Aiemmassa kokouskirjallisuudessa on havaittu, että puheenjohtajan tehtävä on
hallita esityslistan topiikkeja ja niihin liittyviä siirtymiä (ks. esim. Svennevig 2012a) ja
että puheenjohtaja pitää keskustelun raiteillaan ja siirtää keskustelun takaisin esityslistan
kohtaan, kun keskustelu ajelehtii pois aiheesta (Holmes & Stubbe 2003: 73–74). Aineis-
tossani kuitenkin myös muut osallistujat hallinnoivat puheenaiheiden siirtoja, kuten Aura
tässä katkelmassa.

3.6 Päätöksen syntyminen

Kuten seuraavissa luvuissa tarkemmin tuon esiin, päätöksen syntyminen voi tapahtua eri
tavoin. Näytän seuraavaksi esimerkkien 1F ja 1G avulla, miten päätös onginta-ohjelma-
kokonaisuudesta syntyy. Kyseessä on implisiittinen päätöksentekojakso (ks. tarkemmin
luku 4.2). Katkelma jatkuu suoraan siitä, mihin 1E päättyy.

(1F) [Kokous 3_00:52:29–00:53:40]

19 **Kamilla:** =pitäskö tos kyläilypäiväs ainaki toi onginta
20 kuullosti tosi hel^{pol}*ta? t[siie ei tarvi
21 Ella: [mm m?
Aur *nyökkää
22 **Kamilla:** ku:,
23 (1.0)
24 **Kamilla:** niitä jotai, (0.2) .mhh
25 (2.1)
26 **Kamilla:** eiks ne (0.2) kumiankat nyt oo vähä sama asia ku
27 [siirah,]
28 Juho: [fmhhh] hhhh thhf=
29 Ella: =o[n; pitää vaa sel-.
30 Kiira: [hy hy voikoha ne vaalata malkoseks hei.
31 [maalata valkoseks.
32 Aura: [nii ne vois_[spr:eijata [valkoseks ja,

((poistettu 47 sekuntia eli noin 80 riviä suunnittelua, jonka aikana suunnitellaan ankkujen
maalaamista, Ella käy etsimässä ankat ja kokouksessa keskustellaan muiden kylien sa-
mankaltaisista hyönteisistä))

114 Ava: no ni. mut sit m'ollaa ainoo ((hyönteistyyppi)) ni
115 voidaa iha hu[olett'ot[taa ne kumiankat,
116 Kiira: [mm.
117 **Laura:** [nii.
118 Aura?: [nii i,
119 Aura: nii.=
120 **Laura:** n[ii i,

121 ?????: [(-)
 122 Kiira: [mm m? mm?
 123 ?????: [((naurua))
 124 (0.4)
 125 Paula?: mitä.
 126 (1.0)
 127 **Kamilla:** mut oisko SE YKS ja [mikä sit_ois toinem mitä

Heti Lauran kerrattua aiemmin ideoidut ohjelmakokonaisuusideat Kamilla (r. 19) ottaa vuoron ja aloittaa ehdotuksensa onginnan ottamisesta kyläilypäivän toiseksi ohjelmaksi konditionaalissa olevalla interrogatiivilauseella. Hän kuitenkin vaihtaa rakennetta kesken vuoron ja muotoilee ehdotuksen väitelauseeksi (*ainaki toi onginta kuullosti tosi helpolta*, r. 19–20). Fokuspartikkeli *ainaki* ilmaisee, että myös muut vaihtoehdot kuin onginta ovat mahdollisia, eikä niitä ole suljettu pois (VISK § 839). Kamilla eksplikoi onginta-vaihtoehdon helpoksi toteuttaa (r. 20) ja yrittää nimetä jonkin tarvikkeen, joka heiltä jo löytyy ohjelmakokonaisuuden toteuttamiseen, mutta nimeäminen ei ole ongelmatonta. Vasta rivillä 26 Kamilla nimeää kumiankat, hakien vaihtoehtokysymyksellä muiden hyväksyntää kumiankkojen kelpaavuudelle (r. 26–27). Ella vahvistaa välittömästi kelpaavuuden, ja Kiira ehdottaa ankkujen muokkaamista sopiviksi (r. 30).

Poistettujen rivien aikana Ella käy etsimässä kumiankkoja kokoustilan yhteydessä olevasta kellarista, ja muut osallistujat suunnittelevat ongintaa sekä muita ohjelmakokonaisuuksia eteenpäin. Kun ankat on löydetty ja keskustelussa on käynyt ilmi, etteivät leirin muiden kylien tunnushyönteiset ole liian samanlaisia, Ava vie päätöksen syntymistä eteenpäin *no ni* -partikkeliketjulla, joka tässä ennakoi siirtymää (VISK § 859): koska heillä on tarvittavat resurssit, ankat, ja onginta-ohjelmakokonaisuuden toteuttaminen on mahdollista, koska leirillä ei ole heidän tunnustaan Siiraa muistuttavaa kylämaskottia, onginta-ohjelmakokonaisuudelle ei pitäisi olla esteitä. Vuoro saa useita *nii*-partikkelilla tehtyjä hyväksyntävuoroja, joista osa on kaksihuippuisia (r. 117, 118, 119 ja 120), ja myös Kiira vahvistaa Avan vuoron kaksi- ja yksihuippuisella *mm*-partikkelilla (r. 122). Tällaisessa kontekstissa varsinkin kaksihuippuisen *niin*-partikkelin käytön on näytetty osoittavan edellisen puhujan vuoron päättelyn ymmärtämistä ja myös vuoron väitteen hyväksymistä (ks. Sorjonen 2001: luku 6.2).

Hyväksyntävuoroja seuraa hiljaisuus, jonka jälkeen Kamilla rivillä 127 palaa *mut*-partikkelilla aiempaan ehdotukseensa (vrt. r. 19–20). Hän ei kuitenkaan odota hylkäystä tai hyväksyntää näennäiselle ehdotukselleen, vaan se on keino tiivistää aiempi puhe. Hän siirtyy samassa prosodisessa kokonaisuudessa käsittelemään, mikä toinen ohjelmakokonaisuus otetaan Kyläiltaan, eli Kamilla ei jätä toisille paikkaa ottaa vuoroa.

Yleensä aineistossani puheenjohtaja ei eksplikoi päätösjakson loppupuolella jakson aikana tehtyjä päätöksiä, mutta se ei ole täysin tavatonta. Noin kahden minuutin päästä katkelman 1F jälkeen Kamilla palauttaa keskustelun kyläilypäivän ohjelmaan ja kertoo, mitä he ovat sinne suunnitelleet.

(1G) [55:32–55:47]

- 1 **Kamilla:** [noni eli, KERRATAAKS VIELÄ, öö KYLÄILYPÄIVÄÄN?
- 2 Ava: [(--),
- 3 **Kamilla:** (0.2) sille itse päivääm missä ne vanhemmatki
- 4 hengaillee? nii meil on se:, .hh ää,
- 5 (0.6)
- 6 **Kamilla:** siira-ongintah?
- 7 (1.0)
- 8 **Kamilla:** ja sitte meil_on öö (.) siira,

Katkelmassa Kamilla käyttää lopputulos-formulaatiota (Heritage & Watson 1979: 129–130) muodostamaan johtopäätöksen aiemmasta keskustelusta ja näin hän kertoo, mitä he ovat päättäneet ottaa ohjelmakokonaisuuksiksi kyläilypäivään. Parenteesilla hän täsmentää, mitä kyläilypäivä tarkoittaa (r. 3–4). Käyttämällä monikon 1. persoonan pronominia (r. 4) hän osoittaa, että tehdyt päätökset ovat yhteisesti tehtyjä. Formuloinnissaan hän asettaa onginta-ohjelmakokonaisuuden arvioinnin alaiseksi (r. 6), ja kun hiljaisuuden aikana ei synny vastalauseita, hän asettaa toisen ohjelmakokonaisuuden arvioinnin alaiseksi (r. 8). Aiemmassa kokouskirjallisuudessa on huomattu, että toisin kuin arkikeskustelussa, kokouksissa responssien puute voi olla myöntymisen resurssi: Barnesin tutkimuksessa (2007) ryhmän hiljaisuus aiheen sulkevan formuloinnin jälkeen oli preferoitu ja riittävä responssi (mas. 285).

Kuten analysoimani katkelma 1F osoittaa, päätöksenteko prosessina ei usein ole eksplisiittinen: puheenjohtajat eivät välttämättä eksplikoi vuorovaikutuksessa, että jostakin asiasta on tehty päätös, eikä päätöksen syntymistä voi osoittaa yhteen lausumaan, kuten aikaisemmassakin tutkimuksessa on osoitettu (esim. Boden 1994; Huisman 2001). Päätöksen syntyminen on siis yhteistyössä tuotettu prosessi, ja päätöksen syntyminen voidaan nähdä vasta jälkeenpäin vuorovaikutusta tarkastelemalla. Joskus puheenjohtajat voivat käyttää keinoja päätösten tiivistämiseksi ja niiden asettamiseksi arvioinnin alaisuuteen, kuten katkelma 1G osoittaa, mutta suurimmassa osassa päätöksentekojaksoja näin ei tapahdu aineistossani.

3.7 Työnjako

Päätöksen syntymisen jälkeen, jos päätettyyn asiaan liittyy vastuutehtäviä, kokouksessa siirrytään työtehtävien jakamiseen. Vastuutehtäviä jaetaan erityisesti ohjelmakokonaisuuksiin liittyvien suunnittelujaksojen yhteydessä. Vastuutehtäviä voidaan osoittaa sekä yksittäisille henkilöille tai jollekin ryhmälle (ks. tarkemmin luku 5). Vastuutehtäviä osoitetaan aineistossani erilaisin direktiivis-komissiivisin toiminnoin: ehdotuksilla, pyynnöillä ja tarjoutumisilla.

Esimerkin 1H katkelma jatkuu suoraan siitä, mihin 1G loppuu. Onginnan lisäksi kokouksessa on suunniteltu Siira birds -niminen ohjelmakokonaisuus. Kokouksessa nämä kaksi ohjelmakokonaisuutta jaetaan niin, että kylän kaksi leirilippukuntaa, RoMi ja HaTo, ottavat molemmat yhden ohjelmakokonaisuuden toteuttamisvastuun itselleen.

(1H) [55:47–56:06]

*Lau katse

+Ava eleet

```

8  Kamilla: ja sitte meil_on öö (.) siira,
9          (0.5)
10 Laura:  bör[ds.
11 Kamilla: [börd[s.
12 Emma:   [börds:,
13 Laura:  *ha[luuttekste hoitaa Siira bördsin ku meil_o
          *katsoo Ava
14 Kamilla: [sii::?
15 Laura:  jo ftoho an-f h ongintaan noi,
16 Kamilla: [fankatf, ((päällä äänekästä naurua))
17 Ava:    [joo, joo jo, ((päällä naurua))
18          (0.6) ((naurua))
19 Ava:    tää +Siira börtsi tuli tääl[tä ni joo voidaa
20 Laura:                                     [nii. mjoo.
          Ava      +ottaa Emmaa tämän nutturasta kiinni
21 Ava:    ottaa se?
22          (0.2)
23 Emma:   hö he hö. .hh
24 Ava:    °(-[--)° ((kääntynyt Emmaa kohti))
25 Kamilla: [hyvä,
26 Ava:    (-[-)
27 Kamilla: [ja:, SITTE SIIHEN KYLÄILTAAN, te hoidatte

```

Laura osoittaa pyyntönsä (r. 13) Avasse, joka on RoMi-leirilippukunnan johtaja. Laura, Ella, Kamilla ja Kiira, jotka ovat aiemmin olleet aktiivisia onginta-ohjelmakokonaisuuden suunnittelussa, kuuluvat toiseen leirilippukuntaan HaToon. Laura muotoilee RoMi-leirilippukunnalle suunnatun työnjakopyynnön vaihtoehtokysymykseksi ja perustelee

pyyntöä *ku*-alkuisella sivulauseella: HaTo-lippukunnalla on jo resursseja onginta-ohjelmakokonaisuuden toteuttamiseen. Kamilla täydentää Lauran ehdotuksen (r. 16).

Usein aineistoni vastuujakotilanteissa osoitetaan, että henkilö tai ryhmä, johon pyyntö kohdistuu, jotenkin jo liittyy tehtävään asiaan (vrt. Svennevig & Djordjilovic 2015): idea Siira birds -ohjelmasta on alun perin tullut Emmalta, joka kuuluu RoMi-leirilippukuntaan. Ava osoittaa tiedon yhteydestä ja rakentaa myöntymisensä niin, että he voivat sen takia ottaa ohjelmakokonaisuuden (r. 19 ja 21). Katkelman kokous on järjestetty tilassa, joka kuuluu HaTo-leirilippukuntaan kuuluvalla lippukunnalle, ja läpi kokouksen he ovat selvittäneet onginta-ohjelmakokonaisuuteen tarvittavia tarvikkeita, jotka löytyvät kyseisestä kokoustilasta. Laura rakentaa pyyntöönsä tämän yhteyden: koska heillä on jo resurssit ohjelman järjestämiseen, heidän kannattaa ottaa onginta ja RoMin Siira birds. Kun kyläilypäivän ohjelmakokonaisuusvastuut on jaettu, toinen puheenjohtaja Kamilla evaluoi positiivisesti jaon lopputuloksen (r. 25) ja siirtyy seuraavien vastuu-tehtävien jakamiseen (r. 27).

Tässä alaluvussa näytin, miten aineistoni suunnittelujaksojen vuorovaikutus kokonaisuudessaan rakentuu, erityisesti ohjelmakokonaisuuksiin liittyvissä jaksoissa. Jaksoissa on kuitenkin variaatiota riippuen käsiteltävänä olevasta asiasta, mutta kokonaisrakenne pätee etenkin ohjelmakokonaisuuksien suunnittelemiseen. Seuraavissa analyysiluvuissa keskityn suunnittelujaksojen kokonaisrakenteen viimeisiin jaksoihin, eli päätöksen syntymiseen ja työnjakoon. Luvussa 4 analysoin tarkemmin päätöksentekojaksoja jakaen ne eksplisiittisiin ja implisiittisiin. Luvussa 5 syvennyn siihen, miten työnjako toteutuu aineistoni kokouksissa.

4 MITÄ TEHDÄÄN: PÄÄTÖSTEN SYNTYMINEN

Tässä luvussa analysoin aineistoni kokousten päätösjaksoja. Kuten luvussa 2 osoitin, aiemmassa tutkimuksessa päätöksenteon on havaittu olevan hajanainen ja vähitellen kehittyvä prosessi (Boden 1994), eikä päätöstä voida paikantaa yhteen yksittäiseen lausumaan (Huisman 2001). Päätöksentekojaksot eivät kuitenkaan ole samanlaisia – välillä niistä on hahmotettavissa eksplisiittisempiä päätöksen syntymiseen viittaavia piirteitä, kun taas välillä syntyprosessi on hyvin implisiittinen ja tapahtuu ikään kuin vuorovaikutuksen pinnan alla. Päätöksentekojakson aikana keskustelijat muotoilevat yhdessä tulevaisuuden toimintaa (Huisman 2001: 72), ja aineistossani tämä ilmenee erityisesti ehdotuksina. Lisäksi oleellista on, miten osallistujat arvioivat tulevaisuuden toiminnan muotoiluja – eli miten osallistujat osoittavat sitoutumista ehdotettuun tulevaan toimintaan. Osoitan tässä luvussa, miten partioleirin suunnittelukokouksen päätösjaksojen päätökset syntyvät eksplisiittisesti tai implisiittisesti, nimenomaan tulevaisuuden toiminnan ehdottamisen ja siihen sitoutumisen kautta.

Olen rajannut käsittelemäni päätösjaksot sellaisiin, jotka on kirjattu kokousten muistioihin. Kokouksissa tehdään muitakin päätöksiä, mutta syystä tai toisesta niitä ei ole kirjattu ylös. Toisaalta muistioissa on myös muutama sellainen päätös, joka ei ole paikannettavissa vuorovaikutuksesta – myös tällaiset tapaukset rajasin käsittelystä pois. Kokonaisuudessaan tarkasteltavaksi näiden rajausten jälkeen jäi 19 päätöksentekojaksoa, joista 8 sisältää eksplisiittisiä ja 11 implisiittisiä päätöksentekoon liittyviä piirteitä.

Taulukko 2. Luvun 4 päätösjaksot päätöksen kohteena olevan aiheen mukaan.

	<i>Ohjelmakokonaisuus</i>	<i>Päivämäärä tai kellonaika</i>	<i>Muu käytännön asia</i>	<i>Tapah-tuma</i>	<i>Kaikki päätökset</i>
Eksplisiittiset	1	6	0	1	8
Implisiittiset	9	1	1	0	11
Yhteensä	10	7	1	1	19

4.1 Eksplisiittiset päätösjaksot

Suurin osa aineistoni päätösjaksoista on pitkiä ja polveilevia, kuten edellisen luvun konaisrakenteesta käy ilmi. Eksplisiittisistä päätöksistä on kuitenkin hahmotettavissa ehdotus-hyväksyntä-vieruspari, jonka jälkeen topiikkina olevaa asiaa aletaan

vuorovaikutuksessa käsitellä päätettynä ja toimintajakso saatetaan loppuun. Eksplisiittiseksi päätöksiksi laskenkin kaikki sellaiset esiintymät, joissa on:

1. Ehdotusvuoro
2. Hyväksyntävuoro (partikkeli, positiivinen evaluaatio tai selkeä nyökkäys) ja
3. Vuorovaikutusjakso, joka päättyy pian hyväksyntävuorojen jälkeen ja keskustelussa alkaa uusi topiikki.

Implisiittisistä päätösjaksoista ei joko voi paikallistaa selkeää ehdotusvuoroa, ehdotus ei saa hyväksyntävuoroja mutta asiaa kohdellaan päätettynä tai vuorovaikutusjakso ei pääty.

Eksplisiittisille päätöksille on tyypillistä, että ne käsittelevät päivämäärää tai kelsonaikaa (kuusi kahdeksasta päätöksestä). Useimmiten ehdotusvuoron esittää toinen puheenjohtajista, mutta kahdesti ehdottaja on joku muu osallistuja. Eksplisiittisten päätösten ehdotusvuoroissa on myös sellaisia leksikaalisia valintoja, jotka eksplikoivat päättämistä (esim. finiittiverbit *sopia*, *käydä* ja *tehdä*). Tyypillisesti ehdotusvuoro on tuotettu interrogatiivilauseella (7/8), ja moduksena käytetään sekä indikatiivia (viisi) että konditionaalia (kolme).

Esittelen esimerkin 2 avulla tyypillisen eksplisiittisen päätösjakson, jossa ehdottaja on puheenjohtaja, ehdotus on lausetyypiltään interrogatiivi ja ehdotuksen aihe on päivämäärä. Lisäksi ehdotuksessa on päättämistä eksplikoiva nesessiiviverbi *sopia*. Kamilla on toinen kokouksen puheenjohtajista. Kokous on pian loppumassa, ja osallistujat yrittävät sopia seuraavan kokouksen päivämäärä. Puheenjohtajien nimet on lihavoitu kaikissa esimerkeissä.

(2) Päivämäärä [Kokous 1_00:44:41–00:46:48]

```

1  Kamilla: .hh .h öö (.) miteis,
2              (1.0)
3  Kamilla: tota,
4              (0.9)
5  Kamilla: .h ää:b #öö# teille (0.2) käy: jos pidettäis
6              kaheksastoist päivä maaliskuuta:
7              seuraava Kliffa-kokous sillee että yritetään
8              saada sinne kärkikaheksikkoo?
9              (0.9)
10 Aaro:    otsä [(miettiny) (-) (sattuuk) (-)].
11 Kamilla: [vaikka enne t'ta meä inffoa; vaikka
12              kello, (0.5) viistoist täällä fmeiäh k(h)ololl(h)af.
13              (0.3)
14 Kamilla: hh .mff=
15 Sampo:  =me:[ilt      saattaa heikosti irtautuu,
16 Ella:    [tota,
17              (0.2)
```

18 **Kamilla:** onks teil [jokuh? teil o joku toine,
 19 Sampo: [johtajii,
 20 Sampo: meil on (.) mh se meiän o oma kuuluissa Rokki
 21 sillonh?
 22 Laura: okei.
 23 Ella: aa.
 24 **Kamilla:** no ni;
 25 (2.4)
 26 **Laura:** onkoha Ava tulos_sinne onks sil joku suuri rooli
 27 siel?
 28 Sampo: mm .mt ei var:sinaisesti mutta kyllä se kovasti:,
 29 **Laura:** joo,=
 30 Sampo: =puhuis et yrittää tulla sinne, sit mä veikkaan
 31 et meilt on kans? (0.2) luultavasti Juho ja Matias
 32 kans kärkikaheksikost, (0.2) ton[ne,
 33 **Laura:** [joo?
 34 (0.2)
 35 Sampo: tu[lossa,
 36 **Laura:** [o[kei?
 37 **Kamilla:** [ne on kans_siäl?
 38 Aaro: [ei oteta sitä] päi[vää sitte.
 39 **Kamilla:** [.mh [öö o:nko? s:- (.)
 40 Ella?: [°mm°,
 41 **Kamilla:** no ei ehkä megaviikollopun jälkeeh?
 42 (0.3)
 43 **Laura:** °#m[m#°,
 44 Kiira: [m kh
 45 **Laura:** no sitten,
 46 (1.8)
 47 **Laura:** no:, nii pitääks °(tänä)°? mite Aura sä oot
 48 vaa niinku viikoloppusin tääl,
 49 **Aura:** öö mul on tiistait tyhjii luennoista, maanantaith.
 50 (0.4) käy, (0.2) mutta; (0.2) keskiviikkosi ja
 51 torstaisi mullon neljää asti luento ni,
 52 (0.4)
 53 **Kamilla:** mi[teis,
 54 **Aura:** [menee kuitenkin kolme tuntia (jos) matkus[taa,
 55 **Kamilla:** [°nii i°,
 56 miteis kahestoist >(päivä)< maanantaina?
 57 (1.8)
 58 **Aaro:** kahestoista.
 59 **Laura:** m[m,
 60 **Kiira:** [maaliskuutha.
 61 **Kamilla:** [joo o?
 62 **Aaro:** [(--)
 63 **Ella:** pitäis käydä,
 64 **Laura:** vai on- (.) nii. ei sit nii i? vai (on). no
 65 eihän tietty kaikki tuu sinne meiä koulutusviikkoo
 66 mut onks se sit vähän,
 67 (0.2)
 68 **Laura:** .hh (.) [jos me kaikki. tai (ku) monet tulee
 69 **Kamilla:** [nii i,
 70 **Laura:** et pitäskö siin olla vähän, et se ois_sit vaik (.)
 71 se yheksästoista:;
 72 **Kamilla:** nii käykse yheksästoist päiväh,
 73 (1.7)
 74 **Ella:** joo,=
 75 **Kiira:** =meil ov vaa et jos meiä kolo o sillo
 76 täyn[nä aina maanantai-illat tääl. >sis< ko tää
 77 **Aaro?:** [.hHHh hh
 78 **Kiira:** kolo o ai[na täyn. meil_on kaikil?

79 **Laura:** [nii.
 80 Kiira: me[il o (--)]
 81 **Kamilla:** [voi[daa mennä tonne Tas]si [Tasi-kololle?
 82 **Laura:** [nii.

((poistettu 25 riviä, puhetta Tasi-kolosta ja sen varustuksesta))

108 **Aleksi:** varmaa yhtä
 109 lämmin ku täällä.=
 110 **Kamilla:** =NO HEI, [↑SOVITAAKS TOI:,]
 111 Aaro: [e:i siel o oikeesti] aika
 112 [kylmä.
 113 **Kamilla:** [nii. y[heksäs
 114 **Aleksi:** [joo,
 115 **Kamilla:** toist päivä ää maanantaina?
 116 Ella: joo?
 117 **Aleksi:** [(kelloaika),
 118 **Kamilla:** [käy-ks kello kaheksantoista,
 119 (0.2)
 120 Ella: kä:[y,
 121 **Kamilla:** [.h ni yritetään saada sinne kä:rkikaheksikko
 122 paikalleh?

Päätös muistiossa: *Seuraava kokous 19.3. klo 18 Etelätie 3 (Päätyrakennus, Tasi-kolo)*

Katkelman alussa Kamilla muodostaa ensimmäisen ehdotuksen seuraavan kokouksen päivämäärästä (r. 1–8) ja lisää ehdotukseen vielä kellonajan ja paikan (r. 11–12). Ehdotus ei kuitenkaan saa vastaukseksi hyväksyntävuoroja, ja Sampon lippukunnalla on samana päivänä päällekkäinen tapahtuma (r. 20). Kokouksen toinen puheenjohtaja Laura tiedustelee Sampolta, onko Ava, joka on kylän toisen leirilippukunnan johtaja, menossa samaan tapahtumaan (r. 26) – Avan olisi hyvä olla paikalla seuraavassa kokouksessa hänen keskeisen roolinsa vuoksi, eikä hän ole paikalla katkelmankaan kokouksessa. Sampo antaa ymmärtää, että Ava olisi tulossa puheena olevaan tapahtumaan (r. 28 ja 30) ja lisää, että kaksi muutakin kylän ydinryhmään kuuluvaa (r. 31–32 *Juho ja Matias kans kärkikaheksikost*) ovat menossa tapahtumaan.

Kun ensimmäinen päivämääräehdotus hylätään, Laura vaikuttaa aloittavan seuraavan ehdotuksen (r. 47), mutta jättää sen kesken ja kysyykin toisella paikkakunnalla opiskelevalta Auralta tämän aikatauluista. Aura on kylän toiminnassa vastaavassa roolissa kuin Ava, eli hän on kylän toisen leirilippukunnan johtaja – hänenkin on relevanttia olla paikalla seuraavassa kokouksessa. Tämän jälkeen Kamilla tekee seuraavan päivämääräehdotuksen (r. 56). Ella tuottaa hyväksyntävuoron (r. 63), mutta toinen puheenjohtaja Laura kyseenalaistaa päivämäärän sopivuuden koulutusviikon takia, joka osuu samalle viikolle (r. 64–66). Tämän jälkeen Laura ehdottaa päivää (r. 70), jonka toinen

puheenjohtaja Kamilla vielä eksplikoi kaikille (*nii käykse yheksästoist päiväh*, r. 72). Pitkähkön tauon jälkeen Ella vastaa hyväksynnällä (r. 74), mutta Kiira kyseenalaistaa, onko kokouksen oletettu kokouspaikka (*meiä kolo*, r. 75) varattu. Kamilla ehdottaa, että he voivat mennä lippukunnan toiseen kokouspaikkaan (*Tasi-kolo*, r. 81), jolloin kokouksessa aletaan vitsailla Tasi-kolon varustuksesta ja lämpötilasta.

Kamilla palauttaa keskustelun päivämäärä-topiikkiin *no hei*-partikkeliketjulla (r. 110). *No*-partikkeli ilmaisee siirtymän alkamista (Vepsäläinen 2019: 49–50), ja *hei*-partikkeli implikoi suunnanmuutosta ja pyrkii palauttamaan keskustelun takaisin aiheeseen (Pihlajamaa 2019: 33–36). Kamilla palaa vaihtoehtokysymysmuotoisella ehdotuksellaan hänen ja Lauran riveillä 70 ja 72 yhdessä tuottamaan ehdotukseen (ks. r. 110 *toi*). Finiitiverbi *sopia* hakee hyväksyntää aiemmalle ehdotukselle ja ilmaisee, että päätös tehdään yhdessä. Kamilla keskeyttää ehdotuksensa Aaron vastatessa Aleksille (r. 111–112) ja tämän vuoron jälkeen täydentää päivämääräehdotuksen loppuun (r. 113 ja 115). Ella hyväksyy välittömästi Kamillan ehdotuksen (r. 116 *joo*). Aleksi varmistaa kellonajan, ja Kamilla ehdottaa kellonaikaa (*kello kaheksantoista*, r. 118), jonka Ella hyväksyy (r. 120). Katkelman jälkeen keskustelu siirtyy tulevan kokouspaikan osoitteeseen.

Esimerkin 2 päätösjakso alkoi päivämääräehdotuksesta, ja kun sopivaa päivää ei löytynyt, kokouksen puheenjohtajat priorisoivat sellaisten henkilöiden läsnäoloa, joilla on merkittävin rooli kylän toiminnan ja tiedonvälityksen kannalta eli leirilippukuntien johtajia. Kokouspäivämäärän sopimista ohjasivat kokouksen kaksi puheenjohtajaa, jotka ehdottivat uusia päivämääriä, kun uutta tietoa eri osallistujien mahdollisuudesta osallistua saatiin. Kamillan vaihtoehtokysymysmuotoisen ehdotus sai lopulta hyväksynnän, ja kokouksen osallistujat alkoivat käsitellä päivämäärää päätettynä, ja lisäksi katkelman lopussa päätettiin myös kokouksen kellonaika. Katkelman jälkeen topiikki sulkeutui ja kokouksessa siirryttiin seuraavaan asiaan.

Eksplisiittisessä päätösjaksossa hyväksyntävuoro voi olla myös kehollinen, minkä osoitan esimerkin 3 ehdotus-hyväksyntä-vierusparin avulla. Ennen katkelmaa kokouksessa on puhuttu erilaisista pesteistä eli työtehtävistä, joita johtajaikäiset partiolaiset voivat vielä hakea tulevan Kliffa-leirin leiriorganisaatiosta (esim. jäätelönmyyjä). Kamilla aloittaa ehdotuksellaan uuden topiikin.

(3) Kärkikahdeksikko pestattu [Kokous 2_ 01:18:31–01:18:39]

* Aur pään liike

+ Ava pään liike

^ Juh pään liike

1 Ava: et, hhh[h no]peet syö hi[taat]
 2 **Kamilla:** [nii i?]
 3 Aura: [ɛmh h h,ɛ]
 4 Ava: nä[is hom]mis[°sa eth°].
 5 Laura: [mm m?]
 6 Saara: [°jhoo°,
 7 (0.4)
 8 **Kamilla:** hei TEHÄÄKS_SILLEE et huhtikuul_loppuu mennes
 9 kaikki; (0.3) kärkekahdeksikko o pestattu?
 10 (0.1) *(0.2) +^(0.2)
 Aur *nyökkää
 Ava +nyökkää
 Juh ^nyökkää
 11 **Kamilla:** ja ^jo:s me pidettäis (.) ^vaik toukokuussa,
 Juh ^nyökyttelee-----^

Päätös muistiossa: *Sovittiin, että loppu kahdeksikko tulee olla pestattuna huhtikuun loppuun mennessä*

Esimerkin 3 päätös on hyvin puheenjohtajavetoinen ja vuorovaikutusjaksoltaan epätyypillinen aineistoni päätösjaksoille: siihen kuuluu ainoastaan Kamillan rivin 8–9 ehdotus ja Auran, Juhon ja Avan hyväksyvät nyökkäykset. Kamillan vuoro voisi olla myös tiedonanto, jolloin se ei edellyttäisi muiden hyväksyntää eikä olisi kokouksessa tehty päätös (vrt. *hei tehään silleen et huhtikuul loppuu mennes*). Interrogatiivimuotoinen ehdotus kuitenkin hakee hyväksyvää responsia. Osallistujat tulkitsevatkin vuoron ehdotukseksi, ja Kamilla aloittaa seuraavan ehdotuksen (r. 11) vasta saatuaan hyväksyvän responsin ehdotukseensa. Ehdotusvuoro on hyvin samantyyppinen kuin esimerkissä 2: vaihtoehtokysymykseksi muotoiltu ehdotus tuotetaan vapaamuotoisemman keskustelujakson jälkeen, *hei*-partikkeli ja voimakkaampi ääni toimivat huomionkohdistimina, ja lisäksi *hei*-partikkelilla Kamilla keskittää keskustelun uuteen topiikkiin, kärkekahdeksikon pestaamisen aikarajaan (ks. Pihlajamaa 2019: 24). Finiittiverbi *tehdä* hakee aktiivista yhteistä päätöksen tekemistä. Lisäksi merkillepantavaa on, että Aura ja Ava ovat leirilippukuntiansa johtajia, eli he vastaavat kärkekahdeksikon (ns. leirilippukunnan henkilökunnan) pestaamisesta eli rekryämisestä: juuri heidän hyväksyntävuoronsa ovat oleellisia päätettävän asian kannalta, jolloin ei-sanallinen hyväksyntä riittää päätöksen syntymiseen ja seuraavaan päätettävään asiaan siirtymiseen. Lisäksi muistioon kirjattu kohta tukee sitä, että Kamillan vuoro on juuri ehdotus eikä esimerkiksi tiedonanto. Aineistoni muistioihin on harvemmin eksplikoitu sitä, että jokin asia on kokouksessa *sovittu*.

Esimerkki 4 on epätyypillisempi eksplisiittinen päätösjakso. Siinä ehdotusvuoron esittää muu osallistuja kuin puheenjohtaja – tällaisia on kaksi esiintymää kahdeksasta

aineistoni eksplisiittisestä päätösjaksosta. Esimerkissä 4 on kyse jälleen päivämäärän päättämisestä, mutta tällä kertaa Ava, joka ei ole kokouksen puheenjohtaja, esittää ehdotuksen siitä, *miten* päivämäärä voitaisiin sopia. Katkelman päätösjakso esiintyy esimerkiksi 3 analysoidun päätösjakson jälkeen.

(4) Kärki8-kokous [Kokous 2_01:18:38–01:19:08]

1 **Kamilla:** ja jo:s me pidettäis (.) vaik toukokuussa,
 2 (0.2) kärkikaheksikolla?
 3 **Laura:** joku (ni[i] ennel lei[rii?
 4 **Kamilla:** [joku, [öö (.) oma kokous?
 5 (0.5)
 6 **Kamilla:** vielä, niin sitte silloin,
 7 (0.6)
 8 **Kamilla:** kaikkii kysymykset >mihi ei ol viel silloi
 9 löydetty< vastauksii ni sit me ehitää viel
 10 enne leiriii löytää niihi vastaukset ja:,
 11 .hh
 12 **Aura:** joo. [koko Harma]an kylän (.)
 13 **Kamilla:** [jos_o jotai,]
 14 **Aura:** kaheksikko[jen kokous,
 15 **Ava:** [sinne<,
 16 **Kamilla:** JO[O?
 17 **Ava:** [siihe toivottii; (0.2) ku mä iskin tän
 18 päivämäärän tonne meijä kaheksikon ryhmää
 19 ni, (0.4) kute huomaa ni meitä. (.)
 20 [edustus o vähä heikkoo ni;
 21 **Laura:** [#eli ei# maanantai?
 22 (0.3)
 23 **Ava:** => #e# ei >siis<, iha vaa se_et (.) vähä
 24 sellast (.) D:uudle mei- (.) meinin[kii
 25 **Laura:** [okei.
 26 **Ava:** jos (.) sa[is,
 27 **Kamilla:** [okei,
 28 **Ava:** [vähä va[ikuttaa siihe päivä[ä?
 29 **Laura:** [joo.
 30 **Kiira:** [mm m, mm;
 31 **Laura:** [joo o?
 32 (0.7)
 33 **Laura:** joo o?
 34 (1.0)
 35 **Laura:** => °tehdään niin°.
 36 **Kamilla:** n:o ni.
 37 (1.1)
 38 **Laura:** mjoo.
 39 (.)
 40 **Laura:** #okei#.
 41 (.)
 42 **Laura:** meil_ei muuta, kiva että oli näinki
 43 paljöm paikalla,

Päätös muistiossa: Seuraava kokous huhti-toukokuussa ja sovitaan ajankohta Doodlen avulla!

Rivillä 1 puheenjohtaja Kamilla aloittaa *jos*-alkuisen ehdotuksen siitä, että kylän kärkikahdeksikkojen kanssa pidettäisiin yhteinen kokous toukokuussa. Toinen puheenjohtaja Laura pyrkii täydentämään Kamilla vuoron, jolloin samaan aikaan Kamilla täydentää ehdotuksensa loppuun (r. 4). Huomionarvoista on, että *jos*-alkuinen lausuma toimii Kamillan vuorossa itsenäisenä, eikä se ole alisteisessa käytössä. Tällaisia itsenäisiä *jos*-alkuisia lausumia tutkinut Ritva Laury on havainnut, että niiden käyttö tyypillistä juuri direktiiveissä, myös ehdotuksissa (2012: 214). Direktiivisessä käytössä *jos*-alkuisten lausumien finiittiverbi on yleensä konditionaalissa, jos direktiivi sisältää monikon ensimmäisen tai toisen persoonan viittauksen (mas. 224), ja näin on myös Kamillan vuorossa. Kamillan rivien 1–2 ja 4 ehdotus on erillinen prosodinen kokonaisuus *niin*-partikkelilla alkavasta rakenteesta (alk. r. 6), eikä *jos*-alkuinen ehdotus ole siis sille alisteinen. Lauryn arkikeskusteluaineistossa itsenäiset *jos*-alkuiset lausumat liittyvät tyypillisesti jonkin asian suunnitteluun tai neuvottelemiseen (mas. 222).

Niin-alkuisella rakenteella Kamilla perustelee, miksi kokous olisi hyvä pitää (r. 6 ja 8–10). Auran tarkistaessa suunnitellut osanottajat (r. 12 ja 14) Ava yrittää ottaa vuoron (r. 15). Kun Kamilla vahvistaa Auran tarkistuskysymyksen, Ava pyrkii jälleen ottamaan vuoron (r. 17). Hän on kylän toisen leirilippukunnan johtaja, ja riveillä 17–20 hän aloittaa ehdotusta edeltävän esijakson. Avan vuoro on asteittainen ja sisältää suunnanmuutoksia: hän aloittaa kokoukseen liittyvän toiveen kertomisen, mutta jättää sen kesken (*siihe toivottii*, r. 17). Sen jälkeen hän aloittaa kertomisen siitä, mitä tapahtui, kun hän laittoi päivämäärän leirilippukuntansa kärkikahdeksikon ryhmään (r. 17–19), mutta jättää sen kesken ja vetoaa siihen, että heidän leirilippukunnastaan ei ole montaa henkilöä paikalla (r. 19–20). Toinen puheenjohtaja Laura (r. 21) formuloi *eli*-partikkelin avulla Avan pohjustuksesta päätelmän (VISK § 1031), ettei kokouspäivä sovi, ja hakee päätelmän vahvistusta tai hylkäystä.

Ava hylkää tulkinna ja korjaa sitä deklaratiivimuotoisella ehdotuksella Doodle-ohjelman käytöstä, jotta kaikki pystyvät vaikuttamaan päivämäärään (r. 23–24, 26 ja 28). Konditionaalissa tuotettu ehdotus on tauotettu katkonaiseksi, ja se on varovaisempi kuin eksplisiittisissä päätösjaksoissa tuotetut ehdotukset yleensä. *Iha vaa* -partikkeliketju sekä kahdesti toistuva intensiteettimäärite *vähä* lisäävät ehdotuksen vähättelevää sävyä ja alentavat sen tärkeyttä (VISK § 828; 1735). Ehdotus on siis riippuvainen puheenjohtajien deonttisen aseman tuomasta oikeudesta hyväksyä tai hylätä ehdotus.

Kiira tukee Avan ehdotusta (r. 30), ja Luran kaksihuippuiset *joo*-partikkelit, joissa on nouseva sävelkulku, osoittavat ymmärrystä ja kannustavat Avaa jatkamaan vuoroa (Sorjonen 2001: 229). Tauon jälkeen rivillä 35 Laura eksplikoi päätöksen syntyneen konventionaalisella jonkin asian sopimisen ja sen käsittelyn päättävällä ilmaisulla *teh-dään niin*. Tämän jälkeen rivillä 36 Kamilla osoittaa rajasignaalilla *no ni* jakson loppumista (VISK § 859), ja topiikki sulkeutuukin pian, kun Laura siirtyy kokouksen päättämiseen (r. 42–43).

Esimerkissä 4 osallistuja ehdotti toimintatavan muutosta (kokousajan valintatapa) puheenjohtajille. Avan ehdotus sisälsi varovaisia, vähättelevyyttä lisääviä sävyjä konditionaalisuuden lisäksi: vuoro implikoi, että ehdotuksessa oli jotakin ongelmallista liittyen deonttisiin oikeuksiin – yleensä puheenjohtajat määrittelevät seuraavan kokouspäivän valitsemistavan, ja Ava rakensikin vuoroonsa matalaa deonttista asennetta ilmaisevan sävyn (ks. Stevanovic & Peräkylä 2014). Valtaosassa aineistoni muistioihin kirjatusta päätöksistä on syntynyt jommankumman kokouksen puheenjohtajan ehdotuksesta – Avan ehdotusvuorosta näkee, että hän käsitteli toimintatavan muutosehdotusta arkaluonteisena asiana. Kokouksen osallistujien rooleilla onkin vaikutusta toimintojen kielellisiin rakenteisiin. Luran eksplikointi on poikkeuksellinen muuhun aineistooni nähden. Koska esimerkissä ehdotukseen odotettiin tiettyjen henkilöiden, tässä tapauksessa puheenjohtajien, hyväksyntää, vasta Luran eksplikoiva hyväksyntävuoro sinetöi päätöksen syntymisen.

4.2 Implisiittiset päätösjaksot

Implisiittisiä päätösjaksoja, joiden aikana syntynyt päätös on kirjattu kokouksen muistioon, löytyy aineistostani 11. Tällaisista päätösjaksoista syntyneitä päätöksiä on siis hie-man enemmän kuin eksplisiittisistä päätösjaksoista syntyneitä. Implisiittisiksi päätöksiksi lasken sellaiset esiintymät, joista puuttuu jokin tai jotkin eksplisiittisten päätösten tunnusmerkeistä: jaksossa ei ole ehdotus- tai hyväksyntävuoroa tai meneillään oleva jakso ei pääty.

Aineistoni jakautuu kolmeen erilaiseen implisiittisten päätösjaksojen ryhmään. Jokaisen ryhmän perässä oleva luku kuvaa, kuinka monta esiintymää aineistostani löytyy kustakin ryhmästä:

1. Päätösjakso, jossa on ehdotus, mutta ei hyväksyntävuoroja, ja jakso ei pääty eikä topiikki vaihdu (2)
2. Päätösjakso, jossa on ehdotus sekä yksi tai useampi hyväksyntävuoro, mutta jakso ei pääty eikä topiikki vaihdu (4)
3. Sellaiset päätösjaksot, joista ei ole paikannettavissa yhtä tiettyä ehdotus-hyväksyntä-vierusparia (4)

Näiden ryhmien lisäksi aineistossani on yksi implisiittinen päätösjakso, joka ei selkeästi kuulu mihinkään näistä ryhmistä ja jossa päätöksen hyväksyntää odotetaan vain yhdeltä tietyltä henkilöltä, joka ei ole kokouksen puheenjohtaja.

Suurin osa implisiittistä päätöksentekojaksoista liittyy ohjelmakokonaisuuksiin, mutta yksi esiintymä liittyy kellonaikaan ja yksi päätös koskee sitä, järjestetäänkö tapahtuma yhdessä vai ei. Ryhmissä 1 ja 2 päätöksen syntymisen aloittavan ehdotusvuoron muodostaa aina puheenjohtaja. Ryhmässä 3 ja poikkeustapauksessa päätöksen syntymistä ei voi paikantaa yhteen tiettyyn ehdotus-hyväksyntä-vieruspariin. Vaikka muistioihin kirjattujen päätösten aloitteet näyttävät aineistossani tulevan lähinnä puheenjohtajilta, myös muut kokouksen jäsenet ottavat aktiivisesti osaa päätösten syntymiseen, kuten osoitan seuraavien esimerkkien avulla.

4.2.1 Ehdotus ilman hyväksyntävuoroja

Selvästi useimmin implisiittiset päätöksen kohteena olevat aiheet liittyvät kokouksissa suunniteltaviin ohjelmakokonaisuuksiin, päinvastoin kuin eksplikoiduissa päätösjaksoissa. Esimerkissä 5 topiikkina on kylän identiteetti. Osallistujat suunnittelevat, millä tavoin heidän kylänsä tunnushyönteinen Siira näkyy leirillä, ja millä tavoin kylän jäsenet voivat ilmentää kyläidentiteettiään. Kokouksessa on aiemmin suunniteltu muun muassa kylän pinssijä. Toinen kokouksen puheenjohtajista Kamilla avaa keskustelun siitä, mitä muita kylän tunnuksia heillä voisi olla pinssien lisäksi.

(5) Nokat [Kokous 3_00:11:24–00:12:35]

1 **Kamilla:** .mt mut lähinnä mitä halu- mitkä ois sellasii
 2 oikeesti järkevii mitä me haluttais koska,
 3 .mt jos me tehää ne pinssit, .hh ni sit
 4 vois myös olla iha jees et, mm hh et meil
 5 ois viel jotai muutah, vaik tyylii supet
 6 voi askarrella jotkut,
 7 (0.6)

8 **Kamilla:** fhhä nokatf?
9 Ava: rhy hy hy hy
10 Juho: fmm m£,=
11 **Kamilla:** =.mrhh
12 (1.5)
13 **Kamilla:** mh tai jotaim_mu[uta,
14 Ava: [istutaa sielä areenalla
15 tukehtumas[s(h)a kaikkhi yhdessä,
16 Emma?: [mh
17 ((naurua))
18 Ava: .HH ei siis joo [kyl nokat ois kyl iha;
19 **Kamilla:** [.MFF
20 (0.3)
21 Ava: tai sil[lee ku (.) se pinssi on aika sit
22 **Kamilla:** [nii.
23 Ava: loppuje lopuks;
24 **Kamilla:** nii koska sii-
25 **Laura:** mm [m?
26 **Kamilla:** [sitä ne ei ees voi ite (.) t:ehä.
27 (0.4)
28 Ava: #e[i#.
29 Ella: [(nii),
30 Ava: .hhh mut joo. ehkä me hankitaan sit sinne
31 (.) jotaih. mitäh (.) on- oranssii
32 pahvii kel[tast pahvii (hä).
33 **Kamilla:** [nii oranssii pahvii eihä siihe
34 sit tarvii ku (.) kuminauha,
35 Juho: niih. hh[h fhuhhf
36 Ava: [ku[minauha, oranssi[i pahvii
37 **Laura:** [fhh mhyhf
38 Liisa: [ja nitoja?
39 **Kamilla:** [nii.
40 Ava: [ni[i joo ja,
41 Liisa: [tai joku?=
42 Juho: =mm,
43 Ella: joku teippih,
44 ?????: [mm,
45 ?????: [mm,
46 Liisa: mm,
47 (0.4)
48 Ava: teippi ei kyl [pidä varmaa hirvee hyvi
49 ?????: [°mm°,
50 Ava: pitkälle mut ni[toja vois olla kyl kova?]
51 **Kamilla:** [ja sehä voi myös ol]la siis
52 sellast täyteohjelmaa si[t jos jossai
53 ?????: [mm m?
54 **Kamilla:** [vaihees eij okkaa (.) mitään tekemistä ta:i,
55 Juho: [m[m.
56 **Laura:** [mm?
57 **Kamilla:** alkaa tulla koti-ikävä tai muuten sit voi tehdä,
58 (0.2)
59 Ella: hy fn(h)okk(h)iaf.
60 **Kamilla:** nok[kii;
61 Liisa: [hihi HHI hi .HH hy hy [y .HH ((myös muiden naurua))
62 Emma: [tässä sulle
63 tämmöne (suun[ni).
64 Ava: [nokkatehdas.

Päätös muistiossa: Nokkia tehtaillaan leirillä

Riveillä 1–8 Kamilla kiinnittää huomion siihen, mitä muita kylän identiteettiä heijastavia tunnuksia heillä voisi olla leirillä. Kylän tunnus Siira on sarvekas hyönteinen, ja rivillä 8 Kamilla tuottaa hymyillen deklaratiivimuotoisen ehdotuksen, jonka *vaik*-partikkeli merkitsee esimerkiksi (Kauppinen 2006): tunnukset voisivat vaikkapa olla nokkia, joita sudenpennut (r. 5 *supet* eli 7–9-vuotiaat leiriläiset) voisivat leirillä tehdä. Ava ja Juho reagoivat Kamillan ehdotukseen naurulla (r. 9 ja 10). Kamilla vakavoituu, ja kun hänen ehdotukseensa ei vastata hyväksyntävuoroilla, hän tuottaa ehdotukselleen inkrementin, jolla hän ilmaisee muidenkin vaihtoehtojen kuin nokkien olevan mahdollisia (ks. r. 13 *tai*). Ava jatkaa vitsailevaa sävyä nokkien tekemisestä (r. 14–15), johon useampi osallistuja vastaa naurulla (r. 17). Ava kuitenkin vakavoituu ja alkaa kuvailla pinssejä (r. 18 ja 21–26). Avan kuvailun voi tulkita kehittyvän selitykseksi, että pinsseissä ei ole jotakin ominaisuutta, minkä takia olisi hyvä keksiä vielä jokin muu kylän tunnus. Hän ei kuitenkaan saata vuoroaan loppuun, mutta Kamilla eksplikoi Avan aloittaman vuoron riveillä 24 ja 26: joitakin muita tunnuksia tarvitaan, koska pinssejä leiriläiset eivät voi itse tehdä.

Riviltä 30 lähtien Ava alkaa kuvailla, mitä materiaaleja nokkien tekemiseen tarvitaan. Ava luo *mut*-partikkelilla kontrastin vuoronsa alkuun: hän palaa humoristisesta puheesta vakavampaan sävyyn. Lausuma on muotoiltu loogiseksi päätelmäksi edeltävästä puheesta (*sit*, VISK § 825): koska sudenpennut eivät voi tehdä pinssejä, tarvitaan jokin muu kylän tunnus, jolloin ehdotus nokkien tekemisestä ratkaisee puheena olevan ongelman. Tällä päätelmällä Ava vie päätöksen syntymistä eteenpäin. Avan lausuma alkaa epävarmuutta lisäävällä adverbilla *ehkä* (r. 30), mutta sen voi nähdä liittyvän pikemminkin siihen, minkälaisia materiaaleja nokkiin hankitaan. Kamilla osoittaa samanmielisyyttä Avan vuoroon *nii*-partikkelilla (r. 33). Sorjonen on osoittanut, että *nii*-partikkeli ja edellisen vuoron finiittiverbin toisto vakuuttavat puhujan osoittavan samanmielisyyttä edellisen puhujan asennoitumiseen (2001: 168–181). Kamilla ei toista *nii*-partikkelin jälkeen verbiä vaan substantiivilausekkeen, mutta Kamillan vuoron voi tulkita toimivan samalla tavalla samanmielisyyttä osoittavana. Hän myös kehittelee suunnitelmaa eteenpäin lisäämällä siihen uuden materiaalin (r. 34 *kuminauha*). Myös muut kokouksen osallistujat vievät ehdotusta eteenpäin (r. 38, 43 ja 51–57).

Esimerkissä 5 Kamillan ehdotus nokista ei siis saa osakseen hyväksyntävuoroja: sekä Kamilla että muut osallistujat käsittelevät ehdotusta huvittavana, ja Kamilla on jo luopumassa ehdotuksestaan. Ava kuitenkin alkaa käsitellä ehdotusta varteenotettavana,

ja osallistujat alkavat kehittää alkuperäistä ehdotusta eteenpäin, käsitellen nokka-ohjelmakokonaisuutta päätettynä asiantilana. Päätös nokista siis syntyy implisiittisesti, ilman varsinaisia hyväksyntävuoroja.

4.2.2 Toimintajakso ei pääty

Toisin kuin edellisessä alaluvussa, esimerkissä 6 ehdotusvuoroon vastataan hyväksyntävuorolla. Meneillään oleva jakso ei kuitenkaan pääty. Kokouksessa suunnitellaan ennen leiriä järjestettävän Kyläillan ohjelmakokonaisuuksia. Kyläillan tarkoituksena on tutustuttaa leiriläiset muihin leirille tuleviin ja nostattaa kylän yhteishenkeä ennen leiriä. Kokouksessa on aiemmin suunniteltu jo useampi erilainen ohjelmakokonaisuus Kyläilta-tapahtumaa varten.

(6) Pitää suunnitella leiriportti [Kokous 2_00:45:22–00:46:21]

*Ava käsi

+ Lau käsi

```

1  Laura:      no pitäskö se yks piste sit olla vaa jotai?
2                      (0.2)
3  ????:      mm?
4  Laura:      jotain (.) mitä no nyt nii ihmiset haluaa
5                      jotai leikkejä tai jotai semmost ryhmäyttävää
6                      semmost niinkuh? (0.2) tai halutaaksme siihe joku,
7                      (1.4)
8  Laura:      päämäärä, TAI niinku et mikä se voisi olla?
9                      vai vaa jotai leikkei sisällä tai ulkona?
10                     ta[i jos_se o [joku hauska,]
11  Saara:      [°mm°;
12  Aaro:      [mhhhhhhh      ]hh
13                     (2.0)
14  Kamilla:    joo o?=
15  Ava:      =no pitäskö se olla jotai sellast (mikä)
16                     hyödyttää meit sit niinku siin, (0.3) #ö#
17                     öö:? kylä: #ä#, (0.3) tai leirilippukunna
18                     illan (.) te[kemisessä.
19  Kamilla:    [piTÄÄ SUUNNITELLA LEIRIporttih.
20                     (0.2)
21  ????:      mh h
22  Laura:      j:oo.
23  Ava:      JH[O HO [*HO ho *ho]
24  Laura:      [joo::[::::~::~ ]
25  Kamilla:    [*hä hä .h
26  Ava:      joo joo joo joo joo.* hhö [*h tää oli [hyvä
27  Laura:      [totta,      [joo
28  Ava:      -----* , , , , , *
29  Juho:      he he [.hh      h] hy hy .hh
                      [(kyl) (juu).]

```

30 Juho: vähä hauska, motivoi niit,
 31 (0.2)
 32 Aura: m[joo o?
 33 Saara: [fmh hh hf
 34 Aura: +tar[vii vaa @paperia ja pari kynää@,]
 35 Ava: [koska se o, se ↑o, vo- voi kyl ↑oikeest]
 Lau +kirjoittaa muistiinpanoja----->
 36 Ava: tykätä siit aika pal+jo[n [kans[sa?
 37 Laura: [jo[o o?
 38 Kamilla: [nii,
 39 Aura: [nii,=
 Lau -----+
 40 Laura: =ja Siiral leiriportti nimen[omaa,=
 41 Aura: [nii,
 42 Ava: =ni[me[omaa.
 43 Laura: [se,
 44 Kamilla: [Sii[ran.]
 45 Aura: [julst [(toi) (et)] tavallaa sit pääsee
 46 Laura: [niinku,]
 47 Ava: [Siira,
 48 Aura: [ja niinku.]
 49 Ava: [ja sit, °y e°,] ↑TAI ITte asia se voi olla sel↓lain
 50 et, et eka ne suunnittelee sitä: #ö ö# leiriporttii,
 51 ja sit ne voi muute vaa breinstormaille ideoit
 52 Siira-juttui,=
 53 Laura: =joo o,
 54 (0.5)
 55 Saara: mjhoo
 56 Laura: ja sit pitäskö, riippue paljon niit on, kun nyt
 57 meil on hieno Kliff- eiku Kliffa ku Siira-huutoh?
 58 .h ni olla joku semmonen
 59 desibeli[mittari kuka huutaa kovimpaan
 60 Aura: [.mthh j↑oo:::::

Päätös muistiossa: *Siiran leiriportin suunnittelua 15min SNP*
Kylän leiriportin ideointia
Huudon harjoittelua, huutokisa?
Toisen huudon keksimistä?

Katkelman alussa Laura hahmottelee, minkälainen seuraava suunniteltava ohjelmakokonaisuus voisi olla, rinnastaen *tai*-konjunktioilla erilaisia vaihtoehtoja (r. 6, 8 ja 10). Ava tarttuu yhteen Lauran esittämistä vaihtoehtoista (r. 6 ja 8, ohjelma, jolla olisi päämäärä). Ava muotoilee uuden ehdotuksen: suunniteltava ohjelmakokonaisuus voisi hyödyttää heitä leirilippukuntaillan tekemisessä (r. 15–18). Hieman ennen kuin Ava on saattanut vuoronsa loppuun, Kamilla aloittaa päällekkäispuhunnan rivillä 19 rakentaen ohjelmakokonaisuusehdotuksensa välttämättömäksi: hän käyttää nesessiivistä verbiä *pitää*, ja lisäksi hänen vuoronsa on prosodisesti kohosteinen. Vuoro on tuotettu voimakkaammalla äänellä kuin ympäröivä puhe, ja Kamilla painottaa voimakkaasti sanaa *leiriportti*.

Kamillan ehdotuksen kielellinen rakenne on epätyypillinen aineistossani, ja niin on myös ehdotuksen saama hyväksyntä. Lyhyen tauon jälkeen Laura reagoi ehdotukseen

voimakkaasti painotetulla *joo*-partikkelilla, ja Ava osoittaa Kamillaa sormella samalla kun hän rakentaa voimakasäänisen *joo*-partikkelin nauruksi (r. 23). Tämän jälkeen hän tuottaa vielä viisi *joo*-partikkeliä lisää ja eksplikoi hyväksynnän positiivisella evaluaatiolla (r. 26). Myös Juho evaluoi positiivisesti ehdotuksen, tuoden esiin osallistujien näkökulman (r. 30).

Hyväksyntävuorojen jälkeen osallistujat alkavat kehittää ideaa eteenpäin: esimerkiksi Aura tuo esille ohjelman helppouden resurssien kannalta (ks. r. 34 *vaa*). Laura tarkentaa leiriportin määritelmää (r. 40), ja Ava lisää osioita ohjelmakokonaisuuteen (r. 51–52). Laura tuottaa vielä tarkentavan ehdotuksen ohjelmakokonaisuuteen (r. 56–59). Leiriportti-ohjelmakokonaisuuden suunnittelu jatkuu vielä katkelman jälkeen jonkin aikaa, jonka jälkeen osallistujat vitsailevat kylänsä tunnushuudosta.

Kamillan ehdotus leiriportin tekemisestä laukaisee sen, että kokouksen osallistujat alkavat yhteisesti vuorovaikutuksessa rakentamaan ja tarkentamaan leiriportti-ohjelmakokonaisuuden raameja ja sisältöä. Osallistujat alkavat käsitellä ohjelmakokonaisuutta päätettynä, kuten esimerkissä 5 – sitä, minkä vuoron aikana päätös syntyy, ei voi kuitenkaan aukottomasti osoittaa. Tulkintaa päätöksen syntymisestä kuitenkin lisää se, että toinen puheenjohtaja Laura, joka vastaa muistioiden tekemisestä, alkaa kirjoittaa muistiinpanoja koneelleen riviltä 34 alkaen eli heti hyväksyntävuorojen jälkeen. Päätöstä ei kuitenkaan eksplikoida ja jakso ei lopu, mutta osallistujat kohtelevat leiriportti-ohjelmakokonaisuutta päätettynä.

4.2.3 Keskeinen ehdotus-hyväksyntä-vieruspari puuttuu kokonaan

Kuten esimerkiksi Boden (1994) on osoittanut, päätöksenteko prosessina tapahtuu askel askeleelta vuorovaikutuksen lomassa, ja prosessin hahmottaminen on välillä vaikeaa, eikä päätöksen syntymistä voi usein osoittaa vuorovaikutuksesta. Osa aineistoni implisiittisistä päätöksentekojaksoista on sellaisia, ettei niistä ole paikallistettavissa yhtä tiettyä ehdotus-hyväksyntä-vierusparia, joka laukaisisi päätöksenteon, kuten esimerkissä 6. Esimerkin 7 päätöksentekojakso on juuri tällainen. Kyseessä on sama kokous kuin edellisessä esimerkissä, ja osallistujat suunnittelevat edelleen Kyläiltaan tulevia ohjelmakokonaisuuksia: tällä kertaa he ideoivat leivonta-aiheista ohjelmakokonaisuutta. Noin 12 minuuttia ennen katkelmaa toinen puheenjohtaja Kamilla on esitellyt leiriorganisaation valmiiksi ideoimista ohjemateriaaleista muutaman erilaisen ohjelmakokonaisuusidean,

joista yksi on Kliffa-aiheisten keksien tekeminen. Rivillä 6 Kiira palaa tähän ohjelmaideaan.

(7A) Kliffa keksit tai leivokset ideointi [Kokous 2_00:37:51–00:38:11]

+ Ava pää

* Lau käsi

1 **Laura:** joo. mutta no tutustumista ja (.) spiid
 2 dei- (0.3) tingii ja s'tte niit pinssejä;
 3 (0.4)
 4 **Kamilla:** °nyt mä ehkä laittoi tä kuule väärää paikkaa°?
 5 (0.7)
 6 **Kiira:** .hhhhh ne keksithä on kans hauska idea niit oli
 7 siis joka ikäkaudem must nois ohjeis et nois
 8 supe- [supeil oli kanh ne keksi(oh[jelma)?
 9 **Laura:** [joo? [joo?
 10 **Kiira:** .hh mut pystyyks (.) pystyyks mikros
 11 tekee mitää? (0.2) kaurakeksei tai muitah?
 12 **Kiira:** .hh en ne vanha-, m, (0.2) mä oo nii vanha
 13 et sillo ku mikrot tuli m:uotii joskus
 14 niinku kaheksakytlu[vul,
 15 **Laura:** [mm m,

Toinen puheenjohtaja Laura on juuri sulkenut listauksellaan edellisen topiikin (r. 1–2), kun Kiira palaa ideaan kekseistä rivillä 6. Alkuasemaisen subjektin *-hä*-liitepartikkeli osoittaa, että kekseistä on puhuttu jo aiemmin. Kiira myös viittaa aiemmin jaettuihin leiriläisten ikäkausia koskeviin ohjeisiin (r. 7), jotka Kamilla on jakanut 12 minuuttia aiemmin kertoessaan ohjelmaideoista. Kiira kuitenkin alkaa pohtia ideaa kekseistä käytettävissä olevien resurssien kannalta (r. 10–11). Kiiran paluu kekseihin osoittaa jälleen, että tutkielmani aineistossa topiikkisiirtymiä tekevät muutkin kuin puheenjohtajat (ks. myös esimerkki 1 luvussa 3).

Keskustelu siirtyy osallistujien kokemuksiin mikroleivonnasta. Litteraatista on poistettu 16 riviä puhetta mikroleivontakirjoista ja epäonnistuneista leivontakokeiluista. Tämän jälkeen osallistujat alkavat tehdä ehdotuksia ohjelmakokonaisuudesta.

(7B) [Kokous 2_00:38:21–00:39:19]

32 **Laura:** [jotai?] suklaamuffinssei niist tuli ihan
 33 **Ava:** [EIKS,]
 34 **Laura:** kuvottavii mut,
 35 **Juho:** ääh[h h h h hē
 36 **Laura:** [kyl leivo(-),
 37 **Ava:** [mut eiks:, (.) madkeik mikros
 38 oo aika sellai (nyt) [(niinku) uus jut-,]
 39 **Aura:** [nii i, °nii i°,]
 40 (0.2)
 41 **Aura:** nii (aika) (semmo[ne];
 42 **Ava:** [uusvanhaa?

43 (0.3)
 44 Ava: e[n tiedä?
 45 Laura: [mm m?
 46 Kiira: et #öö#;
 47 (0.3)
 48 Kiira: [jotaki,
 49 Aura: [mukikak°ku°,
 50 Kiira: ku eikse ollu jotenki kaurakeksin
 51 tyyppisii mitkä siin oli siin,
 52 Laura: n:ii i?
 53 Kiira: ohjeessa?
 54 (0.2)
 55 ????: mm;
 56 Laura: vissii joo, mä en tiä missä se ohje oli,
 57 (0.3)
 58 ????: .mhh
 59 Laura: °nii mut° voiha se olla et jos
 60 [niil ois_sit jotkut pikku] ryhmät et
 61 Tommi: [(-) (käyttöö),]
 62 Laura: voisha se olla joku semmone Kliffa-mutakakku
 63 tai joku pieni ta[vallaa minkä aina ryhmä
 64 Tommi?: [(-)
 65 Laura: tekee_[et sit jos niit mikroi on lkaks?
 66 Kamilla: [mm;
 67 Laura: fmh h sit siinä [(aina) (näkee) et? [(mitä) (se),
 68 Aura: [hhe he
 69 Saara: [.↑hi hä
 70 (0.2)
 71 Laura: tarvi paistaa nii paljoo et sit ne saa
 72 koristellaa_sen oman niinku Kliffa-aiheiseksi?
 73 (1.0) +(0.7)
 Ava +nyökyttelee
 74 Aura?: hm;
 75 (1.0)
 76 Ava: th hä hä hä .hh joo ↑OH? hhy=
 77 Kiira: mikrokeksit, ↑on tääl vaik_kui paljo tämmösii?
 78 (1.8)
 79 Kamilla: °tai s't° voiha meil olla iha oik-, °(-) siis°,
 80 (0.5)
 81 Kamilla: valmiit keksejä ja sit [siihev] vaa
 82 Laura: [nii i?]
 83 Kamilla: purso[te[taa?
 84 Saara: [nii,
 85 Ava: [mm m?=
 86 Kiira: =nii i, nii iha [totta,
 87 Juho: [°nii:, se on hyvä idis.°
 88 (0.2)
 89 Juho: °thottha°,
 90 (0.6)
 91 Laura: mm m?
 92 (1.6)

Mikroleivonta-sivujuonteen jälkeen Ava yrittää ottaa vuoron jo rivillä 33 siinä onnistu-
 matta, ja hän valitsee itsensä puhujaksi uudelleen rivillä 37. Ava hakee *eiks*-alkuisella
 kysymyksellään myönteistä vahvistusta vuoronsa sisällölle. Kysymyksellään hän impli-
 koi, että mutakakku (*madkeik*, r. 37) on ajankohtainen ja varteenotettava vaihtoehto. Hä-
 nen vuoronsa ei kuitenkaan saa myönteistä vahvistusta, ja Ava pienentää episteemistä

auktoriteettiaan ja vetäytyy ehdotuksestaan (r. 44). Myös Kiira hakee *eiks*-alkuisella kysymyksellä vahvistusta vuorolleen, eli sille, minkälaisia keksit olivat ohjeessa, josta idea keksi- tai leivos-ohjelmakokonaisuuteen esiteltiin aiemmin kokouksessa (r. 50–51). Laura kuitenkin osoittaa episteemistä epävarmuutta ja eksplikoi, ettei tiedä, missä alkuperäinen ohje kekseihin on (r. 56).

Rivillä 59 Laura alkaa muodostaa ehdotusta ohjelmakokonaisuudesta. Hän kehystää ehdotuksensa ehtosuhteella *jos*-konjunktion avulla: jos Kyläillassa osallistujat jaetaan pieniin ryhmiin, hänen ehdotuksensa on relevantti vaihtoehto (r. 59–60). Hän poimii Avan aiemmasta vuorosta ehdotuksen mutakakuista ja esittää ehdotuksen mutakakkujen tekemisestä yhtenä potentiaalisena vaihtoehtona ja vetoaa yhteiseen (*-ha*, r. 59 ja r. 62). Hän lisää ehdotukseen vielä toisen ehdon *jos*-konjunktion avulla (r. 65): jos heillä on tarvittavat resurssit eli kaksi mikroa, ohjelmakokonaisuusehdotus on mahdollista toteuttaa, koska mutakakkujen paistamiseen ei mene paljon aikaa (r. 65, 67 ja 71–72). Ava osoittaa hyväksyntää nyökkäämällä Luran vuoroa seuraavan tauon aikana (r. 73), mutta ehdotusta ei kuitenkaan oteta sen enempää käsittelyyn, ja vuorovaikutuksessa on pitkiä taukoja (r. 75 ja 78). Kamilla esittää vastaehdotuksen valmiiden keksien käytöstä *tai sit* -rakenteen avulla, joka ilmaisee vaihtoehtoista näkökulmaa (VISK § 1098). Vaihtoehtoisuutta korostaa myös *voiha X olla* -rakenteen kierrättäminen Luran ehdotuksesta (r. 79). Kamillan vuoroon vastataan sekä ymmärrystä että hyväksyntää osoittavalla vuoroilla, joista yksi on positiivinen evaluaatio (r. 84–87 ja 89).

Toinen puheenjohtaja Laura ei kuitenkaan osoita sitoutumista Kamillan vastaehdotukseen, vaan hän alkaa selvittää lisätietoja, jotka vaikuttavat siihen, ovatko ehdotetut kilpailevat ideat toteuttamiskelpoisia. Tuleva Kyläilta järjestetään Saaran lippukunnan kololla eli kokoustilassa, joten Laura käsittelee Saaraa relevanttina henkilönä antamaan tietoja tulevan tapahtuman paikasta.

(7C) [Kokous 2_00:39:19–00:40:11]

93	Laura:	nii. (0.2) no ehkä vähä riippuu et mitä muuta
94		me keksitää että riippuen paljon [°onks°
95	Aura:	[mm m,
96	Laura:	meil muuta ohjelmaa paljo et halutaaks me
97		et tohom_menee,
98		(0.4)
99	Ava:	(-[-)
100	Laura:	[onks_siäl mite niinku astioita tai sit
101		tiskaus,
102		(1.4)
103	Saara:	siis siäl on:, (0.4) pa::l::: (.) jom_mukeja
104		ja sit on siel myöski lautasii ja (.) tämmösii

105 °ja°,
 106 (0.3)
 107 **Laura:** onk_sii niinku semmost, mä e muista yhtää
 108 onk_sii niinku tonmost (.) tavallaa vesipistettä
 109 [vai,
 110 Saara: [.mt on lavuaarih?
 111 (0.3)
 112 **Laura:** [joo.
 113 Saara: [(nii),
 114 (0.2)
 115 Saara: ja vessa.
 116 (1.2)
 117 **Laura:** joo.
 118 (2.0) *(1.5)
 119 Lau *kirjoittaa paperiin->
 120 **Laura:** mm joo:?
 121 ----->
 122 Aaro: olisitsä jonku (.) kivemman tuoli* halun°nu
 123 Lau -----*
 124 siihe vai onks toi iha°. (0.2) *tuol on noit
 125 Lau *kirjoittaa paperiin->
 126 [(--)]
 127 Tommi: [tää o iha] (-).
 128 Lau ----->
 129 (0.2)
 130 Lau ---->
 131 Aaro: °okei°.
 132 Lau ----->
 133 (3.8)
 134 Lau ---->
 135 Tommi: on (tä) pehmeempi ku koulun tuoli;
 136 Lau ----->
 137 **Kamilla:** mh hy* [hy
 138 **Laura:** [°mm°,
 139 Lau -----*
 140 Aaro: jo↑o ↓joo.
 141 (2.0)
 142 **Laura:** m:joo? .mth
 143 (0.4)
 144 **Laura:** no: (.) eli. tutustumista; spiid deitting,
 145 (0.2) pinssei? (0.2) Kliffa (.) ne jotku
 146 keksit_tai leivokset;
 147 (0.6)
 148 **Laura:** s't oisko jotain muuta viel? oliko siis
 149 ohjelmis mitää (.) muuta fik[suu,

Päätös muistiossa: *Kliffakeksit/leivokset 15min VaKa*

Lauran rivin 93 vuoron *nii*-partikkeli kohtelee Kamillan ehdotusta valmiista kekseistä mahdollisena ja ennakoi erimielisyyttä (ks. Sorjonen 2001: 118): Laura vetoaa siihen, että keksi/leivos-ohjelmakokonaisuuden sisältöön vaikuttavat muut suunniteltavat ohjelma-kokonaisuudet (r. 93–94 ja 96) sekä jokin muu, mutta jättää vuoronsa kesken (r. 97). Päätösprosessi kahden ehdotuksen välillä ei etene, ja Laura siirtyy selvittämään ohjelmakokonaisuuden kannalta oleellisia resursseja Saarelta (r. 100–101 astiat; r. 107–

108 vesipiste). Saaran vastattua kysymyksiin Laura ilmaisee ymmärrystä *joo*-partikkeleilla (r. 112 ja 117), mutta ei sanallisesti ilmaise mitään päätösprosessin etenemisestä tai päätöksen syntymisestä. Saatuaan lisätietoa Saaran lippukunnan kokouspaikasta Laura alkaa kuitenkin kirjoittaa muistiinpanoja kädessään olevaan paperiin (r. 118 lähtien), ja kirjoittamisen aikana Aaro ja Tommi käyvät vapaamuotoista keskustelua (r. 122–140).

Lopetettuaan kirjoittamisen Laura muodostaa listamuotoisen formulaation, jolla hän lisää edeltävän keskustelun lopputuloksen, eli ohjelmakokonaisuuden, jossa tehdään keksejä tai leivoksia, aiempaan listaan (r. 144–146). Hän sisällyttää siihen molemmat esiin tulleet ehdotukset eikä valitse jompaakumpaa (r. 146 *keksit _tai leivokset*). Lopputuloksen muotoilevaa formulaatiota ennakoi *eli*-partikkeli (vrt. vuoronalkuisen *so*-partikkelin käyttöön topiikin sulkevissa formulaatioissa Barnes 2007; ks. myös Nissi 2015). Laura käyttää listaavia formulaatioita säännöllisesti, kun kokouksissa suunnitellaan johonkin tapahtumaan useita eri ohjelmakokonaisuuksia (ks. esimerkki 7A r. 1). Hän hyödyntää rakennetta topiikkisiirtymissä, kuten tässäkin esimerkissä: formulaatiolla hän eksplikoi päätösprosessin lopputuloksen ja lisää sen aiempien päätettyjen ohjelmakokonaisuuksien jatkoksi. Samalla hän asettaa listan arvioitavaksi muille osallistujille, ja kun kukaan ei ota vuoroa (r. 147), Laura siirtyy käsittelemään seuraavaa puheenaihetta. Aiempi kokoustutkimus on nostanut esiin, että formulaatiot ovat tehokkaita vuorovaikutuksellisia välineitä puheenjohtajalle: esimerkiksi Barnes on korostanut, että muut osallistujat eivät vastaanota puheenjohtajien formulaatioita uutisina vaan päätöksenteon materiaalina (2007: 292). Lauran formulaatio implikoikin päätöksen syntymistä.

Kuten esimerkin 7 analyysi osoittaa, aineiston päätöksentekojaksot ovat pitkiä ja polveilevia, eikä päätöksen syntyhetkeä voi aina paikantaa esimerkiksi johonkin tiettyyn ehdotus-hyväksyntä-vieruspariin. Huomattavaa on myös, että Lauralla on suuri päättäväisyyttä kyseisen päätöksen tekemisessä: päätösten syntyminen ei ole aineistossani aina tasapuolista, vaan usein esimerkiksi puheenjohtajilla on suurempi mahdollisuus päätöksen syntymiseen vaikuttamiseen kuin muilla osallistujilla. Laura on kaikkien aineistoni kokousten sihteeri, eli hän vastaa kokousten muistioista ja näin myös päätösten kirjaamisesta. Laura käyttääkin esimerkin 7 päätösjaksossa deonttista asemaansa päätöksen syntymisen myötävaikuttamiseen.

4.2.3 Poikkeustapaus: tietyn osallistujan hyväksynnän odottaminen

Analysoin lopuksi alaluvun 4.2 alussa mainitsemani poikkeustapauksen, joka liittyy erään leirillä järjestettävän ohjelmaillan käytännön asioihin. Ennen seuraavaa esimerkkiä 8 toinen puheenjohtaja Laura on esitellyt erilaisia leirinaikaisia iltoja, jotka pitää suunnitella ennen leiriä. Yksi näistä on seikkailijailta, joka on tarkoitettu seikkailija-ikäkauteen kuuluville leiriläisille (10–12-vuotiaat). Kylän kaksi leirilippukuntaa saavat itse päättää, järjestävätkö he illan yhdessä vai erikseen. Poikkeuksellista on myös, että puheenjohtajat luovuttavat asiassa päätösvallan kokonaan muille. Aihetta käsitellään pitkään, kaikkiaan noin neljä minuuttia. Jakson aikana leirilippukunnat muun muassa varmistavat, montako seikkailijaikäistä leiriläistä heiltä on tulossa leirille, ennen kuin he tekevät päätöksen illan järjestämisestä yhdessä. Kiira, Ella, sekä Aura kuuluvat HaTo-leirilippukuntaan ja Ava, Emma, Liisa sekä Juho RoMi-leirilippukuntaan. Aura on HaTo-leirilippukunnan johtaja ja Ava RoMi-leirilippukunnan johtaja.

(8A) Pidetäänkö seikkailijarastit yhdessä [Kokous 3_27:55–28:12]

1 **Laura:** mjo. oottekste yhtääm miettiny
 2 vaik >s'tä< seik[kailijailtaa,
 3 Kiira: [mm m?
 4 (0.3)
 5 Kiira: [meil oli semmone ehotus et jos_ois
 6 **Laura:** [(halui-).
 7 Kiira: y_hessä koska meil on ainaki tosi v_ähä
 8 seikkailijoita siellä?
 9 **Laura:** joo [o?
 10 Kiira: [paikalla sillan? mut onks teil paljon,
 11 (0.7)
 12 Ava: minkäs [(--);
 13 Liisa: [meil on [aika reilusti ainaki meiän
 14 Juho: [jotai kaks;
 15 Liisa: lippukunnast on iha,

Laura ottaa rivillä 1 puheenaiheeksi seikkailijaillan. Kiira ehdottaa HaTo-leirilippukunnan puolesta, että he haluaisivat tehdä illan RoMi-leirilippukunnan kanssa, koska heillä on vain vähän seikkailijaikäisiä osallistujia leirillä (r. 5–8). Yllä olevan litteroidun kohdan jälkeen puhe sirtyy RoMi-leirilippukunnan seikkailijoiden määrään. RoMi-leirilippukunnan edustajat eivät ole varmoja, kuinka paljon heillä on seikkailijaikäisiä osallistujia. Kokouksen osallistujat alkavat pohtia osallistujamääriä ja mihin ikäkauteen eri osallistujat kuuluvat. Sillä aikaa kun Juho etsii tietokoneeltaan RoMi-leirilippukunnan seikkailijoiden määrää, Laura kysyy lisätietoja molemmilta leirilippukunnilta. 8B-katkelma jatkuu noin minuutin päästä katkelman 8A lopusta.

(8B) [Kokous 3_29:16–29:38]

*Lau katse

1 **Laura:** *°okei°. oliko teillä [jotain niinku? tai et oli
 2 Paula: [(--)
 *katsoo Ellaa----->
 3 **Laura:** vaa et (.) pi[detään y'hessä? *m mut onks teille
 4 Ava: [mut,
 -----*,,,,,,*katsoo Avaa---->
 5 **Laura:** parempi sit et t'ootte eriksee vai* mite*n;
 -----*,,,,,,*katsoo Ell>
 6 (0.2) *(0.5)
 Lau -----*katsoo Ava>
 7 **Laura:** nyt [ois tietty hyvä sopii jos te haluatte tehdä yhes.]
 8 Ava: [mm me_ei olla, me_ei olla lähetty vielä]
 Lau: ----->>
 9 Ava: suunnittelee s'tä mut siis tavallaa se et
 10 et eik_se periaattees, (0.3) siin, (0.4) oo
 11 kuitenkin se kakskyth? (0.2) neljä (.) ho-
 12 tuntii aikaah; mihi pitäis suunnitellah; (0.2)
 13 jotai (.) settii, (.) vai;=
 14 **Kamilla:** =m mm. s'ov_vaa YKS SEIK[KAILIJAILTA MIHI]
 15 Ava: [eiku se o, se on]
 16 **Kamilla:** [teiän täytyy?
 17 Ava: [se, se on se, [ai se ilta. okei.
 18 **Laura:** [joo.

Yllä olevassa katkelmassa Laura toimii ikään kuin neuvottelijana kahden leirilippukunnan edustajien välillä. Ensin hän katsoo Ellaa, joka kuuluu HaTo-leirilippukuntaan, ja kysyy, mitä toiveita heillä on (r. 1) ja kertoo heidän aiemman ehdotuksensa seikkailijaillan pitämisestä yhdessä (r. 3). Sen jälkeen hän kääntää katseen RoMi-leirilippukunnan johtajaan Avaan ja valitsee tämän seuraavaksi puhujaksi. Samalla Laura tekee oletuksen RoMi-lippukunnan toiveista vaihtoehtokysymyksellä (r. 3 ja 5). Rivin 6 tauon aikana Ava eikä kukaan muu ota vuoroa, ja Laura katsoo vuoron perään sekä Ellaa että Avaa (r. 5–6). Laura valitsee itsensä puhujaksi, ja esittää väitteen, että asiasta olisi hyvä sopia kokouksessa. Lähes samanaikaisesti Ava myöntää, ettei RoMi-leirilippukunta ole vielä aloittanut illan suunnittelua (r. 8). Ava kuitenkin siirtää keskustelun toiseen näkökulmaan (r. 9 *mut siis*): hän hakee tietoa siitä, minkälaiset raamit seikkailijaillan suunnittelulla on (r. 10–13). Kamilla täsmentää kyseessä olevan vain yksi ilta, ja Ava osoittaa tämän olevan hänelle uutta tietoa (r. 17 *ai*).

Katkelman 8B jälkeen Kamilla esittää erilaisia vaihtoehtoja seikkailijaillalle. Hän myös kertoo, että melkein kaikki täysi-ikäiset ovat tekemässä erästä toista ohjelmaa vanhemmille leiriläisille aivan eri puolella leirialuetta, joten nuorempien seikkailijoiden kanssa leiriin on jäämässä vain muutama täysi-ikäinen. Noin puoli minuuttia 8B-katkelman lopun jälkeen Kamilla esittää pyynnön RoMi-leirilippukunnalle.

(8C) [30:05–30:27]

+Ava katse

1 **Kamilla:** =ja kaikki yli täysikäiset on?
 2 (1.0)((Kiira ja Ella puhuvat keskenään))
 3 **Kamilla:** [on tota:,]
 4 [((Ella ja Kiira nauravat))]
 5 **Kamilla:** [mahdollistamas (.) sitä kaksikyt neljäHOO?]
 6 [((Ella ja Kiira naureskelevat ja juttelevat))]
 7 **Kamilla:** OHJELMAA?
 8 (0.2)
 9 **Kamilla:** eli, jos [te vaa voittee ottaa, (0.4) näiden
 10 Paula: [(--)
 11 seikkai+[lijat kans messiin niin?
 12 Ava: +[°onks meil°, °halutaaks me°,
 13 Ava +katsoo Paulaa
 14 Ava: (°-[°-°)]
 15 Ella: [nii, ja sit m'oltii, M'OLTII MIETITTY] ALUM
 16 PERIN [(et) jossois vaik jotain niinku
 17 Paula: [° (--)°
 18 Ella: kansaivälisee l- ä kansaivälisyytee liittyyvää
 19 ohjelmaa;
 20 (0.2)
 21 ?????: m hm;
 22 (0.2)
 23 Ella: ja:, ja tota mut ei olla siis suunniteltu
 24 mitään et vähän niinku siinä puitteissa
 et mi[ten te haluutte,

Riveillä 9 ja 11 Kamilla esittää pyynnön sen johtopäätöksenä (ks. *eli*), että koska seikkailijakäisten leiriläisten kanssa on jäämässä seikkailijailtaan vain muutama täysi-ikäinen, olisi resurssien kannalta hyvä, että leirilippukunnat järjestäisivät illan yhdessä (ks. r. 1–7). Merkillepantavaa on, että Kamilla osoittaa matalaa deonttista oikeutta pyynnössään: hän käyttää *jos*-alkuista deklaraatiivilausetta, joka sisältää modaaliverbin *voida* sekä partikkelin *vaa*, joka tuo pyyntöön vähättelevän sävyn (VISK § 828). Enää ei ole kyse tasapuolisesti siitä, että kaksi leirilippukuntaa sopisivat yhdessä päätöksestä, vaan haluaako nimenomaan RoMi-leirilippukunta tehdä yhteistyötä HaTo-leirilippukunnan kanssa. Samanaikaisesti Kamillan pyynnön kanssa Ava neuvottelee toisen RoMi-leirilippukuntaan kuuluvan jäsenen Paulan kanssa siitä, toteuttavatko he seikkailijailtaan yhdessä HaTo-leirilippukunnan kanssa (r. 12–13).

Kun päätöstä yhdessä tekemisestä ei synny, Ella kertoo ehdotuksen siitä, mitä HaTo-leirilippukunta on jo suunnitellut seikkailijailtaa varten (r. 14–15 ja 17–18). Ella kehystää *jos*-alkuisen konditionaalisen ehdotuksen ryhmänsä ajatukseksi. Melisa Stevanovic (2013) on osoittanut, että tällaisessa tilanteessa, kun ns. kysyvä konditionaali kehystetään ajatukseksi, puhuja vähentää vastaanottajan painetta päättää asiasta ja saa

ehdotuksen näyttämään pikemminkin väittämältä (mas. 537). Ajatukseksi kehystäminen liittyy myös deonttiseen symmetriaan: suunnitteluvuorovaikutuksessa normina on, että päätöksenteko ei olisi yksipuolista, joten osallistujat tasapainoilevat deonttisten oikeuksien kanssa (mas. 520). Ella siis pyrkii vuorollaan ehdotuksen lisäksi osoittamaan, että hän ei painosta RoMi-lippukuntaa ottamaan heitä mukaan vaan kohtelee leirilippukuntaa tasapuolisena päätöksentekijänä. Tätä tulkintaa tukee myös Ellan käyttämä rakenne *alum perin* (r. 15) – tällä hän implikoi, että HaTo-leirilippukunta on valmis muuttamaan suunnitelmia. Ella myös eksplikoi tämän riveillä 22–24, kun hänen ehdotuksensa ei saa vastauksia.

Katkelman 8C jälkeen Ella, Aura ja Kiira vielä kertovat erilaisia syitä yhdessä tekemiselle: he perustelevat sitä muun muassa tekijöiden vähyydellä ja sillä, että heidän leirilippukunnassaan on niin vähän seikkailijaikäisiä lapsia, että voisi olla tylsää olla vain omassa porukassa. Samat argumentit ovat tulleet esille jo aiemmassa keskustelussa. Samaan aikaan taustalla Juho ja Paula puhuvat hiljaa ja vaikeasti kuultavasti jotakin RoMi-leirilippukunnan seikkailijaikäisistä leiriläisistä. Sen jälkeen kokouksessa keskustellaan osallistujamääristä, ja lopulta Juho löytää RoMi-lippukunnan dokumentin eri ikäkausien osallistujamääristä (r. 1). Katkelma 8D tapahtuu noin puoli minuuttia katkelman 8C lopun jälkeen.

(8D) [31:05–31:50]

+Ava katse

^Aur katse

1	Juho:	°mitäs°. täs <u>o</u> kakskaks,
2		(0.6)
3	Ava:	kaksytk <u>aks</u> ois meilläh?
4		(0.4)
5	Ava:	<u>pal</u> [jon teil_on?
6	????:	[°(-)°
7		(0.3)
8	Ella:	no, si[is (.) varmaa about kymmene?
9	Kiira:	[meillä on (--) kymmenen;
10		(0.4)
11	Ava:	°° <u>kei</u> ; joo, eik [†] öhän se
12		onnis[tu joku yhteinen?] mut to[taa,
13	Paula:	[se o varmaa joo parempi?]
14	Emma:	[mm;
15		(0.4)
16	Ava:	me sovitaan tänää; (0.2) täj jälkee (.)
17		meiän (.) oman leirilippukunnan kokous niin sit,
18		(0.4)
19	Ava:	tsit tsit ts <u>i</u> th.
20		(0.7)
21	Ava:	+mitä se <u>ke</u> sto oli, (0.3) kaks::,=

+katsoo Kamillaa

22 **Kamilla:** =pari tunt[ii,
 23 Paula: [siis se on se ilta sil[lo (-) kuudej ja,
 24 Ava: [pari tuntii,
 25 **Laura:** m[m?
 26 Ava: [okei?
 27 Paula: kuude jälkee, (.) vi[el or ruakah?
 28 **Kamilla:** [joo?
 29 Ava: o:kei; joo?
 30 (0.7)
 31 Ava: to:ta:,
 32 (0.5)
 33 Ava: joo.
 34 (1.9)
 35 Paula: [>se o iha hyvä<.
 36 Ava: [varmaa onneks, #tä- y# >tai si[is< joo.
 37 Paula: [parempi se on
 38 tehä yhdessä ni se [o
 39 Ava: [joo,
 40 Paula: [helpompi [kaikilleh?
 41 **Laura?:** [mm,
 42 ????: [mm?
 43 Ella: ni[inpä;
 44 Liisa: [jep,
 45 (2.2)
 46 **Ava: =>** +mut, me varmaan sit voidaa:..
 +kääntää katseen Auraan----->
 47 (0.3)
 48 Ava: #vies^til palata# siihen (e) mikä se ohjel[ma
 49 Aura: [mjoo.
 Ava ----->
 Aur ^katsoo Avaa ja nyökkää kolmesti
 50 Ava: on sil°l(h)oin°.
 ----->
 51 Ella: joo joo.
 Ava ----->
 52 (0.3)+
 Ava -----+
 53 Ava: jes.=
 54 **Laura:** =n:↑o ni. mahtavaa,
 55 (0.7)
 56 **Kamilla:** tsitten (.) on (.) leirilippukuntailta,

Päätös muistiossa: Seikkaillijailta (LLK suunnittelee) -> Koko kylä yhdessä

Ava toistaa Juhon juuri löytämän RoMin seikkailijaikäisten lukumäärän vielä kaikille (r. 3). Osallistujat selvittävät vielä HaTo-leirilippukunnan seikkailijaikäisten osallistujien lukumäärän (r. 5–9). Tämän jälkeen Ava arvioi myönteisesti alkuperäistä ehdotusta seikkailijaillan järjestämisestä yhdessä HaTo-leirilippukunnan kanssa, mutta alkaa rakentaa kontrastiivisuutta positiiviseen arvioonsa *mut*-partikkelilla (r. 11–12). Paula, joka myös kuuluu RoMi-leirilippukuntaan, puolestaan arvioi yhdessä tekemistä positiivisesti heti, kun Ava on rakentanut myöntyvän osan vuoraan (r. 13). Muut osallistujat eivät osoita päätöstä syntyneen (esim. siirtymällä uuteen topiikkiin), mutta kukaan ei myöskään ota

vuoroa rivillä 18 Avan kontrastiivisen vuoron lopun jälkeen. Ava toteaa, että asia tulee vielä päättää hänen johtamansa leirilippukunnan kokouksessa (r. 16–17 ja 19), mutta hän ei saata vuoroaan loppuun, eikä edelleenkään kukaan muukaan ota vuoroa.

Ava siirtää keskustelun seikkailijaillan käytännön järjestelyihin eli sen keston (r. 21). Saamansa vastauksen jälkeen Ava edelleen viivyttelää kantaansa yhteistyöhön, muodostaen vain partikkelivuoroja (r. 29, 31 ja 33). Muut osallistujat käsittelevät Avan vastaamattomuutta ongelmallisena – kukaan muu ei ota vuoroa, ja Paula esittää taivuttelevan sävyisen positiivisen arvion yhteistyöstä rivillä 35 sekä eksplikoi, että yhteistyö on järkevää kaikkien kannalta (r. 37–38 ja 40). Ella ja Liisa osoittavat samanmielisyyttä Paulan kannanottoon (r. 43 ja 44), mutta päätöstä ei todeta tehdyksi.

Lopulta, yli kahden sekunnin tauon jälkeen, Ava (r. 46) kääntää katseensa Auraan, joka on vastaavassa roolissa HaTossa kuin Ava RoMissa (leirilippukunnan johtaja). Ava rakentaa vuoronsa ikään kuin päätös yhdessä tekemisestä olisi jo tehty: hän viittaa seikkailijaillan ohjelmaan *se*-pronominilla (r. 48), kuin ohjelma olisi aiemmin mainittu ja kaikkien tiedossa. Lisäksi *palata*-verbi implikoi, että yhdessä tekeminen on päätetty ja että yksityiskohdista sovitaan myöhemmin viestitse – jos yksityiskohdista täytyy sopia, tarkoittaa se, että seikkailijailta suunnitellaan yhdessä. Ava on siis hyväksynyt yhdessä tekemisen, mutta hän ohittaa hyväksynnän ilmaisemisen – päätös syntyy, kun Ava valitsee Auran, joka on samanveroisessa roolissa kuin hän itse, ja hakee tältä hyväksyntää *omalle* vuorolleen. Aura hyväksyykin Avan ehdotuksen toimintatavasta nyökkäämällä ja *joo*-partikkelilla (r. 49), ja myös HaTo-leirilippukuntaan kuuluva Ella osoittaa hyväksyntää. Laura tulkitsee päätöksen syntyneen tuottamalla rajasignaalin toimivan partikkeliketjun *n:↑o ni*, joka on myös prosodisesti kohosteinen, ja tällä hän pyrkii sulkemaan topiikin. Lisäksi hän ilmaisee tyytyväisyyttä lopputulokseen arvottavalla adjektiivilla *mahtavaa*. Rivillä 59 Kamilla siirtyy seuraavan aiheen käsittelyyn.

Aineistossani on poikkeuksellista, että osallistujat osoittavat päätöksen syntymisen riippuvan näin kiinteästi yhden osallistujan mielipiteestä. Ava siirtää jakson aikana useaan otteeseen kantansa ilmaisemista esimerkiksi pyytämällä lisätietoa seikkailijailtaan vaikuttavista käytännön asioista, ja muut osallistujat (puheenjohtajat, Avan leirilippukuntaan RoMiin ja HaTo-leirilippukuntaan kuuluvat) penäävät ja ”lypsävät” Avan kantaa erilaisin vuorovaikutuksellisin keinoin – sekä koettamalla tasata deonttista symmetriaa että esittämällä suoria kannanottoja yhdessä tekemisen puolesta. Edes puheenjohtajat eivät yritä institutionaalisen asemansa turvin runnoa päätöstä läpi, vaan vasta Avan katkelman 8D riviltä 46 alkava vuoro laukaisee päätöksen syntymisen ja samalla topiikin

sulkemisen. Vaikka suurin osa aineistoni päätösjaksoista ovat monimutkaisia, esimerkki 8 on jo ajallisestikin poikkeuksellisen pitkä verrattuna muihin esiintymiin.

4.3 Yhteenveto

Tässä luvussa osoitin, miten muistioihin kirjatut päätökset syntyvät aineistoni kokouksissa. Aiempi kokoustutkimus on toistuvasti osoittanut, että päätöksentekoprosessi on vähittäinen prosessi, jota on vaikeaa vuorovaikutuksesta havaita. Aineistoni kuitenkin osoittaa, että päätöksentekojaksoista on hahmotettavissa ehdotus-hyväksyntä-vierusparreja, jotka toimivat päätösten syntymisen käynnistäjinä. Lisäksi aineistossani on sekä eksplisiittisiä päätösjaksoja (yhteensä 8), jotka sisältävät päätöksen eksplikoivia leksikaalisia valintoja ja joissa ehdotus-hyväksyntä-vieruspari sulkee käsiteltävän topiikin. Toisaalta aineistossani on myös runsaasti implisiittisiä päätösjaksoja (11), joista puuttuu jokin eksplisiittisten päätösjaksojen tunnusmerkeistä tai niistä ei ole hahmotettavissa yhtä päätöksen syntymisen käynnistävää ehdotus-hyväksyntä-vierusparia.

Päätettävän topiikin monimutkaisuus vaikuttaa päätösjakson eksplisiittisyyteen: yleisesti ottaen ns. kokousteknisten asioiden päättämiseen liittyvät jaksot ovat useammin eksplisiittisiä. Ohjelmakokonaisuuksiin, jotka vaativat kokouksen osallistujilta ideointia ja suunnittelua, liittyvät päätösjaksot puolestaan ovat useammin implisiittisiä.

Aineistoni myös osoittaa, että kokousten muistioihin kirjatut päätökset ovat useimmiten lähtöisin puheenjohtajien ehdotuksista. Muutkin osallistujat tekevät päätöksenteon laukaisevia ehdotuksia, mutta tällöin ehdottaja saattaa ilmaista matalaa deonttista oikeutusta, varsinkin, jos ehdotus liittyy toimintatavan muutokseen (esimerkki 4). Toisaalta joskus osallistujalla on päätettävän asian kannalta niin merkittävä rooli, että hänen deonttiset oikeutensa ovat päätöksen suhteen korkeammalla kuin puheenjohtajien (esimerkki 8). Puheenjohtajien ja muiden osallistujien keskinäiset valtasuhteet eivät olekaan pysyviä, vaan osallistujien roolit ja ryhmän osallistumiskehikko muuttuvat päätettävän asian mukaan, ja deonttisista oikeuksista joudutaan neuvottelemaan vuorovaikutuksessa jatkuvasti. Tämä neuvottelu näkyy myös päätösjaksojen vuorovaikutuksessa.

5 KUKA TEKEE: TYÖNJAOSTA PÄÄTTÄMINEN

Tässä luvussa siirryn käsittelemään suunnittelujakson kokonaisrakenteen viimeistä osaa eli työnjakojaksoja. Kun aineistoni kokouksissa on päätetty, mitä tehdään, kokouksen osanottajat jakavat päätettyihin asioihin mahdollisesti liittyvät vastuutehtävät. Työtehtävien jakaminen on direktiivistä toimintaa, joka on olennainen osa organisaatioiden toimintaa. Useimmiten työnjako tapahtuu pyyntöinä, mutta sitä voidaan toteuttaa myös muiden toimintojen avulla. Työnjakoa voidaan toteuttaa esimerkiksi tarjoutumisina silloin, kun puhuja määrää tehtävän itselleen. (Svennevig & Djordjilovic 2015: 99.)

Olen tässä luvussa jakanut työnjaon eri muodot sen mukaan, mikä niiden keskeinen toiminto on. Ensimmäinen ryhmä (alaluku 5.1) sisältää kolme pyyntöä, joilla puhuja pyrkii saamaan jonkun toisen osallistujan tai ryhmän ottamaan jonkin vastuutehtävän itselleen. Toinen ryhmä (luku 5.2) sisältää viisi esiintymää, joissa joku osallistujista tarjoutuu itse tekemään jonkin vastuutehtävän, joko yksilönä tai ryhmänä. Alaluvussa 5.3 esittelen rajatapauksen katkelman avulla, joka sisältää kaksi omalle ryhmälle suunnattua ehdotusta. Näin ollen tämän luku kattaa ne 10 työnjakoon liittyvää päätöstä, jotka on kirjattu aineistoni kokousten muistioihin. Kuten analyysiluvussa neljä, tästäkin luvusta olen jättänyt tarkastelun ulkopuolelle sellaiset päätökset, joita ei ole kirjattu kokousten muistioihin. Kokouksissani siis tapahtuu enemmänkin työnjakoa kuin tähän lukuun rajaamani 10 esiintymää, mutta syystä tai toisesta näistä jaksoista syntyneitä päätöksiä ei ole kirjattu kokousten muistioihin.

Yksi kokousten perustehtävistä on päättää, kenen tulee tehdä ja mitä, ja tietyt institutionaaliset asemat, kuten esimiehen rooli, sisältävät oikeuden jakaa tehtäviä alaisille (Svennevig & Djordjilovic 2015: 98). Aineistoni kokousten kahdella puheenjohtajalla, Lauralla ja Kamillalla, on kylämestareiden institutionaalisen roolin kautta saama deonttinen asema, jonka tuoman vallan avulla he ovat oikeutettuja pyytämään muita osallistujia tekemään tiettyjä asioita (ks. Stevanovic & Peräkylä 2014). Tämän luvun kaikki pyynnöt ovat jommankumman puheenjohtajan tuottamia. Tarjousvuorot puolestaan tuottaa yhtä esiintymää lukuun ottamatta joku muu osallistuja kuin puheenjohtaja. Rajatapauksen ehdotuksista toisen tuottaa puheenjohtaja ja toisen muu osallistuja.

Vaikka pyynnöt ja tarjoukset näyttävät jakautuvan osallistujien roolien tuomien deonttisten asemien mukaan, eivät tutkimieni kokousten osallistujien roolit ole yksinkertaisia ja muuttumattomia – päinvastoin. Osallistujien roolit ja ryhmät, johon he kuuluvat,

ovat monin tavoin kerroksellisia: Siira-kylä on väliaikainen, Kliffa-leirin suunnittelun ja leirin ajan kestävä ryhmä, joka sisältää kaksi muuta väliaikaista ryhmää, HaTo- ja Romi-leirilippukunnat. Nämä ryhmät taas koostuvat pysyvistä ryhmistä, lippukunnista, jotka ovat olleet olemassa ennen Kliffa-leirin suunnittelua ja jotka ovat olemassa myös leirin jälkeen. Kokouksissa Siira-kylän jäsenillä on erilaisia rooleja suhteessa toisiinsa, ja roolit voivat liittyä leirin suunnitteluun liittyviin väliaikaisiin ryhmiin tai sitten lippukuntiin eli pidempiaikaisiin ryhmiin. Joka tapauksessa Siira-kylän väliaikaisen luonteen takia kokouksissa ei juurikaan jaeta tehtäviä rutiininomaisesti, eivätkä tietyt tehtävät, kuten jonkin ohjelmakokonaisuuden toteuttaminen, kuulu selkeästi jonkun tai joidenkuiden vastuualueelle. Tämän takia työnjaosta täytyy jatkuvasti neuvotella.

5.1 Työnjaon toteuttaminen interrogatiivisella pyynnöllä

Aineistossani on kolme pyyntöä, joilla toteutetaan työnjakoa. Niiden kaikkien lause-tyyppi on interrogatiivi, mikä on yksi keskeisimmistä pyynnön muotoilutavoista suomen kielessä (VISK § 1645). Näistä kolmesta pyynnöstä yksi kohdistetaan yksittäiselle läsnäolijalle, ja analysoin sen ensimmäiseksi. Esimerkin 9 kokouksessa on suunniteltu pinssien tekemisestä koko Siira-kylälle eli noin 300 henkilölle. Leirillä kylien tulee ilmentää omaa identiteettiään muun muassa maskottihyönteisensä kautta, ja kokouksessa on puhuttu, että oman kylän pinssit voisivat olla yksi keino tähän. Muutamaa minuuttia aiemmin Ella on lupautunut askartelemaan pinssien pohjat tietokoneellaan. Kokouksessa on jo sovittu ajankohta pinssien tekemiseen, ja katkelman alussa Kamilla, toinen kokouksen puheenjohtajista, tarjoutuu varaamaan pinssitarvikkeet Partioasemalta, jossa sijaitsee Pääkaupunkiseudun Partiolaisten toimisto. Tämän jälkeen kokouksen toinen puheenjohtaja Laura aloittaa uuden puheenaiheen siitä, miten pinssien pohjien tulostaminen hoidetaan (r. 8).

(9) Tulostuspyyntö [Kokous 3_18:47–19:20]

- 1 **Kamilla:** .hh öö mä soitam partsa-asemalle ja
- 2 varaan ne,
- 3 (0.4)
- 4 Ava: fhh k(h)olmelless(h)adall(h)e
- 5 [pinssi][tarvikkeetf,
- 6 Aura: [fyhh hhyf]
- 7 ????: [hhi hi hi hi
- 8 **Laura:** mut sit ne [tulostus.
- 9 Ava: [.hh .hhh
- 10 (0.3)

11 **Laura:** sit meitä täytyy jotengi tulostaa ne niinkuh?
 12 Juho: m[m.
 13 Paula: [ne pitäs varmaa tulostaa siel heti< aluks
 14 tai sit jos ne voi tulostaa ne vaik alkuu?
 15 (0.2)
 16 **Laura:** ni[i.
 17 Paula: [tai sillee valmii[ks ku me mennää
 18 Sanna: [((yskii))
 19 Paula: sin[ne,
 20 **Laura:** [(ni[i) (ehkä),
 21 **Kamilla:** [tsinnehä pystyy laittaa niit
 22 tulostuspyynn#töi#?
 23 (0.2)
 24 Paula: ne [piti laittaa nyt jo?=
 25 **Laura:** [nii.
 26 Ella: =#ai#.
 27 **Laura:** laittaaaks Ella sit ku sä oot saanu ne
 28 [valmiiks ni,
 29 Ella: [ai tulostuspyynnön, kelleh.
 30 (0.2)
 31 Ava: [PHH
 32 **Laura:** [(-) Karitalle var]maa,
 33 **Kamilla:** [saat sä tulostettuu,]
 34 **Laura:** °([-)°,
 35 Paula: [se oli kans yks niist mitä siel oli<, (0.2)
 36 että pitää laittaa tiet[tyym päivää menness
 37 ?????: [rh khmm,
 38 Paula: tulostuspyynnöth,
 39 Ella?: °ahaa.°=
 40 ?????: =°(-)°
 41 ?????: (-[-)
 42 **Kamilla:** [jos me_ei haluta niit leirille me
 43 halutaa ne ennel_leirii?
 44 Paula: nii se o totta.
 45 ?????: y [hy hy .h
 46 Juho: [fhm£
 47 ?????: h[hh
 48 **Kamilla:** [mä kysy samal et voidaaks me lähettää
 49 se,
 50 Ella: joo.
 51 **Kamilla:** aa< (.) tiedosto sinne?
 52 (1.8)
 53 **Kamilla:** ja olik[se kello s- kuustoist alkaeh?

**Päätös muistiossa: Pinssitehdas 4.6. klo 16 -> Kamilla on varannut passan Ella paskar-
telee ja hoitaa tulostuksen.**

Rivillä kahdeksan toinen puheenjohtaja Laura tuo *mut sit* -alkuisella vuorolla pinssien tekoon uuden näkökulman, tulostamisen, jonka hän nimeää lausekkeella (VISK § 1034; Sorjonen 1989: 174). Lyhyen tauon jälkeen Laura eksplikoi edellistä vuoroaan uudelleenmuotoilulla: heidän täytyy tulostaa pinsseihin tulevat pohjat (r. 11). Paula esittää kaksi ratkaisuvaihtoehtoa (r. 13–14, 17, 19). Sen jälkeen toinen puheenjohtaja Kamilla esittää ratkaisuksi tulostuspyyntöjen lähettämisen Partioasemalle, minne he ovat menossa tekemään pinssejä (r. 21–22). Liitepartikkelilla *-hä* (r. 21 *tsinnehä*) Kamilla implikoi, että

tieto tulostuspyyntöjen lähettämisestä pitäisi olla muillekin tunnettu tosiasia (VISK § 830).

Laura kuittaa Kamillan ilmi tuoman tiedon (r. 25 *nii*) ja pian tämän jälkeen esittää pyynnön Ellalle, että tämä lähettäisi tulostuspyynnön toimistolle sen jälkeen, kun Ella on saanut pinsseihin tulevat pohjat valmiiksi (r. 27–28). Laura pyyntö on lausetyypiltään interrogatiivi, jonka finiittiverbi *laittaa* on indikatiivimuotoinen. Pyyntö esittävä lause alkaa kolmaspersoonaisena ja nimeää Ellan, jolloin vuoro on suunnattu kaikille läsnäolijoille. Laura kuitenkin siirtyy yksikön 2. persoonaan, jolla hän ilmaisee pyydetyn toiminnan ajankohdan (*sit ku sä oot saanu ne valmiiks ni*). Laura siis sekä kohdistaa pyynnön suoraan Ellalle että suuntaa pyynnön sisältämän ratkaisun koko kokoukselle.

Vastauksen sijasta Ella hakee tarkistusta pyyntöön kahdella korjausaloitteella (r. 29). Ensimmäinen on lausekemuotoinen ymmärrysehdokas, johon kuuluu vuoronalkuinen partikkeli *ai*. Se sekä käsittelee esiin tullutta tietoa uutena että tarkistaa, mitä Laura pyynnöllään tavoittelee (Haakana, Kurhila, Lilja & Savijärvi 2016: 275). Toinen korjausaloite (*kelleh*) suuntautuu eteenpäin, ja sillä Ella hakee tietoa, kenelle pyyntö pitäisi lähettää. Laura vastaa Ellan jälkimmäiseen korjausaloitteeseen (r. 32), ja samaan aikaan Kamilla kysyy Ellalta tämän mahdollisuudesta tulostaa (r. 33). Tässä vaiheessa Paula palaa aiempaan huomionsa (r. 24) tulostuspyyntöjen aikataulusta, joka aiemmin jätettiin huomiotta, ja hän ilmoittaa, milloin tulostuspyyntöjen olisi pitänyt olla toimistolla (r. 35–36 & 38). Hänen vuoronsa implikoi, että puheenjohtajat eivät ole ajan tasalla ohjeistuksesta. Ellan hiljainen vuoro *ahaa* (r. 39) osoittaa, että Paulan kertoma tieto on hänelle uutinen, ja implikoi, että tieto vaikuttaa hänen tulevaan toimintaan ja mahdollisuuteen toteuttaa Lauran pyyntö (ks. Koivisto 2017). Hän ei tuota jälkijäsentä Lauran alkuperäiseen rivien 27–28 pyyntöön.

Kamilla esittää ratkaisun asettamalla rinnan kaksi ajankohtaa tulosteiden tekemiselle ja implisiittisesti torjuu Paulan esittämän ongelman (r. 42–43). Kamillan vuoroon reagoidaan samanmielisyydellä (r. 44) ja naureskelulla (r. 45–46). Kamilla tarjoutuu lähettämään tulostuspyynnön (r. 48 ja 51): *samal* viittaa hänen aiempaan ilmoitukseen pinsitarvikkeiden varaamisesta (r. 1–2). Pyyntö kohteena ollut Ella implikoi toiminnan olevan selvä (r. 50). Tämän jälkeen Kamilla siirtyy pinssi-kokouksen kellonajan varmistamiseen.

Esimerkissä 9 pyyntö tehtävän vastuulle ottamisesta suunnattiin henkilölle, jonka vastuulla oli jo relevantti asia (tulostettavan dokumentin valmistelu). Ellaa siis käsiteltiin sopivana henkilönä, joka voi toteuttaa pyydetyn asian. Vaikka Ellan ei suoraan

eksplikoi suostumistaan tehtävään, hän on jo aiemmin lupautunut ottamaan vastuulleen tulostamiseen kiinteästi liittyvän asian, tulostettavan dokumentin tekemisen, joten hänen minimaalinen myöntyminen, tai pikemminkin kieltäytymisen puuttuminen, riittää päätöksen syntymiseen. Lisäksi Ellan tuleva toiminta on riippuvainen tiedosta, saako tulospyynnön lähettää toimistolle – hän ei katkelman aikana vielä tiedä, pystyykö toteuttamaan tiedoston lähettämisen. Vastuu lähettämisestä ei kuitenkaan siirry Kamillalle: Kamilla vain varmistaa, voiko tiedoston lähettää, ja Ellaa käsitellään vastuullisena tiedoston lähettämisestä, kuten kokouksen muistioon tehty merkintä osoittaa.

Esimerkissä 9 interrogatiivimuotoinen pyyntö suunnattiin yksittäiselle henkilölle, Ellalle. Aineistoni kaksi muuta työnjakoa toteuttavaa pyyntöä suunnataan kuitenkin jollekin ryhmälle. Esimerkin 10 kokouksessa suunnitellaan Kyläiltaa, joka järjestetään ennen leiriä ja joka on tarkoitettu kaikille leirille potentiaalisesti osallistuville lapsille ja nuorille. Kokouksessa on suunniteltu erilaisia ohjelmakokonaisuuksia, joiden avulla tutustutaan sekä tulevaan leiriin että muihin leirille osallistuviin. Ennen esimerkin 10 katkelmaa kokouksessa on jaettu Kyläiltaan tulevat ohjelmakokonaisuudet lippukunnittain, mutta joidenkin ohjelmakokonaisuuksien vastuulippukunnat jaetaan uudelleen erilaisten syiden, kuten käytössä olevien tilojen, takia, jolloin joitakin muitakin ohjelmakokonaisuuksien vastuita täytyy jakaa uudelleen.

Leiriportti-ohjelmakokonaisuuden vastuu on ensin osoitettu MeKä-lippukunnalle. Sen jälkeen leiriportti-ohjelmakokonaisuutta on ehdotettu RoMe-lippukunnalle³, jolta ei ole läsnä ketään edustajaa kokouksessa. Esimerkissä 10 Laura, toinen puheenjohtajista, kääntyy Tommia päin, joka kuuluu pysyvään SNP-lippukuntaan, eikä heiltä ole ketään muuta jäsentä kokouksessa kuin Tommi. Kokouksessa käydään päällekkäin leikkiin liittyvää keskustelua. Laura on kokouksessa kirjuri, ja hänellä on kädessään paperi, johon hän tekee merkintöjä kokouksen aikana. Laura sopii leiriportti-ohjelmakokonaisuuden siirrosta SNP:lle kaksistaan Tommin kanssa, kun muut kokouksen osallistujat keskustelevat leikistä. Seuraavasta katkelmasta on tummennettu Luran ja Tommin käymä keskustelu. Koska muut osallistujat puhuvat leikistä, Luran puhetta on paikoitellen hankalaa kuulla. Jakson kannalta tärkeät multimodaaliset huomiot on merkitty litte-raattiin.

(10) Siiran leiriportti [Kokous 2_00:56:02–00:56:37]

³ Ei tule sekoittaa RoMi-leirilippukuntaan, joka on voimassa vain leirin ajan. RoMe-lippukunta on pysyvä rekisteröity yhdistys.

+ Lau katse
 * Tom katse
 ^ Lau käsi

```

1  Ava:      >koska siis< tä[t,ähä voi leikkii
2  Kiira:      [joo.
3  Ava:      iha kaikkie kans
4  Kiira:      ko[kouksissa?
5  Kiira:      [↑nii nii sitä mä tarkoiti ju+st
   Lau          +..>
6  et[tä sitä *ka+nnattaa leikkiä se o hyvä; ]
7  Laura:    [ pitäs*kö+ meitä tehdä *nii et jos me ] tehään
   .....+katsoo Tom----->
   Tom          *.....*katsoo Lau----->

8  [se infopaketti et jos me ]
9  Kiira:      [tuli yhtäkkii mielee >et se oli niinku<,]
   Lau          ----->
   Tom          ----->

10 Laura:    tehää [se Kahuut et ne vä]hä liit[tyy et siihe
11 Kiira:      [kannattaaki leikkiä?]
12 Ava:      [mm m,
   Lau          ----->
   Tom          ----->

13 Laura:    mitä me ol+laa
   -----+..>
   Tom          ----->

14 => [+ni haluuttekste si*tä lei+*riport+]tii?]
15 Kamilla:  [@Siira oli pienet [siivet@
16 Kiira:      [ai Sii- Siira ]
   Lau          +katsoo paperi-----+.....+katsoo Tommia->
   Tom          -----*katsoo paperia*katsoo Lau----->

17 Kiira:      oli pienet sii*vet. mi*[kä on sit,]
18 Kamilla:  *[@JA PER]HONEN
   Lau          ----->
   Tom          -----*.....*katsoo seinää->

19 [ON I]SOT@.
20 Laura:    [(-),]
   Lau          ----->
   Tom          ----->

21 Laura:    tai *[niinku vaa *et sitä ideoida, (-) [(nyt) siihe ]
22 Kiira:      *[just joo. joo, joo. >'t_sii oli< [hyvät kuvat ]
23 Tommi:    [mm,
   Lau          ----->
   Tom          ----*.....*katsoo Lau----->

24 Laura:    [välttämät miten? ]
25 Kiira:      [niist kaikista >jotenki ne] oli< (.) [nii mie]titty
26 Laura:    [(millast),]
   Lau          ----->
   Tom          ----->

```

27 Kiira: jo etukätee et mitä [ne o- on?
 28 **Laura:** [et, haluu vetää [et
 29 **Tommi:** [mm,
 Lau ----->
 Tom ----->

30 [onks just se (neljä) kynää palperi
 31 Kiira: [mikä se lei[kki oli mikä siihen,]
 32 Saara: [(--),
 33 Ava: [hy he he he
 Lau ----->
 Tom ----->

34 **Laura:** [vai haluuks sit miten *sitä,]
 35 Kiira: [Kamilla mikä leikki sii*he liittyy.]
 Lau ----->
 Tom -----*katsoo sivuun>

36 joku [se oli semmone_et niinku että,
 37 **Laura:** [ideoida,
 Lau ----->
 Tom ----->

38 (0.2)
 Lau --->
 Tom --->

39 **Tommi:** seki *kä[y *hyvi?]
 40 Kiira: [piti py][säht+yä se #ö ö# niinku +jää (.)
 41 **Laura:** [joo.+
 Lau -----+.....+katsoo paperia
 Tom -----*.....*katsoo paperia----->

42 Kiira: jää jähmettyy *siihe asentoon tai?
 Tom -----*
 43 Ava: tuli vaam muute mielee tästä se;
 44 (0.5)
 45 Ava: to^ta (.) mega (.) koulutusviikollopun,
 Lau ^kirjoittaa paperiin----->
 46 (0.6)
 Lau ---->
 47 Ava: ensimmäinen ilta kun (.) oltii siellä huikeel^la
 Lau -----^
 48 Siira (0.2) edustuksella ja sit se oli sillee

Päätös muistiossa: Siiran leiriportin suunnittelua 15min SNP

Kokouksessa istutaan ringissä olevilla sohvilla, mutta Tommi istuu sohvien takana olevalla pöydällä. Aiemmin kokouksessa on jaettu Kyläillan ohjelmakokonaisuudet lippukunnittain, ja noin viisi minuuttia ennen esimerkin 10 katkelmaa Tommi on ilmoittanut, että hänen lippukuntansa SNP ottaa Kahoot-tietovisa-ohjelmakokonaisuuden vastuulleen. Kokouksessa on kuitenkin sen jälkeen keskusteltu Lauran ja Kamillan eli puheenjohtajien vastuulla olevasta infopaketesta, ja Ava on arvellut, että Kahoot-tietovisa menee osittain

päällekkäin infopakettin kanssa. Lauran tuleva vuoro kytkeytyykin näihin aiempiin keskusteluihin.

Rivien 5–7 vuorojen aikana Laura kääntyy Tommia kohti ja katsoo tätä. Hän aloittaa interrogatiivisen pyynnön (*pitäskö meitä tehdä nii et*, r. 7). Laura luettelee kaksi pyyntöön vaikuttavaa ehtoa: aiemmin kokouksessa on jo sovittu, että infopaketti-ohjelmakokonaisuus on Lauran ja Kamillan vastuulla (*jos me tehdään sen infopaketti*, r. 7–8), ja Kahoot-ohjelmakokonaisuutta on ehdotettu Lauran ja Kamillan vastuulle (*jos me tehdään se Kahoot*, r. 8 ja 10). Laura vielä eksplikoi, että nämä kaksi ohjelmakokonaisuutta liittyvät toisiinsa (r. 10 ja 13). Laura kytkee rivillä 14 *jos*-alkuiset ehdot Tommille suunnattuun tehtävään *ni*-partikkelilla (vrt. Couper-Kuhlen & Etelämäki 2014): jos Laura ja Kamilla ottavat Kahoot-ohjelmakokonaisuuden vastuulleen, Tommin lippukunnan on otettava jokin muu vastuutehtävä. Laura vetoaa rivin 14 pyynnössään *haluta*-verbillä Tommin lippukunnan SNP:n tahtoon ottaa leiriporssi-ohjelmakokonaisuus itselleen. Interrogatiivisuuden ja tahtoon vetoamisen avulla Laura hakee Tommia mukaan päätöksentekoon ja osoittaa, että vaikka hän pyytää ohjelmakokonaisuuksien vaihtoa, Tommilla on sananvaltaa tulevaan päätökseen.

Tommi ei vastaa Lauran pyyntöön, ja välissä, rivien 14–21 aikana, on noin 1,5 sekunnin tauko. Kun Tommi ei vastaa, Laura selostaa, mitä leiriporssi-ohjelmakokonaisuuden vastuuseen kuuluu: ideoida, miten leiriporstin suunnittelurasti toteutetaan Kyläillassa (r. 21). Käyttämällä sävypartikkelia *vaan* hän implikoi, että ideointi ei ole vaativa tehtävä (VISK § 828). Laura jättää vuoronsa kesken (r. 24), tekee hetken päästä itsekorjauksen (*millast*, r. 23) ja tauon jälkeen antaa esimerkin, miten ohjelmakokonaisuutta voi suunnitella (r. 28, 30, 34 ja 37).

Hieman selostuksen jälkeen Tommi vastaa Lauran pyyntöön (r. 39). Tommi myöntyy ohjelmakokonaisuuksien vaihtoon (*käy*). Pronominilla *se* Tommi viittaa Lauran pyyntöön ennen tämän selitystä, mutta siihen lisäämällä *ki*-liitepartikkelilla hän ei rajaa pois alkuperäistä vaihtoehtoa, että Kahoot-tietovisa olisi hänen lippukuntansa SNP:n vastuulla. Samalla hän kuitenkin asettaa Lauran esittämän vaihtoehdon mahdolliseksi – lisäksi partikkeli tuo vuoroon myönnyttelevän sävyn (ks. Niemi 2007: 79). Tommi käyttää myös adverbia *hyvi*, joka implikoi, että Lauran pyyntö ei ole ainoastaan mahdollinen vaan myös hyvä vaihtoehto. Kesken vuoronsa Tommi suuntaa katseensa Laurasta tämän kädessä olevaan paperiin. Välittömästi Tommin vuoron jälkeen Laura kuittaa Tommin vuoron joo-dialogipartikkelilla (r. 41) ja tulkitsee vaihdon käyvän Tommille. Tämän jälkeen

hän kääntyy Tommista pois, kääntää katseen kädessään olevaan paperiin ja hetken päästä tekee sille muistiinpanoja (r. 45 lähtien).

Esimerkissä 10 päätös työnjaosta tehtiin vain kahden osallistujan kesken, samaan aikaan kun muut osallistujat keskustelivat jostakin muusta. Tilanne on tässä mielessä epätyypillinen muuhun aineistoon nähden: yleensä päätökset tehdään niin, että kaikki osallistujat ovat kuulolla. Vaikka muita osallistujia ei tässä vaiheessa kuultu, aiheesta kuitenkin oli keskusteltu aiemmin. Noin neljä minuuttia ennen esimerkin 10 katkelmaa Ava toi ilmi, että Kahoot-tietovisa menee päällekkäin info-ohjelmakokonaisuuden kanssa, josta vastuussa ovat Kamilla ja Laura. Päätöksiä ei työnjaosta silloin kuitenkaan tehty, ja käsittelemässäni katkelmassa Laura jakoi kaksi vastuutehtävää uudelleen, viitaten aiemmin puhuttuun. Päätöksen taustalla oli siis aiempi kaikkien osallistujien yhdessä käymä keskustelu.

5.2 Tarjoutuminen tekemään vastuutehtävä

Alaluvussa 5.1 käsittelin työnjaosta päättämistä siitä näkökulmasta, miten pyynnöillä toutetaan työnjakoa. Tässä alaluvussa keskityn aineistoni niihin esiintymiin, joissa joku tarjoutuu itse tekemään jotakin tai tarjoaa omaa ryhmäänsä tekemään jotakin. Neljässä tapauksessa viidestä tarjoutuja on muu kuin puheenjohtaja.

Kuten luvussa 2 kirjoitin, Couper-Kuhlen (2014) laskee myös tarjoutumiset samaan laajennettuun direktiivis-komissiivisten toimintojen ryhmään kuin muun muassa pyynnöt ja ehdotukset. Kaikilla tähän ryhmään kuuluvilla toiminnoille yhteistä on, että puhuja yrittää niillä saada jotakin aikaan tulevaisuudessa, ja näihin toimintoihin liittyvät deonttiset asemat ja asennoitumiset – eli kenellä on oikeus päättää ja miten tätä tuodaan esille vuorovaikutuksessa. Lisäksi preferoitu vastaus näille toiminnoille on joko hyväksyminen, myöntyminen tai suostuminen. (Mas. 624.) Aineistoni tarjoutumisista neljä on lausetyypiltään deklaratiiveja ja yksi on interrogatiivi. Käsittelen ensin lausetyypiltään deklaratiivisia tarjoutumisia.

5.2.1 Deklaratiivimuotoiset tarjoutumiset

Kaikissa aineistoni neljässä deklaratiivilauseella tuotetussa tarjoutumisessa käytetään modaaliverbiä *voida*; kolmessa finiittiverbi on indikatiivissa ja yhdessä konditionaalissa.

Kahdessa esiintymässä tarjoutuja tarjoutuu yksin tekemään jonkin asian, ja kahdessa muussa tarjoutuja tarjoutuu osana ryhmää tekemään jotakin.

Analysoin ensin esimerkin, jossa tarjoutuja tarjoutuu yksilönä ottamaan vastuutehtävän. Katkelman 11 kokouksessa on keskusteltu pinssien tekemisestä leirille. Kyseessä on sama kokous kuin alaluvun 5.1.1 esimerkissä 9, ja esimerkin 11 katkelma tapahtuu muutamaa minuuttia ennen esimerkkiä 9. Leirillä kylien tulee ilmentää omaa identiteettiään, ja osallistujat ovat ideoineet, että pinssissä olisi Siira-kylän logo. Leirillä eri ikäkaudet erottaa erivärisistä rannekkeista, ja kokouksessa on ollut puhetta siitä, että myös pinssien taustaväri voisi olla erivärinen riippuen pinssin käyttäjän ikäkaudesta. Katkelman aikana Ella tarjoutuu tekemään pinssien pohjat tietokoneellaan.

(11) Eli sä paskartelet ne pohjat [Kokous 3_17:44-18:08]

* Kam oikea käsi

+ Kam katse

ø Ell katse

```

1  Aura:      mut_toisaalt ↑eik_siel oo eriväriset
2              rannekkeet #siäl:#
3              (0.2) [leiril nii sitte (--)]
4  Ava:      [nii mut eik_se ois kuulii kans et se]
5              [ois_sil#lee#]
6  Aura:      [no ölis se ] kyl°lä°;
7  ?????:    mm,
8  ?????:    [aa,
9  Ava:      [koska; (0.2) sit se ranneke o kui[tengi musta sel
10  ?????:    [mhh
11  Ava:      leirim epäätt(h)eeks? [mut siis,]
12  Ella:      [mä voi-, ]
13  Ella:      +mä vo+in (.) käyttää mun (0.2)
14  Ella:      +.....+katsoo E----->
15  Ella:      fotoshoppia eli poverpointtia °tähä
16  Ella:      økatsoo Kam->
17  Kam:      ----->
18  Ella:      [jos paskarrellaan
19  Juho:      [jth hē
20  Ella:      ----->
21  Kam:      ----->
22  Ella:      *jot[ku° (pohjat) missä,]
23  Kamilla:   [okei eli sä pas]kar*telet ne *pohøjat.
24  Ella:      -----ø
25  Kam:      ----->
26  Kam:      *.....*osoittaa Ell*laskee kättä->
27  Ella:      #jo[o#.
28  Laura:     [+mut *m:ites* sit se nimi et tavallaan (.) no
29  Laura:     ----+
30  Laura:     ----->*,*,*,*,*
31  Laura:     (.) se on ehkä helpoint 't me vaa kirjotetaa
32  Laura:     se sit siihe [koska muuten se menee,
33  Ava:      [nii sillee et jät[tää siihe
34  Ella:      [nii,

```

26 Ava: joku valkose laatiko mihi [ki- mahtuu
 27 **Laura:** [nii.
 28 Ava: kirjot[taa?
 29 Ella: [°joo°;

Päätös muistiossa: Pinssitehdas 4.6. klo 16-> Kamilla on varannut passan *Ella paskar-telee* ja hoitaa tulostuksen

Ava perustelee Auralle pinssien taustavärejä sillä, että leirin aikana kädessä olevat rannekkeet menevät kuitenkin likaisiksi (r. 9 ja 11). Ella (r. 12) yrittää aloittaa tarjoutumisvuoronsa siirtymän mahdollistavassa kohdassa samaan aikaan kun Ava jatkaa vuoroaan, ja molemmat keskeyttävät lausumansa. Tämän jälkeen Ella valitsee itsensä puhujaksi ja aloittaa vuoronsa uudelleen (r. 13). Ella tuottaa tarjoutumisen deklaratiivimuotoisena lausumana, jonka modaalinen, mahdollisuutta ilmaiseva finiittiverbi *voida* on indikatiivimuotoinen. Vuorollaan Ella ilmaisee, että hänen on mahdollista tehdä pinssien pohjat, mikäli he päätyvät kokouksessa siihen, että pinsseille tehdään eriväriset pohjat (*jos*-alkuinen lause, r. 16 ja 18). Vuoron aikana toinen puheenjohtaja Kamilla suuntaa katseensa Ellaan. *Poverpointtia*-sanon kohdalla Ella katsoo Kamillaa ja heidän katseensa kohtaavat.

Ella jättää lausumansa kesken (r. 18), kun Kamilla aloittaa vuoron kesken hänen vuoronsa, miltei heti sen jälkeen, kun Ella on sanonut sanan *paskarrellaan*. Ensin Kamilla ilmaisee *okei*-partikkelilla tulkinneensa Ellan vuoron tarjoutumiseksi ja hyväksyy sen (r. 19). Siitä hän siirtyy esittämään *eli*-alkuisella lauseella tulkinnan Ellan vuorosta. Hän muotoilee Ellan vuoron ytimen (formulaatio, ks. Heritage & Watson 1979), ja formulaation avulla hän vie Ellan tarjousta kohti päätöstä – tätä tukee myös Kamillan elekieli, kun hän katsoo Ellaa ja osoittaa tätä kädellään. Kamilla myös kierrättää Ellan käyttämää verbiä *paskarrella*, mutta käyttää siinä yksikön 2. persoonaa. Toisin kuin Ella, joka viittasi passiivimuotoisella verbillä (*paskarrellaan*) myös muihin osallistujiin, Kamilla tulkitsee, että Ella yksin askartele pohjat. Ella kääntää katseensa pois Kamillasta hieman ennen kuin tämä lopettaa vuoronsa (r. 19) ja vahvistaa tämän tulkinnan *joo*-partikkelilla (vrt. Sorjonen 2001: 49), joten päätös siitä, että Ella askartele pohjat pinssejä varten, syntyy.

Formulaatit ovat kokousvuorovaikutuksessa tyypillinen puheenjohtajien resurssi, jota voidaan käyttää päätöksenteon välineenä. Osallistujat myös orientoituvat formulaatioihin päätöksenteon materiaalina eivätkä esimerkiksi uutisina tai ilmoituksina (ks. esim. Barnes 2007). Tämä näkyy myös Ellan responssissa Kamillan formulaatioon rivillä 20: Ella ei esimerkiksi vastaa *selvä*, vaan hän orientoituu Kamillan vuoroon päätöstä hakevana.

Aineistoni osoittaa, miten keskustelun institutionaalisuus vaikuttaa tarjoutumisten vastauksiin. Arkikeskustelussa tarjoutumiset tyypillisesti hylätään, tai jos ne hyväksytään, hyväksyntä rakennetaan vastahakoiseksi. Tarjoutumisia on kuvattu arkikeskustelussa hierarkkiseksi ja yksipuoliseksi: tarjouksen hyväksyjä tunnustaa tarpeensa apuun ja asettaa itsensä kiitollisuudenvelkaan tarjoutujaan nähden. (Couper-Kuhlen 2014: 629–630.) Mitään tämän tyyppistä vastahakoisuutta ei ole nähtävissä Kamillan rivin 19 formulaatiossa: pikemminkin hän pyrkii synnyttämään päätöksen mahdollisimman pian. Vapaaehtoistyössä harvemmin on liikaa tekijöitä, ja aineistoni osoittaa, että partiokontekstissa tarjoutumisiin tartutaan hanakasti, ilman osoituksia tarjouksen hylkäämisestä. Tämä näkyy myös muissa aineistoni tarjoutumisesekvensseissä.

Aineistoni kokouksissa voidaan tarjoutua myös ryhmänä ottamaan vastuutehtävä. Esimerkin 12 kokouksessa osallistuja tarjoutuu oman ryhmän puolesta ottamaan vastuutehtävän. Katkelma liittyy jälleen ennen leiriä järjestettävään Kyläiltaan. Katkelma alkaa siitä, kun Laura kertoo, mitä ohjelmakokonaisuuksia he ovat suunnitelleet, ja ehdottaa, miten ohjelmakokonaisuuksien suunnitteluvastuut jaetaan.

(12) Speed dating [Kokous 2_00:48:10–00:49:04]

+ Lau katse

^ Lau oikea käsi

* Ava kasvonilmeet

ø Ava oikea käsi

• Juh katse

```

1  Laura:    no mut MEIL ois nytte et jos:, (0.4) vaik_et
2              suurim piirtei vaik niiku et lippukunnittai jakais
3              et kuka sit valmistelee mitä? .hh
4              (0.4)
5  Laura:    montas lippukuntaa meil o, yks kaks kol nel viis
6              lippukuntaa,
7              (0.6)
8  Laura:    no s'thän tää menis meil ois:? (0.2) no n't se
9              tutustumis ja spiid deitling, siihe nyt ei
10             tietty hirveesti tarvi mut vähä niit kysymyksiä
11             ja muuta valmistella; °sit° joku alkujuttu, .hh
12             no sit se;
13             (1.4) ((L katsoo kädessään olevaa paperia))
14 Laura:    Siira-leriportti Siira-huuto (.) Siira-identiteetti
15             joku semmonem piste et miten sit ↑sitä,
16             (0.4)
17 Laura:    ja sit no niit pinssejä yks, (0.3) ja s't et
18             valmistelee ne pinssiähiot ja muut, .hh tai niinku
19             et #vaam# printtaa ne huolehtii et ne om paikalla;
20             sit kolmonen ois Kliffa keksit leivokset;
21             (0.6)
22 Laura:    ja sitte ois_se Kahuut_tietovisa? +ja s't +me voidaa
                +.....+katsoo Kam->

```


23 valmistella vaik semmone infojuttu niin[ku siit
 24 **Kamilla:** [joo.
 Lau ----->
 25 **Laura:** leiri+stä? niinku ohjelmasta ja [muusta,
 26 ????: [°mm m?°
 Lau -----+
 27 (1.3)
 28 **Laura:** onks vapaaehto[sia,
 29 **Ava:** [HaMi +øvois ot*+taa (0.2)
 ø.....ønostaa etusormi ojossa->
 *hymyilee----->
 Lau +.....+katsoo Ava---->
 30 **Ava:** øspiid• de+it• tinøgi?•
 Ava ø,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,ø
 Ava ----->
 Juh •.....•katsoo Avaa*,>
 Lau -----+,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,>
 31 (0.2)•
 Ava ----->
 Juh ,,,,,,•
 Lau ,,,,,,>
 32 **Laura:** [+mjoo o?*
 33 **Juho:** [°(kyllä)°,
 Ava -----*
 Lau +katse paperissa->
 34 *(0.8)
 Lau ----->
 35 **Kamilla:** mä ^voisi hei lukee täältä tää Kotilo huudon?
 Lau ----->>
 Lau ^kirjoittaa paperiin----->>

Päätös muistiossa: *Tutustumisita/ryhmäytymistä 30min HaMi*
Speed dating
Muita leikkejä

Kokouksen toinen puheenjohtaja Laura ehdottaa, että ohjelmakokonaisuudet jaetaan lippukunnittain (r. 1–3): Siira-kylään kuuluu viisi lippukuntaa, ja heillä on jaettavana viisi ohjelmakokonaisuutta. Kuvailtuaan kaikki jaettavana olevat ohjelmakokonaisuudet Laura kysyy vapaaehtoisia (*onks vapaaehtosia*, r. 28). Hän siis muotoilee kysymyksensä niin, ettei rajaa vapaaehtoisuuden ulkopuolelle ketään tai mitään ryhmää (vrt. *onks joku/kukaan vapaaehtoinen / onks joku lippukunta vapaaehtoinen*).

Ava ottaa vuoron välittömästi Lauran kysymyksen jälkeen, päällekkäin sen viimeisen tavun kanssa (r. 29). Ava tarjoutuu ottamaan speed dating -nimisen ohjelmakokonaisuuden oman lippukuntansa HaMin puolesta. Lause on yksikön 3. persoonassa ja sen subjektina on Avan ryhmään viittaava HaMi. Konditionaalimuotoisella modaaliverbillä *voida* Ava merkitsee ohjelmakokonaisuuden ottamisen mahdolliseksi. Vuoronsa aikana Ava nostaa oikean käden vartalonsa viereen ja nostaa etusormensa pystyyn sekä hymyilee. Samalla hän katsoo Lauraa. Vuoron aikana Juho, joka myös kuuluu HaMi-lippukuntaan, vilkaisee vieressään istuvaa Avaa.

Laura rekisteröi Avan tarjoutumisen kaksihuippuisella *mjoo o* -partikkelilla (r. 32) ja katsoo paperia, jolle hän on koko kokouksen ajan kirjannut muistiinpanoja. Samanaikaisesti Juho sanoo hyvin hiljaisella äänellä *kyllä* (r. 33), myöntyen Avan esittämään tarjoutumiseen koko HaMi-ryhmän puolesta. Myöntymisellä hän kohtelee Avan vuoroa tarjoutumisena eikä ehdotuksena: hän ei esimerkiksi arvioi, pystyykö HaMi toteuttamaan ohjelmakokonaisuuden suunnittelun. Sekvenssi päättyy Luran muistiinpanojen tekemiseen, ja Kamilla siirtyy lukemaan toisen kylän, Kotilon, tunnushuutoa muille.

Esimerkki 12 on aineistoni tarjoutumisvuoroista kaikkein yksinkertaisin. Se tuotetaan jälkijäsenenä kysymykseen, jossa on pyydetty vapaaehtoisia ottamaan jokin ohjelmakokonaisuuksista vastuulleen. Sekä toinen puheenjohtajista että HaMi-ryhmään kuuluva Juho hyväksyvät Avan tarjoutumisen. Koska Laura mainitsee, että ohjelmakokonaisuuden jaetaan lippukunnittain (r. 1–3), on luontevaa, että Ava tarjoutuu lippukuntana ottamaan ohjelmakokonaisuuden. Esimerkki 12 on deklaratiivimuotoisista tarjoutumisista ainoa, joka on tuotettu konditionaalissa. Konditionaalin käyttö liittyyneen ryhmän puolesta tarjoutumiseen, ja se on yksi keino merkitä vuoro epävarmaksi, kun tarjoutuminen koskee muitakin kuin puhujaa.

Analysoin vielä aineistoni toisen ryhmän puolesta tehtävän tarjoutumisvuoron, jossa käytetään osin eri keinoja kuin esimerkissä 12. Lisäksi esimerkissä 13 on ainoa puheenjohtajan tuottama tarjoutumisvuoro, johon liittyvä päätös on kirjattu muistioon. Katkelma on samasta kokouksesta kuin esimerkki 12, jossa Kyläillan ohjelmakokonaisuuksia vasta alettiin jakaa. Esimerkki 13 tapahtuu muutamaa minuuttia myöhemmin, jolloin Kyläillan kaikki ohjelmakokonaisuudet on jaettu lippukunnille. Kokouksen edetessä joitakin ohjelmakokonaisuuksia kuitenkin jaetaan uudelleen ja vaihdellaan erilaisten käytännön syiden takia. Alun perin pinssi-ohjelmakokonaisuuden toteuttamisvastuu on jäänyt pysyväälle VaKa-lippukunnalle, jota Saara edustaa kokouksessa. Kaikki muut ohjelmakokonaisuudet jaettiin ennen pinssejä, ja VaKa oli ainoa, jolla ei ollut vielä vastuukokonaisuutta, joten pinssit jäivät heille. Ennen katkelmaa kokouksessa on jo jonkin aikaa keskusteltu siitä, miten pinssit toteutetaan ja mitä käytännön asioita niiden tekemiseen tarvitaan (esim. pinssikone). Käytännön asioiden selvittämisen jälkeen Laura, toinen puheenjohtajista, esittää, että hänen lippukuntansa MeKä ottaa pinssit ja Saaran edustama lippukunta VaKa ottaa leivos-ohjelmakokonaisuuden. Vastuu leivoksista on jaettu ennen katkelmaa RoMe-lippukunnalle, josta ei ole ketään paikalla kokouksessa.

(13) Pinssit [Kokous 2_51:43–52:16]

1 Kiira: =voin tulostella niitä s't mä laitan; .hhh mä
 2 e itte siis pääse tollon mut mä lait[an sit
 3 **Laura:** [nii i?
 4 Kiira: tota:,
 5 (0.7)
 6 Kiira: tulemaa siis joko;
 7 (0.8)
 8 Kiira: jonku teiän kautta taikka sitte mä (.) voin
 9 laittaa tietysti mein tarpojan kaut[ta myöski
 10 **Laura:** [joo o?
 11 Kiira: sev vaa niinku,
 12 (0.2)
 13 **Laura:** joo?=
 14 Kiira: =sen,
 15 (0.4)
 16 **Laura:** joo [o,
 17 Kiira: [°(suoraa) sinneh°,
 18 **Laura:** no onks se sit helpompi et
 19 => ehkä ei, **ehkä me voidaan hoitaa se**
 20 => **pinssijuttu et**, (0.2) tavallaa et
 21 sit[te jos_sä tulostat ni me
 22 **Aura:** [°joo o?°
 23 **Laura:** [voidaa Kamillan kaa,]
 24 **Aura:** [eh- kyl me voidaan vaih]taa?
 25 (0.2)
 26 **Laura:** selvi[ttää >se ni< VOIDAAhamme sit, haluuksä sit
 27 **Aura:** [tää;
 28 **Laura:** tai niinku et_teist jo[ku ku te kumminki tiiätte
 29 **Aura:** [no ehkä se,
 30 **Laura:** mitä astioit ni vaik ottaa sit sen,
 31 **Juho:** mh .mhh
 32 **Laura:** leivosjutu et jos me nyt säästetään RoMe
 33 tällä kertaa tästä;
 34 **Ava:** mjoo o?
 35 **Kamilla:** ne [tiätää [että nakki napsahtaa] ↑myöhemmi.
 36 **Saara:** [mjoo,
 37 **Ava:** [mä just mieti et PITÄSkö;]
 38 **Ava:** hetkine. (0.2) kuka sitä oli sitä: infopläjäyst
 39 tekemäs?

Päätös muistiossa: *Huivimerkit 15min MeKä*

Kun kokouksessa on keskusteltu pinsseihin liittyvistä käytännön asioista, MeKä-lippukuntaan kuuluva Kiira on sanonut voivansa tulostaa pinssien pohjia (ks. r. 1–17). Riviltä 18 alkaa Lauran ehdotus, että vastuu pinsseistä siirrettäisiin VaKa-lippukunnalta, eli Saaran lippukunnalta, MeKä-lippukunnalle. Vaikka Laura on kokouksessa puheenjohtajan roolissa ja hänellä on vastuu koko Siira-kylän toiminnasta yhdessä Kamillan kanssa, Laura ja Kamilla kuuluvat sen lisäksi pysyvään MeKä-lippukuntaan. Laura aloittaa vuoronsa muotoilemalla ehdotuksen interrogatiivilauseeksi mutta jättää vuoron rakenneyksikön syntaktisesti kesken (r. 18–19). Hän muotoilee uudelleen vuoronsa tarjoutumiseksi, tällä kertaa deklaraatiivilauseella (r. 19–20). Hänen tarjoutumisvuorossaan on finiittiver-

binä *voida*-modaaliverbi, kuten Ellan esimerkin 11 ja Avan esimerkin 12 tarjoutumisvuoroissa. Lisäksi Laura käyttää modaalista adverbii *ehkä*, joka lisää vuoron epävarmuuden astetta (ks. VISK § 667): Laura ei voi yksin tehdä päätöstä ohjelman vaihdosta, vaan tarjoutuminen tarvitsee vielä ryhmän tuen.

Esimerkin 12 tavoin tarjoutuja käyttää useampia modaalisia aineksia yhdessä, kun hän tarjoutuu tekemään jotakin ryhmän puolesta. Toisin kuin Ava esimerkissä 12, Laura käyttää tarjoutumisvuorossaan monikon ensimmäisen persoonan muotoja (*me voidaan*, r. 19). Lisäksi tarjoutumisvuoro sijoittuu sekventiaalisesti eri paikkaan kuin Avan esimerkin 12 vuoro: Avan vuoro oli jälkijäsen vapaaehtoisia etsivään kysymykseen, kun taas esimerkin 13 tarjoutuminen sijoittuu pidemmän topikaalisen jakson loppupuolelle. Ennen Lauran vuoroa MeKä-lippukuntaan kuuluva Kiira on jo tarjoutunut tekemään pinssi-ohjelmakokonaisuuden kannalta relevantin asian, tulostamisen, ja Lauran tuottaa tarjoutumisensa heti Kiiran vuoron jälkeen.

Myös toinen puheenjohtaja Kamilla sekä kokoukseen osallistuvat Kiira ja Aura kuuluvat MeKä-lippukuntaan. Osallistujien katseita ja eleitä tarkastelemalla osoitan seuraavaksi, miten Laura suuntaa tarjoutumisvuoronsa monelle eri osapuolelle ja ottaa myös muut MeKä-lippukunnan edustajat huomioon tarjoutumisvuoronsa aikana.

(13B) Pinssit

* Lau katse
+ Lau käsi
^ Aur katse
ø Kam katse

```

18 Laura:      *no on+ks se ^sit +hel      +pompi      *+et
                  +.....+os. itse +os. Kii,,+os. itse
                  *katsoo Kii-----*,,>
    Aur          ^katsoo Lau----->
19              *ehkä ei, +ehkä me voi*daa *hoitaa se
                  +os. Saa vihkolla
                  *katsoo Saa-----*,,,,*katsoo Aur->
    Aur          ----->
20              pinssijuttu et, (0.2) tavallaa* *et^
                  -----*,*katsoo Kii->
    Aur          -----^
21              +sit[te+ jos sä tulostat ni me
22 Aura:      [°joo o?°
    Lau          +.....+os. Kii
    Lau          ----->
23 Laura:      [^voi daa^      Kamil^lan kaa,]
24 Aura:      [^eh- kyl^ me      voi^daa      va]ih^øtaa?
    Lau          ----->
    Aur          ^.....^katsoo Kii^.....^katsoo Lau->
    Kam          ø...

```

```

25          *ø(0.2)
    Lau      *, , , , , >
    Aur      ----->
    Kam      økatsoo Lau->
26 Laura:    *øsel*vi^[ttää >se ni< VOIDAA*øhamme sit,
                                *katsoo Saa-----*katsoo vihkoa>>
    Kam      økatsoo vihkoa Lau kädessä--økatsoo Lau>>
    Aur      -----^

```

Rivin 18 aikana Laura osoittaa nopeasti kädellään, etusormi ojossa, ensin itseään, sitten Kiiraa ja taas itseään. Samalla hänen katseensa on Kiirassa. Kun Laura muotoilee ehdotuksen uudelleen (r. 18–19), hän kääntää katseensa Saarasta Auraan, ja heidän katseensa kohtaavat. Rivien 19–20 tarjoutumisen jälkeen Laura ehdottaa työnjakoa MeKä-lippukunnan sisällä: jos Kiira hoitaa tulostuksen, Laura voi Kamillan kanssa selvittää jotakin pinsseihin liittyvää (r. 26 *selvittää se*). Laura toteuttaa tehtävien jakoa kiteytyneellä työnjakoehdotus-rakenteella, jota Elizabeth Couper-Kuhlen ja Marja Etelämäki ovat tutkineet sekä suomen- että englanninkielisessä arkikeskustelussa (2014, ks. skeema 1 s. 122–123). Rakenteen ensimmäinen osa on *jos*-alkuinen itsenäinen lausuma, jolla Laura osoittaa tehtävän toiselle eli Kiiralle (r. 21). Tällöin Luran katse on suunnattu Kiiraan, ja hän myös osoittaa tätä kädellään. Toinen osa kohdistuu ”itseensä” eli tässä tapauksessa Lauraan ja Kamillaan (r. *me voidaa kamillan kaa, (0.2) selvittää se*, r. 23 ja 26). Osia yhdistää *ni*-partikkeli, joka pikemminkin heijastaa sitä, että toinen osa on tulossa, eikä luo lausumien välille riippuvuussuhdetta (mas. 125). Couper-Kuhlen ja Etelämäki ovat havainneet, että rakennetta käytetään erityisesti silloin, kun pyyntö- tai ehdotustilanteet ovat jollain tavalla ongelmallisia (mas. 142). Laura käyttääkin työnjakoehdotus-rakennetta tilanteessa, jossa hän on lupautunut tekemään jotakin muiden ihmisten puolesta (ottamaan pinssit-ohjelmakokonaisuuden), ja hän joutuu neuvottelemaan asiasta sekä oman ryhmänsä että muiden kokousten osallistujien kanssa.

Aura hyväksyy ohjelmakokonaisuuksien vaihdon rivillä 24, hakien Kiiralta katsekontaktia, mutta tämä ei vastaa Auran katseeseen. Kun Laura on neuvotellut MeKä-lippukuntaan kuuluvien osallistujien kanssa sisäisestä työnjaosta, hän suuntaa katseensa takaisin Saaraan ja siirtyy rivin 26 lopussa ehdottamaan Saaralle, että tämän lippukunta VaKa ottaisi leivos-ohjelmakokonaisuuden vastuulleen.

Luran tarjoutumisen ja ohjelmakokonaisuuksien vaihtojen jälkeen kokouksessa siirrytään eri ohjelmakokonaisuuteen, kun Ava alkaa puhua infopläjäyksestä. Myöhem-

min kokouksessa palataan lyhyesti pinsseihin, kun Laura kokoaa, mikä ohjelmakokonaisuus menee millekin lippukunnalle. Tämä tapahtuu noin 7 minuuttia edellä käsittelemääni katkelmaa myöhemmin.

(13C) [Kokous2_58:40–59:02]

- 1 **Laura:** sit se leiriporssi; (0.5) Siira-huutoa, (0.7) ja:
 2 jotai l- ideointia ja lauluja ja muuta Siira
 3 identiteettii Äsänpee, (0.3) sitten pinssi;
 4 (0.2) jos MeKä hoitaa? .hhhhh[h Kliffa-keksit (.)
 5 **Kamilla:** [°käy°?
 6 **Laura:** ää ↑HeKa; (0.2) ja::; (0.3) nii. niit ois_sit kolme?
 7 (0.3) °vois_sit° (.) jos ois joku var:tti per:? mut
 8 siihen riittääköhän siihe keksijuttuu vartti?

Laura käy läpi muistiinpanoistaan, mikä lippukunta on vastuussa mistäkin Kyläillan ohjelmakokonaisuudesta. Hän muotoilee pinssejä käsittelevät vuoron rakenneyksiköt eri tavalla kuin muita ohjelmakokonaisuuksia käsittelevät rakenneyksiköt. Suurin osa listatuista ohjelmakokonaisuuksista on muotoiltu niin, että Laura nimeää ohjelmakokonaisuuden substantiivilausekkeella ja lisää perään vastuussa olevan lippukunnan (esim. r. 4 ja 6: *Kliffa-keksit (.) ää HeKa*). Pinssien kohdalla hän käyttää *jos*-lausetta (r. 4), joka osoittaa jonkinasteista epävarmuutta. Muihin ohjelmakokonaisuuksiin Laura ei liitä kielaineksia, jotka merkitsisivät epävarmuuden vastuussa olevasta lippukunnasta.

Hieman sen jälkeen, kun Laura on maininnut pinssi-ohjelmakokonaisuuden, Kamilla vastaa hyvin hiljaisella äänellä *käy* (r. 5), merkiten pinsseistä vastuun menemisen MeKä-lippukunnalleen hyväksytyksi. Kamillan äänenvoimakkuus on kuitenkin niin hiljainen, että vuoroa on hyvin vaikeaa kuulla, eikä Laura näytä odottavan Kamillan hyväksyntää: rivillä 4 Laura vetää henkeä ja siirtyy jo käsittelemään keksejä samaan aikaan, kun Kamilla tuottaa vuoronsa. Hän ei myöskään katso Kamillaa. Siitä huolimatta Kamilla kuitenkin tulkitsee Lauran pinssejä käsittelevät vuoron rakenneyksiköt epävarmoiksi ja esittää vahvistuksen vuorolle. Kamillakaan ei katso Lauraa vuoronsa aikana.

Aineistoni kokouksissa tehdään enemmänkin tarjoutumisia, jotka koskevat yksilön sijasta koko tämän edustamaa ryhmää, mutta muita kuin esimerkin 12 ja 13 tarjoutumisesta syntyneitä päätöksiä ei ole kirjattu muistioihin. Kuitenkin esimerkeistä 12 ja 13 voi havaita, että koska tarjoutumisesta täytyy neuvotella muiden ryhmään kuuluvien kanssa, se merkitään epävarmaksi. Lauran esimerkin 13 tarjoutuminen vaikuttaa hänen lisäksi useaan muuhun henkilöön, joten ehdotus on epävarmempi kuin sellainen tarjoutuminen, jonka ehdottama tuleva toiminta koskee vain puhujaa. Lisäksi Lauralla on kokouksessa kaksoisrooli: hän on sekä MeKä-lippukunnan jäsen että toinen koko Siira-

kylän toiminnasta vastaava kylämestari ja kokouksen puheenjohtaja, joten esimerkin 13 aikana hän hallinnoi vuorovaikutuksessa useita eri rooleja ja tehtäviä.

5.2.2 Interrogatiivimuotoinen tarjoutuminen

Aineistoni viidestä työnjakoon liittyvästä tarjoutumisvuorosta yksi on tuotettu interrogatiivilauseella. Kliffa-partioleirillä eri kylät majoittuvat leirialueella omille rajatuille alueilleen. Partioleireillä perinteisesti oman ryhmän, tässä tapauksessa kylän, identiteettiä ilmennetään oman alueen portin avulla: sitä saatetaan suunnitella pitkään ennen leiriä, ja se koristellaan oman ryhmän identiteetille tyypilliseen tapaan. Jotkin ryhmät saattavat rakentaa monimutkaisiakin rakennelmia, joissa on monta kerrosta. Huolella toteutettu leiriportti vaatii paljon ennakkosuunnittelua. Esimerkin 14 kokouksessa on keskusteltu kylän identiteetistä. Rivillä 1 Laura avaa topiikin leiriportista ja siitä, että olisi hyvä sopia vastuuhenkilöt, jotka ovat vastuussa portin suunnittelemisesta.

(14A) Leiriportti [Kokous 3_00:12:49–00:13:56]

- 1 **Laura:** mjo. (0.4) mut ehkä sitä leiriporttii silleen et,
 2 (0.2) jonku täytys jossai vaihees ottaa
 3 >joku<, tai silleen meä täytys ehk
 4 sopii et kuka sitä niinku tekee et °meist°,
 5 et sit jos me vaa mennään sinne ja
 6 ru[vetaan niist jostai risuist väsäämään
 7 **Kamilla:** [mm m?
 8 **Laura:** ni siit ei ft(h)uuf varmaa hirveen näyttävää
 9 °et°,=
 10 **Kamilla:** =.hh onks jollai (0.2) intoo lähtee tekee
 11 (tätä) leiriporttii ja (.) tavallaa (.)
 12 ainut mitä siihe täytyy tehdä on e:ttä, .h
 13 se pitäis_suunnittelah? .hh (0.3)
 14 fai(h)n(h)ut [mit(h)ä pi[täis tehdä se
 15 Juho: [°fmf°;
 16 Aura: [hhä hä
 17 **Kamilla:** pitäis_suunnitel[la, .hh ja
 18 **Laura:** [(he) tehdä?
 19 **Kamilla:** sit [pitäis hommaa ne [materiaalit mitä
 20 Juho: [fmf,
 21 **Laura:** [mm, mm.
 22 **Kamilla:** siihe tarvii ja sit niide materiaalie
 23 vaa pitää mennä kont*teihin (.) tarpeeks
 24 aikasin? tai sillön ku ne: *kontit menee?
 *Juho nyökkää
 25 .h[h ni onks jollai intoo tai tietääks joku
 26 Juho: [#joo#.
 27 **Kamilla:** kene- jotkut ketkä tykkäis;; (0.4) väsäillä
 28 jotai tollasii ja pohtii ja,
 29 (0.8)
 30 Sanna: teiäm pojat ainaki oli iha [kikseis,
 31 ?????: [y khhm.

32 Liisa: fyy hy hy [hy hyf
 33 Paula: [joo. joo (--)
 34 Ava: kh[rr mh E HA HA HA a .hh
 35 Liisa: [mut mä en tiedä tuleek siit
 36 lopputuloksest sit iha fniif, [hii hi hii .hh
 37 Ava: [fne tarvii ehkä
 38 jonku sellaset niinku luat[saajan siihen
 39 Liisa?: [mm, mm?
 40 Ava: tähän hommaanf mut ehkä siis jos,
 41 (0.7)
 42 Ava: niinku, ku eiks se ollu tarkotus_et tulee
 43 kaks p[orttii kuitenkin? .hh
 44 Laura: tai ni[inku meille tulee (.) [kyläportti,
 45 Ava: [(si[llee [eiku (eiku),
 46 Patrik: [vai::;
 47 Laura: [niinku [Siira]m port[ti.
 48 Ava: [eiku yks:,]
 49 Patrik: [yh- yhteine.
 50 Kamilla: [joo. Sii[ram portti.
 51 Ava: [okei ku mä
 52 k[äsitin et se oli >niinku< sillai niinku;
 53 (0.2) et on niinku (.) fhh
 54 [etuportti ja t(h)akaportti tai
 55 Kamilla: [kaks uloskäyntii e:i,
 56 Ava: jotai [ei, okei; .hh eiku siis joo. .h ää.
 57 Juho: [h hä hö
 58 Ava: (0.3) 'ttä ei kai siinä. (0.2) totaa,
 59 (1.0)

Puheenjohtaja Laura perustelee vastuuhenkilön valitsemista sillä, että niin mahdollistettaisiin leiriportin etukäteissuunnittelu ja portin näytävävyys (r. 5–6 ja 8–9). Tämän jälkeen toinen puheenjohtaja Kamilla hakee vapaaehtoista tehtävään verbialkuisella kysymyksellä (r. 10–11) ja kertoo, mitä vastuutehtävään sisältyy (r. 12–14; 17; 19; 22–24). Laajat vastuutehtävät aiheuttavat naureskelua kokouksessa. Selostettuaan vastuutehtävän sisällön Kamilla muotoilee uudelleen kysymyksen vapaaehtoisesta tai vapaaehtoisista (r. 25 ja 27–28). Sanna ehdottaa nuorempia partiolaisia tehtävään (*teiäm pojat*, r. 30), mutta Liisa ja Ava kyseenalaistavat ehdotuksen (ei riittävästi taitoja vastuun ottamiseen, r. 35–40). Riviltä 42 Ava aloittaa välisekvenssin porttien määrästä. Välisekvenssin jälkeen keskustelussa on sekunnin tauko (r. 59), jonka jälkeen Juho tarjoutuu ottamaan ainakin osan leiriporttiin liittyvistä vastuutehtävistä.

(14B) [Kokous 3_00:13:56–00:15:27]

ø Kam käsi

*Juh katse

^Ava katse

60 Juho: >pitäskö mun ny ainagi< niit materiaaleit
 61 olla hommaamas;=mä varmaa kuitenkin
 62 oon kускаamas meitä tavaroit sinne kontti?

63 Ava: fmh [hɛ
 64 Kamilla: [jo[o.
 65 Juho: [(-[-) [varmasti nii,
 66 Laura: [mjoo,
 67 Ava: [varmaa oot joo hö hö hö=
 68 Kamilla: =no [e- ETTIIKS JUHO ITELLE KAVERIN
 69 Juho: [(-
 70 Kamilla: kenen kanssa suunnittelee sel lei[riportih,
 71 Juho: [(mjoo),
 72 Kamilla: [suunnitelkaa hianoh?
 73 Ava: [(-
 74 (1.0) ((useampi naureskelee))
 75 Kamilla: Yam[meris oli kuvia niistä ehdotuksista?]
 76 Liisa: [joo. ei painei[tah?
 77 Ava: [mut mut Aura vois Au]ra
 78 vois huudella koko leirilippukunnan:
 79 jo[htajille [vaik et et jos_siel on
 80 Kamilla: [joo.
 81 Laura: [joo o?
 82 Ava: joku;
 83 (0.2)
 84 Kamilla: øni on [yhtey*des øJu[hooj øja kaikki muutki
 85 Ava: [(kuka) auttais:?
 86 Juho: [mm; [.mt
 Kam ø.....øos. Juh--øpyörittää kättä 3 kertaa>
 Juh *katsoo Kam----->

 87 Kamilla: tääl voi puø*[huu ^muille ^*innok *kaille *et o
 88 Juho: [nii, *nii; nii.
 Kam -----ø
 Juh -----*.....*kats. Ava*.....*kats. Kam
 Ava ^.....^katsoo Juhua----->

 89 Kamilla: ^yhtøey*d[es ^øJuhooj ja antaa Juho yhteys^tiedoth?
 90 Ava: [joo?
 Kam ø.....øos. Juh ja välillä pyörittää kättä->
 Juh -----*
 Ava ^.....^katsoo Kam-----^.....>

 91 (0.2)
 Kam ---->
 Ava>

 92 Ava: ^joo.
 Kam ---->
 Ava ^katsoo Juh

 93 Kamilla: eli [Juho ottaa nyt kopin le::iri]
 94 Ava: [(halu-) haluuttekste huudella Romelle]
 Kam ----->

 95 Kamilla: [porøtista ja meijä]
 96 Ava: [ni me huudellaa hameille,]
 Kam ----ø

 97 Kamilla: e[nää tar[vii pohtia asiaa,
 98 Juho: [(-
 99 Liisa: [joo?
 100 Paula: [(tervetuloa) vaa,

Päätös muistiossa: *Leiriportti: Juho + Ella ottaa koppia ja innostetaan muita mukaan*

Välisekvenssin päätyttyä keskustelussa on sekunnin mittaisen tauko, jonka jälkeen Juho ottaa vuoron (r. 60) ja tarjoutuu ottamaan ainakin palan leiriportin vastuusta: hankkimaan materiaaleja. Juho muotoilee vuoronsa interrogatiiviksi, ja välttämättömyyttä ilmaiseva finiittiverbi *pitäskö* on konditionaalissa. Yleensä aineistoni tarjoutumisissa käytetään mahdollisuutta ja kykyä ilmaisevaa *voida*-verbiä, mutta Juho sitoo tarjoutumisensa välttämättömyyteen eikä hänen kykyihinsä tai haluihinsa. *Ny*-partikkeli implikoi, että vaikka vuoro on muotoiltu kysymykseksi, Juholla on mahdollisesti asiaan jo oma kanta (Hakulinen & Saari 1995: 493–495). Hän myös käyttää *ainagi*-fokuspartikkelia: se kutsuu tulkitsemaan, että Juho voi sitoutua muuhunkin, mutta ainakin hänen olisi hyvä olla hankkimassa materiaaleja porttiin, koska hän todennäköisesti kuskaa hänen lippukuntansa (HaMin) tavaroita kontteihin, jotka lähtevät etukäteen leirille (ks. VISK § 839). Näin Juho perustelee, että hänen on loogista olla mukana valitsemassa leiriporttiin tulevia materiaaleja, koska hän tietää, milloin tavaroiden tulee olla konteissa.

Kamilla tarttuu tulkintaan, että Juho voi tehdä muutakin leiriportin eteen, mikä käy ilmi hänen rivien 68 ja 70 vuorostaan, ja hän muodostaa vaihtehtokysymysmuotoisen ehdotuksen. Vuoro on yksikön 3. persoonassa ja sen subjektina erisnimi *Juho*, ja tällä muotoilulla Kamilla suuntaa vuoronsa kaikille kokouksessa oleville (vrt. alaluvun 5.1 esimerkkiin 9). Muotoilu on myös keino suunnata keskustelu kohti päätöstä ja asian käsittelyn loppua. Kamilla ei odota jälkijäsentä ehdotuksen näköiselle vuorolleen vaan jatkaa kuvailemalla, minkälaisen portin Juhon ja muiden suunnittelijoiden pitää suunnitella (r. 72). Hän siis siirtää koko leiriportin suunnittelemisen ja vastuun Juholle: hän valtuuttaa Juhon etsimään toisen henkilön, joka suunnittelee, ei vain hanki materiaaleja, leiriportin hänen kanssaan.

Toisen leirilippukunnan johtaja Ava pyytää vastaavassa roolissa olevaa Auraa kyselemään tämän leirilippukunnan jäseniltä, olisiko kukaan kiinnostunut tulemaan mukaan suunnittelemaan leiriporttia (r. 77–79 ja 82). Ava rakentaa vuoronsa kontrasttiiviseksi Kamillan vuorolle kahdella vuoronalkuisella *mut*-partikkelilla (77): hän implikoi, että Juhon ei tarvitse kuitenkaan hoitaa kaikkea yksin, vaan muita voi tulla mukaan autamaan. Kamilla kuitenkin rakentaa riviltä 84 alkavan vuoroonsa syy-seuraus-suhteen Avan vuoroon *ni*-partikkelilla: jos innokkaita löytyy, he voivat suoraan ilmoittautua Ju-

holle. Hän lisää, että jos muutkin kokouksen osallistujat löytävät leiriportin suunnittelemisesta kiinnostuneita henkilöitä, nämä voivat olla yhteydessä Juhon (r. 84, 87 ja 89). Näin Kamilla vahvistaa entistä enemmän vastuun siirtämistä Juholle kokonaan.

Rivien 84–90 vuoronsa aikana Kamilla katsoo koko ajan Juhoa ja osoittaa tätä sormellaan. Myös Juho katsoo Kamillaa, mutta kääntää katseensa Avaan rivin 88 aikana, kun hän reagoi Kamillan vuoroon kolmella *nii*-partikkelilla. Avan ja Juhon katseet kohtaavat Juhon vuoron aikana. Tässä *nii*-partikkelit tunnistavat Kamillan esittämän asian mahdollisena, mutta eivät suoranaisesti vahvista sitä. Juhon responssi on pikemminkin kuultavissa prosodialtaan alistuvana: *nii*-partikkelien sävelkulku laskee jokaisen partikkelin kohdalla.

Kamilla esittää vielä lopputuloksen muotoilevan formulaation rivillä 93 *eli*-alkuisella vuorolla: hän eksplikoi päätöksen syntyneen, mikä on suhteellisen harvinaista aineistossani paitsi silloin, kun joku tarjoutuu tekemään jotakin. Kamilla käytti myös esimerkin 9 rivillä 19 formulaatiota päätöksen synnyttämisen resurssina, kun joku oli tarjoutunut ottamaan vastuutehtävän. Esimerkki 14 osoittaa jälleen, että varsinkin yksittäisten henkilöiden tekemiin tarjoutumisiin tartutaan hanakasti, eikä niitä hylätä vaan päinvastoin tarjoutumisen sisältävää tulevaisuuden vastuutehtävää kasvatetaan entistä isommaksi.

5.3 Rajatapauksia: omalle ryhmälle suunnatut ehdotukset

Esittelen lopuksi kaksi aineistoni rajatapausta, jotka olen luokitellut ehdotuksiksi. Fokusvuorot ovat rakenteeltaan samankaltaisia kuin alaluvun 5.1 pyynnöt, mutta ehdotusten kohteena on ryhmä, johon myös ehdottaja kuuluu, joten ne ovat myös lähellä tarjoutumisia. Esimerkissä 15 on kaksi toisiinsa kytkeytyvää vastuidenjakovuoroa, jotka olen laskenut omiksi esiintymikseen, mutta joita on relevanttia käsitellä yhdessä. Ensimmäinen on omalle ryhmälle kohdistettu interrogatiivimuotoinen ehdotus. Toinen on omalle ryhmälle kohdistettu deklaratiivimuotoinen ehdotus, jonka toiminto ei kuitenkaan ole selvärajainen.

Esimerkin 15 kokouksessa on suunniteltu leirin aikana toteutettavaa kyläiltaa⁴. Kyläilta on molempien leirilippukuntien yhteinen, ja sille on varattu yksi ilta leiriltä. Kokouksen osallistujat ovat suunnitelleet illan koostuvan kahdesta osasta. Ensimmäinen osa on rastikierros, jota kylän leiriläiset kiertävät ryhmissä. Toinen osa yhteisohjelma, jota kaikki kyläläiset kokoontuvat katsomaan rastikierroksen päätteeksi. Kokouksen aikana on ideoitu mahdollisia rasteja sekä esitetty ideoita, mitä yhteisohjelma voisi sisältää, ja nämä ideat on myös kirjattu kokouksen muistioon.

Kokouksessa on jo aiemmin yritetty jakaa vastuu rastikierroksen rasteista ja yhteisohjelman suunnittelusta, mutta jakaminen on ollut ongelmallista. Noin viisi minuuttia katkelmaa aiemmin kokouksessa on ehdotettu, että tehtävät jaettaisiin lippukunnittain: neljälle lippukunnalle tulisi kullekin kaksi rastia suunniteltavaksi (yhteensä rasteja on kahdeksan) ja yhdelle lippukunnalle 45 minuutin yhteisohjelma. Tämän jälkeen kokouksessa on käyty läpi vielä kaikki rasti-ideat niiden käyttökelpoisuuden kannalta. Rastien ideoimisen jälkeen puheenjohtaja Kamilla on kysynyt, noin minuuttia ennen katkelmaa, mikä lippukunta haluaa 45 minuutin yhteisohjelman vastuulleen, mutta kaikki ovat kieltäytyneet. Tämän jälkeen on keskusteltu 45 minuutin yhteisohjelman työläydestä kahden rastin suunnittelemiseen. Kokouksessa päädytäänkin siihen, että ohjelmavastuita ei jaeta lippukunnittain vaan leirilippukunnittain. Kylään kuuluu yhteensä viisi lippukuntaa, jotka jakautuvat kahteen leirilippukuntaan: HaTo-leirilippukunnassa on kolme ja RoMi-leirilippukunnassa kaksi lippukuntaa.

Ennen katkelmaa kokouksessa keskustellaan käytännön asioista, kuten kuinka paljon aikaa siirtymiseen rasteista yhteisohjelmaan tulee varata. Esimerkissä 15A Ava ehdottaa omalle leirilippukunnalleen yhteisohjelman ottamista (r. 7). Ava on RoMi-leirilippukunnan johtaja. Liisa, Paula ja Juho kuuluvat myös RoMi-leirilippukuntaan. Aura puolestaan on HaTo-leirilippukunnan johtaja, ja puheenjohtajat Kamilla ja Laura kuuluvat myös HaTo-leirilippukuntaan.

(15A) Ottaaks RoMi 45 minuutin [Kokous 3_00:49:05–00:49:17]

*Ava katse

+Kam katse

^Ell katse

øEll pään liike

⁴ Suunniteltavalla illalla on sekoittavasti sama nimi kuin ennen leiriä järjestettävällä Kyläillalla. Kyseessä on kuitenkin leirin aikana tapahtuva ilta, toisin kuin aiemmissa esimerkeissä käsitellyssä Kyläillassa, joka järjestetään ennen leiriä.

```

1  Aura:      ja ehkä jotkut ei vaik halua
2             e[sittää;      ]
3  Kamilla: [nii ja sielt [voi] ottaa vaik kolme runoo
4  Laura:      [nii.
5  Kamilla: jos ne on [ryh-, jos ne *on,=
6  Laura:      [nii.
   Ava                      *....>
7  Ava:      =.hh[hh *ottaaks RoMi nelkytviis minu*uttii?
8  Kamilla:      [las-,
   Ava      .....*katsoo Juh-----*.....>
9             *(1.0)
   Ava      *katsoo Pau->
10 Liisa:      va:ik[ka?
11 Paula:      [ky:llä *me sin[ne keksitääj_jotain
12 Ava:          [joo. o:*kei,
   Ava      -----* .....*katsoo Kam
13 Paula:      sho[u:ta?
14 Juho:      [°(kyllä)°.
15 Ava:      .hh[h eiköähä.
16 Kamilla:      [me ote+taar +ras[^tit?*
17 Aura:      [(°-)°, [°(mjoo)°,
   Kam                      +.....+katsoo Ell>
   Ell                      ^.....>
18             ^ (0.2)
   Kam      ---->
   Ell      ^katsoo Kam
19 Paula:      joo.
   Kam      ---->
20             ø(0.2)
   Kam      ---->
   Ell      ---->
   Ell      ønyökkää
21 Ava:      *fhh ømh hf
   Kam      ----->>
   Ell      ----->>
   Ell      ønyökkää kahdesti

```

Päätös muistiossa: *Yhteisohjelma RoMi 45min*

Päätös muistiossa: *Yhteistyörasteja (kilpailu) HaTo 45min*

Käsittelen ensin Avan ehdotusta omalle ryhmälleen (r. 7). Avan vuoro näyttää rakenteellisesti samanlaiselta kuin aineistoni työnjakoa toteuttavat pyynnöt: se on interrogatiivinen, verbialkuinen kysymyslause (vrt. esimerkki 9 Lauran r. 27 pyyntö Ellalle). Se on kuitenkin toiminnoltaan ehdotus, koska hän myös itse kuuluu RoMiin – hän on muun ryhmänsä ohella ehdotuksessa olevan tulevan toiminnan toteuttaja (vrt. Couper-Kuhlen 2014). Ava ei myöskään käytä monikon ensimmäisen persoonan muotoja viittaamaan ryhmäänsä, vaan hän viittaa RoMiin yksikön kolmannessa persoonassa. Vuoro on toimintona lähellä tarjoutumista (ks. alaluku 5.2), mutta siitä puuttuvat aineistoni tarjouksille tyypilliset modaaliverbit, kuten *voida*. Lisäksi muiden RoMi-lippukuntaan kuuluvien osallistujien responssien avulla argumentoin, että kyseessä on ehdotus.

RoMi-leirilippukuntaan kuuluvat Avan lisäksi muun muassa Liisa, Paula ja Juho. Ava suuntaa rivin 7 ehdotuksensa aikana katseensa Juhoon, ja ehdotusta seuraavan tauon aikana hän katsoo Paulaa: hän siis hakee ryhmänsä jäseniltä responssia ehdotukseen. Avan ehdotuksen ja Liisan vastauksen välissä on suhteellisen pitkä sekunnin tauko, joka merkitsee ehdotuksen mahdollisesti ongelmalliseksi. Liisa vastaakin venytetyllä *va:ikka*-partikkelilla (r. 10), joka on tulkinnanvarainen eikä suoraan hyväksyvä: se esittää Avan ehdotuksen vaihtoehtona ja luo myönnyttelevän vaikutelman. Paula puolestaan vastaa ehdotukseen positiivisella kannanotolla: hän ilmaisee, että he kykenevät ottamaan yhteisohjelman vastuulleen (r. 11 & 13). Ava aloittaa päällekkäispuhunnan kesken Paulan vuoron, melkein heti tämän *kyllä*-sananjälkeen (r. 11). Hän kuittaa Liisan ja Paulan reaktiot *joo*-partikkelilla, ja samalla suuntaa katseensa Paulasta Kamillan. *Joo*-partikkelia seuraavan venytetyn *okei*-partikkelin Ava suuntaa Kamillalle: hän on saanut tarpeeksi myöntyvän vastauksen ryhmältään ja hän implikoi Kamillalle, että asia on päätetty. Juhokin ilmaisee hyväksyvänsä ehdotuksen ja leirilippukunnan kykeneväsyyden hiljaisella *kyllä*-partikkelilla, ja Ava vahvistaa Paulan kannanoton (r. 15 *eiköhä*).

Avan vuoro ei ole tarjoutuminen RoMi-ryhmän puolesta – muut RoMi-leirilippukunnan jäsenet käsittelevät Avan vuoroa ehdotuksena. He eivät pelkästään kuittaa Avan vuoroa dialogipartikkeleilla, vaan he arvioivat Avan vuoroa: he ilmaisevat ryhmän kykeneväsyyttä (Paulan r. 11 vuoro), ja Ava varmistaa ehdotuksensa hyväksynnän (r. 12 *joo*) sekä ”raportoi” tämän kokouksen toiselle puheenjohtajalle Kamillalle (r. 12 *okei*-partikkeli).

Seuraavaksi käsittelen Kamillan vuoroa rivillä 16. Koska RoMi-leirilippukunta on jo suostunut ottamaan yhteisohjelma-ohjelmakokonaisuuden, jää luonnollisesti HaTo-leirilippukunnalle jäljelle jäänyt vaihtoehto eli rastit. Kamilla käyttää samaa finiittiverbiä kuin Ava (r. 16 *otetaa*). Kamillan vuoro on muodoltaan deklaraatiivinen, ja toisin kuin Ava, hän käyttää monikon ensimmäistä persoonaa. Samalla kun Kamilla eksplikoi jaon, vuoron toinen funktio on varmistaa jaon sopivuus hänen omalle leirilippukunnalleen. Kamilla siirtää katseensa rivin 16 vuoronsa aikana Ellaan, ja vuoroa seuraavan lyhyen tauon aikana (r. 18) Ellan ja Kamillan katseen kohtaavat. Aura vastaa hyvin hiljaa *joo* rivillä 17, osoittaen hyväksyntää Kamillan vuorolle. Ella nyökkää yhteensä kolme kertaa Kamillalle, kun näillä on katsekontakti.

Osallistujat eivät kuitenkaan kohtelee työnjakoa vielääkään ongelmattomana, vaikka he ovat viimein saaneet ohjelmakokonaisuudet jaettua. Katkelma 15B jatkuu suoraan siitä, mihin edellinen katkelma 15A päättyi.

(15B) [Kokous 3_00:49:17–00:49:59]

22 (2.0) ((Kamilla niistää))
 23 **Laura:** se voiha jos se o joku just joku (.) johtajie
 24 näytelmä tai tämmön[en ni sehä voi olla
 25 ????: [mm,
 26 **Laura:** joku improjuttu et eihä näie tarvi,
 27 tavallaa et jos te vaa niinku hommaatte
 28 siihen kaikki ja sit leirin aikana
 29 puhutatte jotkut ketkä suastuu niinku?
 30 (0.2).hhh siinä esiintymää ja mu[ute et,
 31 **Kamilla:** [joku Siiram
 32 matka leiril[le tai joku muu, ottakaa
 33 Ava: [krhh
 34 **Kamilla:** se Siira fn(h)y muk(h)aa? hä y hä
 35 y hä hy
 36 Juho: tai [ehkä meil o ky[läpäälliköide]
 37 Liisa: [(--) ((puhuu hiljaa Paulalle))
 38 Ava: [.mth me- meil on,]
 39 Juho: nolauskisa,
 40 ((useampi osallistuja nauraa päällekkäin))
 41 Sanna: JOO:::;; ((päällä muiden naurua))
 42 ?????: .HHHH
 43 Ava: nii Juho, (0.2) olikse nii et sä et ollu
 44 sillo siel leirillä. ai <har::mi>.
 45 [hh hy] [hy hy hy .h hy hö hö .hh hö hö
 46 Juho: [°fnäin of°.]
 47 Emma?: [>hö hö hö hö< he he
 48 (0.7)
 49 **Laura:** joo. mut siin ois ainaki just. (0.2) ne
 50 lapsien esitykset ja sit se palkitsemine
 51 ja sitte jotain? hauskaa oh[jelmaa mitä
 52 Ava: [joo,
 53 **Laura:** keksitte. .mth
 54 **Kamilla:** mutta<, nyt täytyy myös pohtii mihi me
 55 käytetää se sata euroo?

Kun kokouksessa on saatu jaettua rastikierros ja yhteisohjelma, seuraa noin 2 sekunnin hiljaisuus (r. 22). Sen jälkeen, rivillä 23, Laura aloittaa selostuksen siitä, mitä RoMi-leirilippukunta voi esimerkiksi suunnitella yhteisohjelmaan (r. 23–24 *joku (.) johtajie näytelmä*; r. 26 *joku improjuttu*) Hän myös vähättelee suunniteltavan ohjelmakokonaisuuden työläyttä (r. 27 *vaa*): RoMin tarvitsee vain suunnitella ohjelma ja hankkia siihen tarvikkeet, ja leirillä he voivat suostutella jotkut muut esiintymään ohjelmassa (r. 27–30). Kamilla puolestaan ehdottaa aihetta yhteisohjelmalle (r. 31–32 & 34). Juho, joka kuuluu RoMi-leirilippukuntaan, ehdottaa humoristisesti kyläestareiden, eli Lauran ja Kamillan, nolauskisaa (r. 36 & 39). Hänen vuorostaan alkaa välisekvenssi, jonka aikana kokouksessa nauretaan ja vitsaillaan äänekkäästi. Rivillä 49 Laura palaa välisekvenssiä edeltävään keskusteluun ja tekee tiivistyksen siitä, mitä he ovat puhuneet aiemmin yhteisohjelman rakenteesta; Ava kuittaa tiivistykseen *joo*-partikkelilla (r. 52). Tiivistys

sulkee topiikin, jonka jälkeen Kamilla aloittaa uuden topiikin sadan euron käytöstä (r. 54–55).

Työnjaon jälkeinen keskustelu osoittaa, että tehtävien jakaminen on ollut vaativa vuorovaikutuksellinen tehtävä, eivätkä osallistujat vieläkään koe jakoa täysin tasapuo-liseksi. Molemmat leirilippukunnat joutuvat tekemään myönnytyksiä, mikä näkyy vuo-rovaikutuksen tasolla. Työnjako toteutetaan kahdella omalle ryhmälle suunnatulla ehdotusvuorolla, vaikkakin vuorojen toimintotyypit eivät ole yhtä selvärajaisia kuin ala-lukujen 5.1 pyynnöissä ja 5.2 tarjoutumisissa.

5.4 Yhteenveto

Tässä luvussa osoitin, miten työnjako toteutuu partioleirin suunnittelukokouksissa. Jaot-telin työnjaon kannalta oleelliset vuorot kahteen eri ryhmään niiden toiminnon mukaan: pyyntöihin ja tarjoutumisiin. Lisäksi käsittelin rajatapauksina toimivia ehdotuksia. Ai-neistossani pyynnot kohdistuvat muihin kokouksen osallistujiin ja muihin kuin omaan ryhmään, mutta aineistoni kaksi ehdotusvuoroa kohdistuvat molemmat puhujan kuulu-maan ryhmään. Tarjoutumiset puolestaan kohdistuvat joko puhujaan itseensä tai puhujan kuulumaan ryhmään.

Tarjoutumisten ryhmä eroaa pyynnöistä erityisesti sillä, että tarjoutumisvuorot on aineistossani aina merkitty modaalisilla aineksilla. Useimmiten tarjoutumisvuorossa käytetään *voida*-modaaliverbiä. Tarjoutumisvuoroilla implikoidaan siis erityisesti puhu-jan pystyvyyttä ottaa jokin asia vastuulleen, mutta lisäksi aineistoni tarjoutumisvuoroissa on myös muita modaalisia aineksia (esim. esimerkin 14 välttämättömyyttä ilmaiseva *pi-tää*-verbi; moduksena konditionaali; *ehkä*-adverbi). Aineistoni pyynnöissä ja ehdotuk-sissa ei esiinny tämän tyyppisiä modaalisia aineksia.

Lisäksi pyynnot ja tarjoutumiset eroavat prototyyppiseltä lausetyypiltään. Suu-rin osa pyynnöistä tuotetaan interrogatiivilauseella, kun taas tarjoutumisista suurin osa tuotetaan deklarativilauseella. Maininnan arvoista on se, että aineistoni kokousten muis-tioihin kirjatuihin työnjakoon liittyvistä päätöksistä suuri osa on lähtöisin tarjoutumisvuo-rosta (viisi kymmenestä esiintymästä). Tarjoutuja saattaa myös saada vastuulleen laajemman tehtävän kuin mihin hän alun perin on tarjoutunut. Aineiston suppeasta esiin-tymämäärästä johtuen tästä ei voi tehdä yleistyksiä, mutta näyttää siltä, että ainakin ky-seisen ryhmän kokouksissa tarjoutumisvuoroihin tartutaan hanakasti, eikä niitä torjuta

kuten arkikeskustelun osalta on osoitettu, ja ne kirjataan herkästi muistioihin. Muistiot toimivat todisteina siitä, mitä on sovittu. Niiden avulla voidaankin tarvittaessa osoittaa, että henkilö on sitoutunut tehtävään.

Sekä pyynnöissä että tarjoutumisissa on yhteistä se, että yleensä tarjoutuja osoittaa tai pyynnön kohteen liittyvän jo jotenkin puheena olevaan vastuutehtävään: esimerkiksi pyynnön kohteella tai tarjoutujalla on jokin tulevan toiminnan kannalta tärkeä aiempi vastuutehtävä, tai hänellä tai hänen ryhmällään on huomattu kokouksessa olevan tarvittavat resurssit tehtävän tekemiseen.

Työnjakoa toteuttavien fokusvuorojen viittaussuhteiden tarkasteleminen paljastaa, miten monitasoisia aineistoni partioleirin suunnittelukokoukset ovat. Työnjakotoiminnon tekevä puhuja saattaa saman vuoron aikana puhutella useampaa eri joukkoa. Myös omaan ryhmään saatetaan viitata sekä yksikön kolmannen persoonan että monikon ensimmäisen persoonan muodoilla. Yksi syy lienee se, että puhuja voi kuulua useampaan kokouksen kannalta relevanttiin ryhmään. Esimerkissä 12 Ava viittaa yksikön kolmannessa persoonassa lippukuntaansa HaMiin ja esimerkissä 15 leirilippukuntaansa RoMiin. Hänen on siis yksilöitävä, mihin hänen kuulumistaan ryhmistä ehdotus tai tarjoutuminen kohdistuu, ja hän tekee sen viittaamalla ryhmiin yksikön kolmannella persoonalla. Jos hän käyttäisi monikon ensimmäistä persoonaa, ei kävisi välttämättä samalla tavalla ilmi, kumpaan ryhmään hän viittaisi. Toisaalta myös yksittäiseen henkilöön saatetaan viitata yksikön kolmannessa persoonassa, kuten Laura viittaa pyynnössään Ellaan esimerkissä 9 ja Kamilla Juhoon tämän tarjoutumisen jälkeen esimerkissä 15. Yksi syy yksikön kolmannen persoonan käyttöön lienee myös se, että näin puhuja puhuttelee toiminnon kohteen lisäksi kaikkia kokouksen osallistujia, mutta aihe vaatisi oman tutkimuksensa.

6 LOPUKSI

Olen tutkielmassani avannut aitojen vuorovaikutustilanteiden avulla, miten nuoret vapaaehtoiset partiolaiset tekevät päätöksiä ja jakavat vastuutehtäviä toisilleen. Lähtökohta tutkielmalleni oli tuottaa tietoa, minkälaista on kokousvuorovaikutus vapaaehtoisten järjestämissä kokouksissa, koska aiempi keskustelunanalyttinen kokoustutkimus on lähinnä keskittynyt työyhteisöjen kokouksiin. Kuvasin tutkielmassani laajojen päätöksenteko- ja työnjakojaksojen avulla, miten päätökset syntyvät ja miten vastuutehtäviä jaetaan aineistoni kokouksissa. Keskityin erityisesti näissä jaksoissa tuotettuihin direktiivis-komissiivisiin toimintoihin, eli ehdotuksiin, pyyntöihin ja tarjoutumisiin, sekä niiden responsseihin. Avaan tässä pohdintaluvussa tutkielmani vaikutuksia keskustelunanalyttiseen kokoustutkimukseen sekä tiivistän tutkielman keskeiset lopputulokset. Lisäksi ehdotan mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita.

Luvussa 3 osoitin, minkälainen on tyypillinen suunnittelujakson kokonaisrakente aineistoni kokouksissa. Jaoin kokonaisrakenteen seuraaviin vaiheisiin: aiheen esittely, puheenjohtajan toteuttamisideoiden esittely, ideoiden kehittäminen yhdessä, resurssien määrittely ja kartoitus, ideaan palaaminen, päätöksen syntyminen ja työnjako. Analysoin, miten vuorovaikutuksessa siirrytään vaiheesta toiseen ja miten kokousten suunnittelujaksojen vuorovaikutus rakentuu.

Luvussa 4 tarkensin analyysini fokuksen päätöksentekoprosessiin. Osoitin, miten sellaiset päätökset, jotka on kirjattu kokousten muistioihin, syntyvät vuorovaikutuksessa. Tutkielmani vahvistaa aiempien tutkimuksien havainnot siitä, että vuorovaikutuksessa päätöksenteko on askel askeleelta tapahtuvaa toimintaa, jossa päätöksen syntymistä ei usein voi paikantaa yhteen lausumaan. Tutkielmani kuitenkin osoittaa, että päätöksentekojaksojen vuorovaikutuksessa voi olla erilaisia piirteitä, ja tämän perusteella jaottelin päätösjaksot eksplisiittisiin (8) ja implisiittisiin (11). Eksplisiittisissä päätösjaksoissa päätöksen syntyminen on paikallistettavissa sellaiseen ehdotus-hyväksyntä-vieruspariin, jonka jälkeen topiikki vaihtuu, ja lisäksi päätöksen syntymistä edistävissä ehdotuksissa on päätöksentekoprosessia eksplikoivia leksikaalisia valintoja. Aineistossani implisiittiset päätösjaksot ovat kuitenkin eksplisiittisiä yleisempiä, ja niistä puuttuu yksi tai useampi eksplisiittisten päätösjaksojen tunnusmerkeistä. Päätöksentekojakson eksplisiittisyyteen ja implisiittisyyteen näyttää aineistossani vaikuttavan se, mikä on päätöksenteon kohteena: monimutkainen ohjelmakokonaisuus vai jokin kokoustekni-

nen asia, kuten kellonajan tai seuraavan kokouksen päivämäärän päättäminen. Muistioihin kirjatut päätökset ovat useimmiten lähtöisin puheenjohtajien tuottamista ehdotuksista, mutta myös muut osallistujat ovat aktiivisia päätöksentekojaksojen vuorovaikutuksessa.

Luvussa 5 keskityin suunnittelujakson kokonaisrakenteen viimeiseen osaan eli työnjakoon. Näytin, miten osallistujat jakavat vastuutehtäviä toisilleen ja itselleen pyynnöin, tarjoutumisista sekä ehdotuksista. Näytin, miten tarjoutumisista (5) syntyneet muistioihin kirjatut päätökset ovat aineistossani yleisempiä kuin pyynnöistä (3) tai ehdotuksista (2) syntyneet päätökset. Osoitin, että osallistujat voivat tarjoutua ottamaan vastuutehtävän myös oman ryhmänsä puolesta eivätkä vain yksilöinä: tällöin tarjoutujan täytyy neuvotella oman ryhmänsä kanssa tarjoutumisesta, ja tähän tarjoutuja voi käyttää sekä kehoittavia että sanallisia vuorovaikutuksen resursseja. Osallistujien käyttämät toiminnot näyttävät jakautuvan niin, että puheenjohtajat käyttävät pääasiallisena työnsä resurssina pyyntöjä ja muut osallistujat tarjoutumisia. Lisäksi osoitin, kuinka osallistujat saattavat työnjakovuoron aikana puhutella sekä toiminnon kohdetta että muita kokouksen osallistujia, ja viittaamisen resurssina puhujat käyttävät säännöllisesti yksikön kolmatta persoonaa viittaamaan toiminnon kohteena olevaan henkilöön tai ryhmään.

Analyysini vahvistaa, kuinka päätöksenteko on prosessina vähitellen kehittyvä ja suurimmilta osin näkymättömissä (ks. Boden 1994; Huisman 2001). Päätöksen syntymiseen vaikuttaa erityisesti osallistujien fokustoimintoihin tuottamat responsit: päätöksen syntymisen äärelle pääsee, kun tarkastelee, miten osallistujat käsittelevät edeltävää puhetta ja miten he osoittavat sitoutumista ehdotettuun toimintaan. Osallistumiskehikko ja vuorovaikutuksen konteksti vaikuttavat siihen, alkavatko osallistujat käsitellä ehdotettua tulevaisuuden toimintaa päätettynä, eikä vain yhtä lausumaa tarkastelemalla voi nähdä, onko ryhmä synnyttänyt vuorovaikutuksessaan päätöksen. Kuten Boden ja Huisman ovat osoittaneet omien aineistojensa kohdalla, myös tarkastelemastani aineistosta voi vasta jälkikäteen nähdä, onko päätöstä syntynyt.

Tutkielmani vahvistaa myös monia aiemman kokoustutkimuksen oivalluksia. Vaikka aineistoni kokoukset ovat informaaleja ja ne sisältävät myös paljon vapaata arki-vuorovaikutusta ja humoristisia jaksoja, orientoituvat osallistujat tilanteen insitutionaalisuuteen. Kokoukset ovat tavoitteellisia: vuorovaikutusta ohjaa esityslista, ja aineistoni puheenjohtajat ohjaavat vuorovaikutusta sen mukaan ja tarvittaessa palauttavat vuorovaikutuksen esityslistan topiikkiin (vrt. Asmuß & Svennevig 2009). Lisäksi osallistujien roolit ovat epäsymmetrisiä. Kokouksen puheenjohtajilla on enemmän erilaisia resursseja kokouksessa käsiteltävien topiikkien hallinnointiin. Heidän deonttisen auktoriteettinsa

tuomat oikeudet ja asema varmistavat enemmän keinoja päätösten eteenpäin viemiseen. Esimerkiksi tutkimieni kokousten puheenjohtajat käyttävät säännöllisesti erilaisia formulaatioita topiikkien sulkemiseen ja päätösten synnyttämiseen, ja muut osallistujat orientoituvat näihin formulaatioihin päätöksenteon materiaalina (vrt. esim. Barnes 2007).

Toisaalta tutkielmani tuottaa myös uudenlaista tietoa kokoustutkimukseen. Olen analyysissani osoittanut, että aineistoni kokouksissa muutkin kuin puheenjohtaja hallinnoivat topiikkisiirtymiä. Kokoustutkimuksessa ei ole juurikaan keskitytty työnjaon tutkimiseen (ks. kuitenkin Svennevig ja Djordjilovic 2015), ja tutkielmani tuottaakin arvokasta tietoa siitä, miten osallistujat jakavat vastuutehtäviä toisilleen. Tutkielmani valottaa, miten aineistoni osallistujat käsittelevät tarjoutumisia eri tavalla kuin mitä arki-vuorovaikutukseen keskittyvissä tutkimuksissa on havaittu. Tutkimissani kokouksissa tarjoutumisiin tartutaan hanakasti eikä niihin suhtauduta vastahakoisesti, toisin kuin arki-vuorovaikutuksessa (ks. Couper-Kuhlen 2014: 629–630).

Tutkielmani havaintoihin vaikuttaa varmasti paljon se, että olen rajannut käsiteltävät esiintymät sellaisiin, jotka on kirjattu kokousten muistioihin. Kaikissa kokouksissa kirjurina toimii sama henkilö, joka on toinen puheenjohtajista. Hänellä on suuri valta siihen, mitä muistioihin kirjoitetaan: jos jotakin vuorovaikutuksessa tapahtuvaa päätöstä ei ole kirjattu muistioon, en ole ottanut sitä tämän tutkielman tarkastelun kohteeksi. Jatko-tutkimuksessa olisikin mielenkiintoista tarkastella vielä kiinteämmin kokousten muistioiden ja pöytäkirjojen suhdetta kokouksessa tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Lisäksi aineistoni suppeudesta johtuen olisi mielekästä tarkastella esimerkiksi työnjaossa säännöllisesti käytettyjä toimintoja, erityisesti pyyntöjä ja tarjoutumisia, laajemmalla otannalla. Olisi esimerkiksi mielenkiintoista nähdä, viitataanko kokouksissa laajemminkin pyynnön tai tarjoutumisen kohteeseen yksikön kolmannessa persoonassa, vai liittykö piirre vain tutkimani ryhmän vuorovaikutuskehikkoon. Omassa aineistossani tarjoutuminen on yleinen työnjaon resurssi, mutta toiminto vaatisi lisää tutkimusta muussa järjestöjen sekä työyhteisöjen kokousvuorovaikutuksessa.

Tutkielman aineisto koostuu kolmesta partioleirin suunnittelukokouksesta, ja kaikki kokouksen osallistujat ovat vapaaehtoisia, eivätkä he saa korvausta tehtävistään. Kokouksen osallistujat ovat pääosin nuoria aikuisia, joten he ovat keskimäärin nuorempia kuin kokoustutkimusten osallistujat yleensä. Tutkielmani tuottaakin tietoa, miten nuorten vapaaehtoisten vuorovaikutus rakentuu kokoustilanteessa. Järjestöjen ja muiden kokousten, joiden osallistujat ovat vapaaehtoisia ja jotka eivät saa rahallista korvausta, vuorovaikutuksen tutkiminen avartaa varmasti ymmärrystä yritysten kokousvuorovaikutuksen

tutkimuksen ohella: tälläkin hetkellä valtavat määrät vapaaehtoisia suunnittelevat, päättävät ja jakavat vastuutehtäviä toisilleen.

LÄHTEET

- ASMUß, BIRTE – JAN SVENNEVIG 2009: Meeting talk: An introduction. *Journal of Business Communication* 46 (1) s. 3–22.
- ASMUß, BIRTE – SAE OSHIMA 2012: Negotiation of entitlement in proposal sequences. *Discourse Studies* 14 (1) s. 107–126.
- BARNES, REBECCA 2007: Formulations and the facilitation of common agreement in meetings talk. *Text & Talk* 27 (3) s. 273–296.
- BODEN, DEIRDRE 1994: *The Business of Talk: Organizations in Action*. Cambridge: Polity Press.
- CLIFTON, JONATHAN 2006: A conversation analytical approach to business communication: The case of leadership. *Journal of Business Communication* 43 (3) s. 202–219.
- COUPER-KUHLEN, ELISABETH 2014: What does grammar tell us about action? *Pragmatics* 24 (3) s. 623–647.
- COUPER-KUHLEN, ELISABETH – MARJA ETELÄMÄKI 2014: On divisions of labor in request and offer environments. Teoksessa Paul Drew – Elizabeth Couper-Kuhlen (toim.) *Requesting in Social Interaction* s. 115–144. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- DEPPERMAN ARNULF – REINHOLD SCHMITT – LORENZA MONDADA 2010: Agenda and emergence: Contingent and planned activities in a meeting. *Journal of Pragmatics* 42 (6) s. 1700–1718.
- DJORDJILOVIC, OLGA 2012: ‘Being strategic’ and ‘being practical’: displaying deontic rights in management meeting interaction. Teoksessa Olga Djordjilovic (toim.) *Managing Tasks and Relations in Meeting Interaction* s. 87–121. Väitöskirjatutkimus. Oslon yliopisto.
- DREW, PAUL – JOHN HERITAGE 1992: Analyzing talk at work: an introduction. Teoksessa Paul Drew – John Heritage (toim.) *Talk at Work: Interaction in Institutional Settings* s. 3–65. Cambridge: Cambridge University Press.
- DREW, PAUL – MARJA-LEENA SORJONEN 2011: Dialogue in institutional interactions. Teoksessa Teun A. van Dijk (toim.) *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction* s. 191–216. SAGE Publications.
- HAAKANA, MARKKU – SALLA KURHILA – NIINA LILJA – MARJO SAVIJÄRVI 2016: Kuka, mitä, häh? Korjausaloitteet suomalaisessa arkikeskustelussa. *Virittäjä* 120 (2) s. 255–292.
- HAKULINEN, AULI 1997: Johdanto. Teoksessa Liisa Tainio (toim.) *Keskustelunanalyysin perusteet* s. 13–17. Tampere: Vastapaino.

- HAKULINEN, AULI & MIRJA SAARI 1995: Temporaalisesta adverbista diskurssipartikkeliksi. *Virittäjä* 99 (4) s. 481–500.
- HEINONEN, MARI 2002: Ni(in), tota ja tota ni paluun merkkeinä puhelinkeskustelussa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- HERITAGE, JOHN 1996 [1984]: *Harold Garfinkel ja etnometodologia*. [*Harold Garfinkel and Ethnomethodology*.] Suomentaneet Ilkka Arminen – Outi Paloposki – Anssi Peräkylä – Sanna Vehviläinen – Soile Veijola. Helsinki: Gaudeamus.
- 1997: Conversation analysis and institutional talk: analyzing data. Teoksessa David Silverman (toim.) *Qualitative Research: Theory, Method and Practice* s. 161–182. London: Sage.
- 2008: Conversation analysis as social theory. Teoksessa Bryan S. Turner (toim.) *The New Blackwell Companion to Social Theory* s. 300–320. Oxford: Blackwell.
- HERITAGE, JOHN – D. R. WATSON 1979: Formulations as conversational objects. Teoksessa George Psathas (toim.) *Everyday Language. Studies in Ethnomethodology* s. 123–162. New York: Irvington Publishers, Inc.
- HOLMES, JANET – MARIA STUBBE 2003: *Power and Politeness in the Workplace*. London: Longman.
- HUISMAN, MARJAN 2001: Decision-making in meetings as talk-in interaction. *International Studies of Management & Organization* 31 (3) s. 69–90.
- KAUPPINEN, ANNELI 2006: Polyseeminen vaikka ja neuvottelun retoriikka. *Virittäjä* 110 (2) s. 162–189.
- KOIVISTO, AINO 2017: Uutta tietoa vai oivallus? Eräiden dialogipartikkeleiden tehtävistä. *Virittäjä* 121 (4) s. 473–499.
- LAURY, RITVA 2012: Syntactically non-integrated Finnish *jos* ‘if’ conditional clauses as directives. *Discourse Processes* 49 (3–4) s. 213–242.
- LERNER, GENE 1991: On the syntax of sentences-in-progress. *Language in Society* 20 s. 441–458.
- LINDHOLM, CAMILLA – MELISA STEVANOVIC – ANSSI PERÄKYLÄ 2016: Johdanto. Teoksessa Melisa Stevanovic – Camilla Lindholm (toim.) *Keskustelunanalyysi – Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta* s. 9–30. Tampere: Vastapaino.
- MONDADA, LORENZA 2013: Embodied and spatial resources for turn-taking in institutional multi-party interactions: Participatory democracy debates. *Journal of Pragmatics* 46 (1) s. 39–68.
- NISSI, RIIKKA 2015: From entry proposals to a joint statement: Practices of shared text production in multiparty meeting interaction. *Journal of Pragmatics* 79 s. 1–21.

- NISSI, RIIKKA – ESA LEHTINEN 2016: Negotiation of expertise and multifunctionality: PowerPoint presentations as interactional activity types in workplace meetings. *Language & Communication* 48 s. 1–17.
- Partio.fi (a) = Partio lukuina. Partiofaktat. Viitattu 20.4.2020. Saatavissa: <https://www.partio.fi/suomen-partiolaiset/partiofaktat/partio-lukuina/>
- Partio.fi (b) = Partiosanasto. Apua ja ohjeita. Viitattu 6.4.2020. Saatavissa: <https://www.partio.fi/partiolaiselle/apua-ja-ohjeita/partiosanasto/>
- PERÄKYLÄ, ANSSI 1997: Institutionaalinen keskustelu. Teoksessa Liisa Tainio (toim.) *Keskustelunalyysin perusteet* s. 177–203. Tampere: Vastapaino.
- PIHLAJAMAA, KERTTU 2019: *Hei-partikkeli keskustelussa*. Pro gradu -tutkielma: Helsingin yliopiston suomalais-ugrilainen ja pohjoismainen osasto.
- POMERANTZ, ANITA & PAUL DENVIR 2007: Enacting the institutional role of chairperson in upper management meetings: The interactional realization of provisional authority. Teoksessa François Cooren (toim.) *Interacting and Organizing. Analyses of a Management Meeting* s. 31–52. London: Lawrence Erlbaum.
- RACLAW, JOSHUA & CECILIA FORD 2015: Meetings as interactional achievements: A conversation analytic perspective. Teoksessa Joseph A. Allen – Nale Lehmann-Willenbrock – Steven G. Rogelberg (toim.) *The Cambridge Handbook of Meeting Science* s. 247–276.
- ROBINSON, JEFFREY D. 2013: Overall structural organization. Teoksessa Jack Sidnell – Tanya Stivers (toim.) *The Handbook of Conversation Analysis* s. 256–280. Oxford: Wiley-Blackwell.
- SACKS, HARVEY – EMMANUEL SCHEGLOFF – GAIL JEFFERSON 1974: A simplest systematics for the organization of turn-taking in conversation. *Language* 50 (4) s. 696–735.
- SCHWARTZMAN, HELEN B. 1989: *The meeting: Gatherings in Organizations and Communities*. New York: Plenum.
- SEARLE, JOHN R. 1976: A classification of illocutionary acts. *Language in Society* 5 (1) s. 1–23.
- SEPPÄNEN, EEVA-LEENA 1997: Osallistumiskehikko. Teoksessa Liisa Tainio (toim.) *Keskustelunalyysin perusteet* s. 156–176. Tampere: Vastapaino.
- SORJONEN, MARJA-LEENA 1989: Vuoronalkuiset konnektorit: *mutta*. Teoksessa Auli Hakulinen (toim.) *Kieli 4: Suomalaisen keskustelun keinoja* 1 s. 162–176. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- 2001: *Responding in Conversation: A Study of Response Particles in Finnish*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

- STEVANOVIC, MELISA 2012: Establishing joint decision in a dyad. *Discourse Studies* 14 (6) s. 779–803.
- 2013: Constructing a proposal as a thought: A way to manage problems in the initiation of joint decision-making in Finnish workplace interaction. *Pragmatics* 23 (3) s. 519–544.
- STEVANOVIC, MELISA – ANSSI PERÄKYLÄ 2012: Deontic authority in interaction: The right to announce, propose, and decide. *Research on Language and Social Interaction* 45 (3) s. 297–321.
- 2014: Three orders in the organization of human action: On the interface between knowledge, power, and emotion in interaction and social relations. *Language in Society* 43 (2) s. 185–207.
- STEVANOVIC, MELISA – JAN SVENNEVIG 2015: Introduction: Epistemics and deontics in conversational directives. *Journal of Pragmatics* 78 s. 1–6.
- SVENNEVIG, JAN 2012a: Introduction. *Discourse Studies* 14 (1) s. 3–10.
- 2012b: The agenda as resource for topic introduction in workplace meetings. *Discourse Studies* 14 (1) s. 53–66.
- SVENNEVIG, JAN & OLGA DJORDJILOVIC 2015: Accounting for the right to assign a task in meeting interaction. *Journal of Pragmatics* 78 s. 98–111.
- VATANEN, ANNA 2016: Keskustelunanalyttinen tutkimusprosessi. Teoksessa Melisa Stevanovic – Camilla Lindholm (toim.) *Keskustelunanalyysi – Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta* s. 312–330. Tampere: Vastapaino.
- VEPSÄLÄINEN, HEIDI 2019: *Suomen no-partikkeli ja kysymyksiin vastaaminen keskustelussa*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto, humanistinen tiedekunta, kielentutkimuksen tohtoriohjelma.
- VISK = HAKULINEN, AULI – MARIA VILKUNA – RIITTA KORHONEN – VESA KOIVISTO – TARJA RIITTA HEINONEN – IRJA ALHO 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoersio, viitattu 19.4.2020. Saatavissa: <http://scripta.kotus.fi/visk>

LIITE 1: Keskustelunanalyttiset litterointimerkit

Sävelkulku:

.	laskeva sävelkulku
;	lievästi laskeva sävelkulku
,	tasainen sävelkulku
?	nouseva sävelkulku
↑	ympäröivää puhetta korkeammalta aloitettu tai sanottu jakso
↓	ympäröivää puhetta matalammalta aloitettu tai sanottu jakso

Tauot ja päällekkäispuhunta:

(0.7)	tauco ja sen kesto sekunteina
(.)	mikrotauco (alle 0.2 sekuntia)
=	puhunnokset liittyvät toisiinsa tauotta
[päällekkäispuhunnan alku
]	päällekkäispuhunnan loppu

Painotus, puhenopeus ja äänenvoimakkuus:

sana	painotettu sana tai sanan osa on alleviivattu
>sana<	ympäröivää puhetta nopeammin sanottu jakso
<sana>	ympäröivää puhetta hitaammin sanottu jakso
°sana°	ympäröivää puhetta hiljaisemmin sanottu jakso
SANA	ympäröivää puhetta voimakkaammin sanottu jakso

Muuta:

sana-	kesken jäänyt sana
sana<	sanon loppu tavallista lyhyemmin sanottu
sana:	äänteen venytys
sil_on	kaksi sanaa on lausuttu yhteen
£sana£	hymyillen sanottu jakso
#sana#	narisevalla äänellä sanottu jakso
(h)	naurua (tai hengitystä) sanan sisällä
.hhh	sisäänhengitys
hhh	uloshengitys
@sana@	äänen laadun muutos
(sana)	epäselvästi kuultu jakso
(--)	jakso, josta ei ole saatu selvää
((sana))	litteroijan kommentti

LIITE 2: Multimodaaliset litterointimerkit

Tutkielmani joihinkin esimerkkeihin on merkitty kehollista toimintaa sekä katseita. Tähän on hyödynnetty Lorenza Mondadan kehittämiä multimodaalisia litterointikonventioita.

Englanninkielinen ohjeistus osoitteessa:

<https://www.lorenzamondada.net/multimodal-transcription>

* *	Kehollinen toiminta on merkitty kahden
^ ^	samanlaisen merkin väliin, ja jokaiselle puhujalle
+ +	on erilaiset merkit, jotka kohdennetaan samaan
∅ ∅	aikaan tapahtuvien puhejaksojen tai taukojen kanssa.
*--->	Kehollinen toiminta jatkuu seuraavalla rivillä
---*	samanlaiseen merkkiin asti.
--->>	Toiminta jatkuu rivin tai katkelman päätyttyä
.....	Kehollisen liikkeen tai katseen valmisteluvaihe
----	Liikkeen tai katseen ylläpito
, , , , ,	Liikkeen tai katseen vetäytymisvaihe
Kam	Toimintariville merkitään kehollisen toiminnan tuottajan
Lau	kolme alkukirjainta, jos kehollisen toiminnan tuottaja
Ava	on eri henkilö kuin senhetkinen puhuja.

Konventioista lisää:

Mondada, Lorenza 2018: Multiple temporalities of language and body in interaction: Challenges for transcribing multimodality. *Research on Language and Social Interaction* 51 (1) s. 85–106.

LIITE 3: Aineiston kokousten muistiot

Siirakokous 11.2.2018

Metsäkylän Kävijöiden kolo klo 18

Paikalla: Kamilla, Laura, Aleksi, Aura, Sampo, Aaro, Kiira, Ella

1. Kuulumiset: Miten menee? Mikä fiilis Kliffasta tai ylipäätään?
 1. Kliffan ilmoittautuminen DL. 5.3!
 - a. Mainostus Materiaalit täältä
 - b. Some kampanjat: Aktivoitukaa!:)
 - c. Kokousidea täältä
 2. O365-tunnukset
 - a. Tunnusten luonti ohjeet
 - b. Tärkeät sivut: Linkkejä Siiran Yammer-sivuilla!
 - c. Yammer: liity seuraaviin ryhmiin: ((poistettu ryhmät))
 - d. Kannusta leirilippukunnan kahdeksikkoa tekemään Yammer tunnukset
 3. Pestaus
 - a. Leirilippukunnan pestit
 - b. Leirilippukunnan-, pesti- ja ohjelmajohtajan pestaus: Laura ja Kamilla hoitaa ma 16.3. klo 18
 - c. Ikäkausivastaavien ja luotsien pestaus: Kärkikolmikko hoitaa
 - d. Pestauslomake
 4. Tiedostus
 - a. Skuupit
 - b. O365-maailma: Tiedotamme asioista Yammer-sivuilla, mene sinne!:)
 - c. Sähköposti
 - d. Oma leirilippukunta: Fb tai mitä itse haluatte käyttää:)
 1. Kyläidentiteetti: Siira
 - a. Miten halutaan näkyvän arjessa? Pinssit, hatut?
 - b. Mikä meille ominaista? Meren läheisyys...
 - c. Huuto, meidän pitää keksiä. Pohdi Megaviikonloppuun mennessä riimejä
 2. Tekijätuotteita
 - a. Mikäli halajat itsellesi hienoa hupparia tai päheää pipoa, niin nyt alkaa olla viimehetket toimia! Seuraava ja sen myötä viimeinen tekijätuotetilaus lähtee 14.4. jonka jälkeen tekijätuotteiden toimitus päättyy. Kyssärit voi ohjata tuotetiimille: xxxxxx.xxxx@partio.fi. (Tässä vielä tilauslinkki: ((linkki poistettu)))
 1. Tulevat tapahtumat
 - a. Megaviikonloppu XX.-XX. ((paikka)). Lisätietoja Tulossa ainakin: Kamilla, Laura, Juho, Ava, Aura
 - b. Seuraava kokous 19.3. klo 18 Etelätie 3 (Päätyrakennus, Tasi-kolo)
 - c. Ikäkausi-ilta koko Harmaan kylälle ke 11.4. (Tarpojille, Samojille) Pohditaan paikkaa myöhemmin
- ♥ Kuljetuslaatikoiden tilaus! Kysely

Siirakokous 19.3.2018

TaSi-kolo klo 18 paikalla: Kamilla, Laura, Aura, Kiira, Ava, Juho, Aaro, Tommi, Saara

Esittely ja kuulumiset

- Paikalla lähes joka lippukunta

Viestintä

- Käytiin läpi o365 tunnukset
 - Osalla ollut ongelmia niiden luomisessa, ollut yhteydessä Penaan, asia selvityksessä (pena.partiolainen@partio.fi)
 - Yammer-kilpailu
Kliffalla palkitaan Yammerin aktiivisin kylä ämpärillisellä herkuja! Kylä saa päättää millä ämpäri täytetään: karkeilla, jäätelöllä, pullalla, hedelmillä
 - Käytiin läpi Skuupit ja Kliffan nettisivut, todettiin että tietoa löytyy näistä hyvin
 - Käytiin läpi Siiran huuto ja sovittiin, että kaikki miettii minkälainen Kylä meille tulee

Kyläilta 11.4.2018 VaKan kololla klo 18-20

- **Mainostakaa lippukunnissa!**
- **Ilmoita suuntaaantava osallistuja määrä meille ti 10.4. mennessä, jotta kaupassa kävijä osaa varata tarvikkeita riittävästi!**
- Tutustumisita/ryhmytymistä 30min **HaMi**
 - Speed dating
 - Muita leikkejä
- Kliffainfopaketti 10min **Kamilla ja Laura**
 - Mitä ohjelmaa on tarpojille ja samoajille?
 - Mitä suurleirit ovat?
- Huivimerkit 15min **MeKä**
 - Huivimerkit (seikkailijoiden ennakotehtävistä) tai siiramerkit?
 - Arvoituksia/kliffa ennakotehtävistä
 - (Pnssi konetta saa käyttää ainoastaan p-aseman tiloissa)
- Kliffakeksit/leivokset 15min **VaKa**
 - Kaupassa käynti (mehua)
- Siiran leiriportin suunnittelua 15min **SNP**
 - Kylän leiriportin ideointia
 - Huudon harjoittelua, huutokisa?
 - Toisen huudon keksimistä?
- Kahoot-tietovisa Kliffasta 20min **Kamilla ja Laura**
 - Tietovisaryhmissä
 - Illan lopetus: sisis yms.

(RoMe saa enemmän vatuuta seuraavista tapahtumista:))

Pestaus

- Kärkikolmikot pestattu
- Sovittiin, että loppu kahdeksikko tulee olla pestattuna huhtikuun loppuun mennessä

Leirinaikaiset illat

Leirillä tulee olemaan useita iltoja mihin kaivataan leirilippukunnilta pientä ennakkopanosta. Näistä tiedotetaan myös Skuupissa, mutta teille jo tiedoksi. HUOM! päivät ja nimet työnimiä ja voivat muuttua.

- Leirilippukuntailta (TI)
- Seikkailija-ilta (TO)

(vain seikkailijat leirissä. jotain pientä ohjelmaa tiedossa, mutta halutessa voi viettää illan myös leirilippukunnassa omien johtajien kanssa)

- Ryhmittymäilta (PE)

Esiin nousseet kysymykset:

- Milloin tulee seuraavat Kliffa nimilaput?
 - Seuraavat tulevat touko-/kesäkuussa
 - Entä jos pesti on jaettu, miten saadaan kummallekin nimikyltit?
- Leirilippukunnan johtaja ei saa Skuuppeja sähköpostiin? Pesti kuksassa ok!
- Pestityökalu
 - Kuinka saa tietoon johtajien pestit?
 - Milloin ja miten saan tietoon milloin ihmiset on leirillä ym.?
- Kuksa
 - Kuinka näen mihin ikäkauteen lapsi on ilmoittautunut?
- Milloin laskut leiristä lähetetään?

Seuraava kokous huhti-toukokuussa ja sovitaan ajankohta Doodlen avulla!

Siirakokous 14.5.

Metsäkylän kävijöiden kolo klo 19

Paikalla: Kamilla, Laura, Aurora, Aura, Ella, Aaro, Juho, Sanna, Patrik, Emma, Saara, Ava, Liisa, Paula, Kiira

1. Turvallisesti yhdessä

- a. Johtokolmikko näyttää meille
- b. Muut pestijohtajalle (HaTo Ella ja RoMi Juho)
- c. Evp:t – tulee tietää turvallisuusohjeet pääpiirteittäin, ei pääse tekemään koulutusta, koska ei partio ID:tä

2. Pinssit, lipat ja muut roippeet

- a. Leirin puolesta 100€
- b. Pinssitehdas 4.6. klo 16-> Kamilla on varannut passan Ella paskartelee ja hoitaa tulostuksen
- c. Leiriportti: Juho + Ella ottaa koppia ja innostetaan muita mukaan
- d. Nokkia tehtaillaan leirillä
- e. Leirille voidaan myös hoitaa, muitakin askartelukamoja, jos halutaan koristella porttia pitkin leiriä

3. Ohjelman info 24.5. klo 17-21 @ ((paikka))

((Poistettu tapahtuman kuvaus ja ilmoittautumislinkki))

1. Ea-vastaavan tehtävät

HaTo: Saara

RoMi: Patrik

- Laitetaan EA-koulutuksen diat eteenpäin kun saadaan ne käsiimme!
- Tässä alustava infopaketti koulutuksesta:

((Poistettu EA-koulutuksen kuvaus ja ilmoittautumislinkki))

2. Leirin aikaiset ohjelmat

- a. Seikkaillijailta (LLK suunnittelee) -> Koko kylä yhdessä
- b. Leirilippukuntailta (LLK suunnittelee)
- c. Kyläilypäivä -Lintubongausta, Siira birds (RoMi), Ongintaa (HaTo)
- d. Kyläilta (leirinpuolesta 100 €)
 - i. Aluksi toimintaa ja lopuksi kokoonnutaan yhdessä
 - ii. Yhteistyörasteja (kilpailu) HaTo 45min: Hämähäkinverkko, munakuljetus, sketsien muodostus, runonteko, maitolaatikkokävely, maton kääntäminen, tukkihumala, spagettihuvila, kuupparasti ...
 - iii. Yhteisohjelma RoMi 45min : Lapsien esitykset, palkitseminen, hauskoja esityksiä
- DL. 31.5. kaikista ohjelmista tietoa Kamillalle ja Lauralle